

Nr 10.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare m. m.; given Stockholms slott den 26 november 1926.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare;
- 2) lag om internering av återfallsförbrytare;
- 3) lag om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare;
- 4) lag om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare;
- 5) lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 22 juni 1906 angående villkorlig frigivning;
- 6) lag om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ i lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag; och
- 7) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 om straffregister.

GUSTAF.

Johan C. W. Thyrén.

Förslag

till

Lag

om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Där någon, som dömes till ansvar för brott, provas vid brottets begående hava varit och fortfarande vara av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, äger domstolen under de förutsättningar, som i denna lag angivas, förordna, att den dömda skall, i stället för att undergå det ådömda straffet, intagas till förvaring i särskild vårdanstalt.

2 §.

Förordnande om någons intagande i vårdanstalt första gången må ej meddelas med mindre han

dels på grund av sin sinnesbeskaffenhet måste antagas vara endast i ringa mån mottaglig för den med straffet avsedda verkan;

dels med hänsyn till brottets beskaffenhet samt på grund av i målet förebragt utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och föregående vandel är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom; samt

dels dömes till straffarbete i minst två år eller ock till sådant straff på kortare tid eller fängelsestraff, där sålunda ådömt straff i fall, som avses i 4 kap. 9 eller 10 § strafflagen, sammanlægges med annat frihetsstraff och det sammanlagda straffet uppgår till straffarbete i minst två år; eller, sedan han till fullo undergått honom för tidigare brott ådömt straffarbete, ånyo begått brott och därför dömes till straffarbete eller, där båda brotten äro sedlighetsbrott, till straffarbete eller fängelse.

3 §.

Äro sådana omständigheter för handen, att någon, enligt vad därom är stadgat, kan insättas i allmän uppfostringsanstalt, må förordnande om hans intagande i vårdanstalt ej meddelas, så framt icke med hänsyn till hans sinnesbeskaffenhet eller andra förhållanden synnerliga skäl därtill äro.

4 §.

I de fall, som nedan angivas, skola frågor enligt denna lag behandlas av en nämnd, bestående av fem ledamöter. Chefen för fångvårdsstyrelsen är självskreven ledamot av nämnden. Övriga ledamöter, av vilka minst en skall vara innehavare av domarämbete och minst en skall vara behörig att inom riket utöva läkarkonsten, utser Konungen för en tid av fem år. Konungen utser ock särskilda suppleanter, en för var ledamot, samt förordnar en av ledamöterna att vara ordförande i nämnden och en annan att vid förfall för honom i hans ställe tjänstgöra i sådan egenskap.

Har ledamot i nämnden ej förut avlagt domared, skall han gå sådan ed, innan han tager säte i nämnden.

Beträffande beslut av nämnden skall vad angående omröstning till dom i 23 kap. rättegångsbalken är stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Mot ledamot i nämnden gälla samma jäv, som i rättegångsbalken stadgas i fråga om domare.

Mot beslut, som av nämnden meddelas enligt denna lag, må talan ej föras. Närmare föreskrifter angående nämndens verksamhet utfärdar Konungen.

5 §.

Innan förordnande meddelas om någons intagande i vårdanstalt första gången, skall domstolen inhämta yttrande från nämnden, huruvida enligt nämndens åsikt sådan åtgärd bör vidtagas.

Sedan nämnden från domstolen mottagit protokoll och övriga handlingar i målet, åligger nämnden att, så snart ske kan, till domstolen avgiva det begärda yttrandet. Finner nämnden intagande i vårdanstalt icke böra äga rum, vare frågan därom förfallen.

6 §.

Om utskrivning av den, som intagits i vårdanstalt, besluter nämnden.

Utskrivning är antingen slutlig (frigivning) eller villkorlig (utskrivning på prov).

Den, som utskrivits på prov, skall, på sätt särskilt finnes stadgat, stå under tillsyn och därunder vara underkastad av nämnden meddelade eller eljest för honom gällande föreskrifter.

7 §.

Ej må någon utskrivas från vårdanstalt, så länge han på grund av sin sinnesbeskaffenhet är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom; ej heller förr än han undergått förvaring i minst två år eller, där han skolat undergå bestraffning under längre tid än två år, under tid minst motsvarande strafftiden.

Vid beräkning av minsta tid för förvaring skola tillämpas de grunder, som gälla för beräkning av strafftid; dock må ej i något fall tiden för förvaring räknas från tidigare dag än den, då beslutet om förvaringen vunnit laga kraft.

8 §.

Varder den, som dömts till straff, i vars ställe trätt förvaring i vårdanstalt, innan han utskrivits från anstalten, ånyo dömd till frihetsstraff, skall domstolen förordna, att förvaringen skall träda i stället jämväl för detta straff. Är det brott, för vilket det nya straffet ådömes, begånget efter förvaringens början, och är det nya straffet straffarbete, må dock domstolen, om synnerliga skäl därtill äro, efter nämndens hörande förordna, att straffet skall verkställas och förvaringen avbrytas, till dess straffet blivit verkställt.

9 §.

Dömes den, som utskrivits från vårdanstalt, till straffarbete eller fängelse, och äro i andra avseenden än såvitt angår straffet förhållandena sådana, att enligt 1 och 2 §§ förordnande om intagande i vårdanstalt må äga rum, äger domstolen efter tillstyrkan av nämnden förordna, att den dömd skall, i stället för att undergå straffet, återintagas till förvaring.

Vad nu sagts skall äga tillämpning även beträffande den, som jämlikt 14 § efter utskrivning återhämtats till anstalten.

10 §.

Där i fall, som avses i 8 och 9 §§, förordnande meddelats om förvaring i vårdanstalt, skall vid beräkning av den i 7 § stadgade minsta tid för förvaringen iakttagas,

1) om brottet begåtts, innan det tidigare förvaringsbeslutet börjat verkställas: att den tid, varunder den dömd därefter kan hava undergått förvaring, skall tillgodoräknas honom; samt

2) om brottet begåtts, sedan det tidigare förvaringsbeslutet börjat verkställas: att minsta tid för förvaringen skall beräknas från brottets begående eller, om den dömd då ej undergick förvaring, från det förvaringen återupptogs, samt med hänsyn till det straff, som detta brott prövas hava förskyllt; dock att utskrivning ej i något fall må ske förr än utskrivning kunnat äga rum efter det tidigare förvaringsbeslutet.

11 §.

Varder den, som dömts till straff, i vars ställe trätt förvaring i vårdanstalt, därefter för annat brott dömd till frihetsstraff, som ej utbytes mot förvaring, eller till böter, äger domstolen förordna, att straffet för detta brott skall anses till viss del eller helt och hållet verkställt genom förvaring, som den dömd efter brottets begående kan hava undergått. Därvid må frihetsstraff, som omedelbart ådömes, icke anses verkställt till större del än som svarar mot förvaringstiden, då en dags förvaring räknas lika med en dags undergående av bestraffning; dock att, om synnerliga skäl äro att den dömd må befrias från straffets undergående, domstolen efter nämndens hörande äger förordna, att straffet i dess helhet skall anses verkställt, ändå att förvaringstiden understiger strafftiden.

12 §.

Har förordnande meddelats om någons intagande i vårdanstalt och förekommer, innan han därifrån utskrivits, till verkställighet annat beslut, varigenom han blivit dömd till frihetsstraff eller till böter, vilka skola förvandlas till frihetsstraff, skall förvaringen träda i stället jämväl för nämnda straff.

Vid beräkning av minsta tid för förvaringen skola i fall, som avses i denna paragraf, ovan stadgade grunder lända till efter rättelse; dock att minsta tid för förvaring, som träder i stället för frihetsstraff, vartill böter förvandlats, skall motsvara förvandlingsstraffets tidslängd.

13 §.

Före den tid, då utskrivning från vårdanstalt tidigast må äga rum, skall nämnden, även om framställning ej gjorts, pröva, huruvida den förvarade må anses kunna utan våda för annans säkerhet till person eller egendom utskrivas. Sker ej utskrivning, skall nämnden minst en gång under varje kalenderår företaga prövning, varom nu sagts.

14 §.

Visar den, som utskrivits på prov, tredska att efterkomma de för honom gällande föreskrifter, som avses i 6 §, eller finnes han på grund av sitt uppförande eller eljest vara vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, äger nämnden besluta, att han skall återhämtas för fortsatt förvaring i vårdanstalten. Ej må han på grund av det beslut kvarhållas i anstalten längre tid än ett år.

Finnes skälig anledning antaga, att den, som efter vad i första stycket sägs återhämtats till vårdanstalt, kan, därest han försättes i frihet, bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må tiden för hans kvarhållande i anstalten kunna genom nya beslut av nämnden förlängas med högst ett år i sänder.

Föreligger fråga om återhämtande till vårdanstalt av den, som utskrivits på prov, äger nämnden förordna, att han skall tagas i förvar till dess nämnden meddelat beslut i ärendet.

15 §.

Tillsynen över den, som utskrivits på prov, skall fortfara under minst tre år. Har han under en sammanhängande tid av tre år stått under tillsyn, och har han ej därunder dömts att undergå straffarbete eller fängelse, och har ej heller under nämnda tid förordnande meddelats om hans återhämtande till vårdanstalten, skall nämnden pröva, huruvida tillsynen må upphöra. Finner nämnden så ej böra ske, skall tillsynen fortfara under ytterligare minst tre år. Har den på prov utskrivne under en sammanhängande tid av sex år stått under tillsyn, och har ej under den tid inträffat fall, som ovan sagts, skall tillsynen upphöra, varefter bestämmelserna i 14 § ej längre äro tillämpliga å honom.

16 §.

Har någon dömts till straff, i vars ställe trätt förvaring i vårdanstalt, och begår han ånyo brott, sedan han intagits i anstalten men innan han därifrån utskrivits, skall bestämmelsen i 4 kap. 10 § strafflagen om sammanläggning av det förra straffet med straffet för det nya brottet icke äga tillämpning. I övrigt skall, då förvaring trätt i stället för straff, så anses, som hade straffverkställigheten avslutats den dag utskrivning från anstalten ägde rum.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar men äger tillämpning allenast i mål, däri fråga är om ansvar för brott, begånget efter sagda dag.

F ö r s l a g
till
L a g
om internering av återfallsförbrytare.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Begår någon för brott dömd ånyo brott och dömes han för det återfall till ansvar, äger domstolen under de förutsättningar, som i denna lag angivas, förordna, att den dömda skall, i stället för att undergå det ådömda straffet, intagas i interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

2 §.

Förordnande om någons internering första gången må ej meddelas med mindre han

dels, efter det han dömts till straffarbete, för minst tre upprepade återfall i brott ånyo dömts till sådant straff genom domar, som äro lagakraftvunna; *dels* undergått straffarbete i sammanlagt minst tio år;

dels därefter, medan han undergår straffarbete eller inom fem år från det han för undergående av straffarbete senast var intagen i straffanstalt, ånyo begår brott, för vilket han dömes till straffarbete i minst två år; samt

dels på grund av utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och övriga i målet upplysta förhållanden måste antagas icke komma att låta sig rätta genom undergående av straff samt är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

3 §.

Med den nämnd, som enligt vad nedan sägs har att behandla frågor enligt denna lag, avses den i lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare omförmälda nämnd.

Mot beslut, som av nämnden meddelas enligt denna lag, må talan ej föras.

4 §.

Innan förordnande meddelas om någons internering första gången, skall domstolen inhämta yttrande från nämnden, huruvida enligt nämndens åsikt sådan åtgärd bör vidtagas.

Sedan nämnden från domstolen mottagit protokoll och övriga handlingar i målet, åligger nämnden att, så snart ske kan, till domstolen avgiva det begärda yttrandet. Finner nämnden intagande i interneringsanstalt icke böra äga rum, vare frågan därom förfallen.

5 §.

Om utskrivning av den, som internerats, besluter nämnden.

Utskrivning är antingen slutlig (frigivning) eller villkorlig (utskrivning på prov).

Den, som utskrivits på prov, skall, på sätt särskilt finnes stadgat, stå under tillsyn och därunder vara underkastad av nämnden meddelade eller eljest för honom gällande föreskrifter.

6 §.

Den, som första gången internerats, må kunna utskrivas på prov, sedan interneringen fortgått i minst tio år eller, där särskilda skäl äro, i minst fem år, dock ej i något fall förr än han varit internerad i två år utöver den tid, varunder han skolat undergå bestraffning. Då den tid, varunder han varit intagen i anstalten, uppgår till tjugu år, skall han frigivas, så framt det ej synes uppenbart, att han fortfarande är vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

7 §.

Begår den, som internerats, före eller efter utskrivningen ånyo brott, och dömes han till straffarbete i minst ett år, äger domstolen efter tillstyrkan av nämnden förordna, att han skall, i stället för att undergå straffet, interneras på livstid.

8 §.

Har någon, efter det han begått brott, som föranlett internering på livstid, varit intagen i interneringsanstalten i minst tio år, äger nämnden förordna om hans utskrivning på prov. Sådan utskrivning må dock icke äga rum, förr än den dömdes efter brottets begående i anstalten tillbragt två år utöver den tid, varunder han för samma brott skolat undergå bestraffning, samt ej heller förr än utskrivning efter 6 § kunnat äga rum.

9 §.

Varder den, som dömts till straff, i vars ställe trätt internering, övertygad att före interneringens början hava begått annat brott, och dömes han till frihetsstraff, då skall domstolen, där utskrivning ej skett, förordna, att interneringen skall träda i stället jämväl för detta straff.

Där i fall, som avses i denna paragraf, förordnande meddelas om internering, skall i fråga om interneringstiden vad som gäller på grund av det förra förordnandet fortfarande lända till efterrättelse, dock att ej i något fall utskrivning må ske förr än den dömdes varit internerad i två år utöver den tid, varunder han enligt den senare domen skolat undergå bestraffning.

10 §.

Begår den, som internerats, brott, och dömes han till straffarbete på kortare tid än ett år eller till fängelse, äger domstolen, där utskrivning ej skett, efter nämndens hörande förordna, att interneringen skall träda i stället jämväl för detta straff.

Är den dömd internerad på livstid, vare lag som i första stycket sägs jämväl i det fall, att han dömes till straffarbete i ett år eller på längre tid.

Begår den, som internerats på livstid, brott, och dömes han efter utskrivning till straffarbete i minst ett år, äger domstolen efter tillstyrkan av nämnden förordna, att han skall, i stället för att undergå straffet, återintagas i anstalten för internering på livstid.

11 §.

Där i fall, som avses i 10 § första stycket, förordnande meddelas om internering, skall den dömd från det nya brottets begående hållas internerad under minst två år utöver den tid, varunder han enligt den nya domen skolat undergå bestraffning, och skall i övrigt tillämpas vad på grund av det tidigare förordnandet gäller angående interneringstiden.

Meddelas i fall, som avses i 10 § andra och tredje styckena, förordnande om internering, skall för beräkning av tid, varefter utskrivning på prov må äga rum, vad i 8 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

12 §.

Varder den, som dömts till straff, i vars ställe trätt internering, därefter för annat brott dömd till frihetsstraff, som ej utbytes mot internering, eller till böter, äger domstolen förordna, att straffet för detta brott skall anses till viss del eller helt och hållet verkställt genom internering, som den dömd efter brottets begående kan hava undergått. Därvid må frihetsstraff, som omedelbart ådömes, icke anses verkställt till större del än som svarar mot interneringstiden, då en dags internering räknas lika med en dags undergående av bestraffning; ej heller må å strafftiden avräknas mer än fem år.

13 §.

Har förordnande meddelats om någons intagande i interneringsanstalt och förekommer, innan han därifrån utskrivits, till verkställighet annat beslut, varigenom han blivit dömd till frihetsstraff för brott, begånget före interneringens början, eller ock till böter, vilka skola förvandlas till frihetsstraff, skall interneringen träda i stället jämväl för nämnda straff.

Vid beräkning av interneringstidens längd skola i fall, som avses i denna paragraf, ovan stadgade grunder lända till efter rättelse, dock att tid för internering, som träder i stället för frihetsstraff, vartill böter förvandlats, skall motsvara förvandlingsstraffets tidslängd.

14 §.

Vid beräkning av interneringstid skola de grunder tillämpas, som gälla för beräkning av strafftid, med iakttagande att, därest straff verkställs i interneringsanstalten, den tid, varunder straffverkställigheten pågår, icke må medräknas. Ej må i något fall tiden för internering räknas från tidigare dag än den, då beslutet om interneringen vunnit laga kraft.

15 §.

Före utgången av den tid, då interneringen fortgått i tio år, eller före den senare tidpunkt, då eljest utskrivning från interneringsanstalt tidigast må äga rum, skall nämnden, även om framställning ej gjorts, pröva, huruvida den internerade må anses kunna utan våda för annans säkerhet till person eller egendom utskrivas. Sker ej utskrivning, skall nämnden minst en gång under varje kalenderår företaga prövning, varom nu sagts.

16 §.

Visar den, som utskrivits på prov, tredska att efterkomma de för honom gällande föreskrifter, som avses i 5 §, eller finnes han på grund av sitt uppförande eller eljest vara vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, äger nämnden besluta, att han skall återhämtas för fortsatt internering i interneringsanstalten. Ej må han på grund av det beslut kvarhållas i anstalten längre tid än ett år.

Finnes skäligen anledning antaga, att den, som efter vad i första stycket sägs återhämtats till interneringsanstalt, kan, därest han försättes i frihet, bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må tiden för hans kvarhållande i anstalten kunna genom nya beslut av nämnden förlängas med högst ett år i sänder.

Vid tillämpning av vad ovan i denna paragraf är stadgat skall iakttagas, att sammanlagda interneringstiden ej må överstiga den tid, varunder den internerade, därest utskrivning ej mellankommit, längst kunnat kvarhållas i anstalten.

Föreligger fråga om återhämtande till interneringsanstalt av den, som utskrivits på prov, äger nämnden förordna, att han skall tagas i förvar till dess nämnden meddelat beslut i ärendet.

17 §.

Tillsynen över den, som utskrivits på prov, skall fortfara under minst tio år. Har han under en sammanhängande tid av tio år stått under tillsyn, och har han ej därunder dömts att undergå straffarbete eller fängelse, och har ej heller förordnande meddelats om hans återhämtande till interneringsanstalten, skall tillsynen upphöra, varefter bestämmelserna i 16 § ej längre äro tillämpliga å honom.

18 §.

Prövas tilltalad vid gärningens begående hava varit av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, skall vad i denna lag stadgas icke äga tillämpning.

19 §.

Har någon att undergå straffarbete på livstid, må denna lag ej tillämpas på honom, och skall i sådant fall beslut om internering vara förfallet.

20 §.

Har någon dömts till straff, i vars ställe trätt internering, och begår han ånyo brott, sedan han intagits i interneringsanstalten men innan han därifrån utskrivits, skall bestämmelsen i 4 kap. 10 § strafflagen om sammanläggning av det förra straffet med straffet för det nya brottet icke äga tillämpning. I övrigt skall, då internering trätt i stället för straff, så anses, som hade straffverkställigheten avslutats den dag utskrivning från anstalten ägde rum.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar men äger tillämpning allenast i mål, däri fråga är om ansvar för brott, begånget efter sagda dag.

Förslag

till

Lag

om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Den, som förvaras i vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller är intagen i interneringsanstalt för återfallsförbrytare, skall sysselsättas med arbete, som, i den mån så lämpligen kan ske, bör innefatta övning i sådan färdighet, varigenom utsikterna underlättas för honom att, om han utskrivs, kunna försörja sig.

2 §.

Viss andel av inkomsten av den förvarades eller internerades arbete skall tillgodoföras honom, och må dessutom arbetspremie kunna tilldelas honom för flit och ordentlighet i förening med gott uppförande.

Vill och kan den förvarade eller internerade, utöver vad i anstalten består, skaffa sig underhåll eller bekvämlighet, som låter förena sig med iakttagande av måttlighet och enkelhet, må det kunna medgivas honom i mån av gott uppförande och såvitt ej ordningen eller säkerheten inom anstalten äventyras.

3 §.

Omedelbart efter intagandet i interneringsanstalt för återfallsförbrytare skall den internerade hållas i enrum under högst tre månader. Efter utgången av denna tid må den internerade mot sin vilja ej hållas i enrum, där sådant ej påkallas av hänsyn till fara för ordningen eller säkerheten inom anstalten.

4 §.

Angående rätt att mottaga besök och att mottaga eller avsända meddelanden skall i tillämpliga delar gälla, i fråga om den förvarade vad om fängelsefånge stadgas och i fråga om den internerade under de tre första månaderna av interneringstiden vad om straffarbetsfånge är bestämt och därefter vad om fängelsefånge stadgas.

5 §.

Den förvarade eller internerade skall njuta den frihet, som låter förena sig med god ordning och säkerhet inom anstalten; dock skall härvid tillses, att dylik förmån gradvis beredes honom, i den mån han under förvarings- eller interneringstidens fortgång visar sig därav förtjänt.

6 §.

Förvarad eller internerad, som bryter mot anbefalld ordning, må underkastas bestraffning i enlighet med därom utfärdade föreskrifter.

7 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag samt beträffande verkställighet av förvaring eller internering i övrigt, utfärdar Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, fångvårdsstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Fö r s l a g

till

L a g

om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Då någon enligt lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare eller enligt lagen om internering av återfallsförbrytare utskrivs på prov, skall den i samma lagar omförmälda nämnd, med iakttagande att onödigt lidande ej därigenom förorsakas den utskrivne, meddela sådana föreskrifter för denne och förordna om sådan tillsyn över honom, att han såvitt möjligt avhålls från att ånyo begå brott.

I den mån skäl därtill äro äge nämnden, så länge tillsynen fortfar, att i ovan angivna hänseenden meddela nya eller ändrade bestämmelser.

2 §.

Nämndens beslut skall, förutom nödiga ordningsföreskrifter, innehålla erinran därom, att den utskrivne skall föra ett ordentligt och ostraffligt leverne, undvika skadligt umgänge samt bemöda sig om utväg att försörja sig på lovligt sätt. Beslutet kan jämväl innehålla förbud för den utskrivne att utan särskilt tillstånd uppehålla sig å vissa angivna orter och ställen eller lämna viss angiven ort så ock erforderliga bestämmelser med avseende å den utskrivnes sysselsättning och levnadsätt.

3 §.

För en var, som vid utskrivning ställes under tillsyn, skall nämnden efter hörande av länsstyrelsen i det län, där den utskrivne kommer att vistas, förordna tillsyningsman. Finnes ej annan person vara därtill lämplig och villig, äro på landet landsfiskal samt i stad polismästare och stadsfiskal pliktiga att mottaga sådant förordnande.

4 §.

Tillsyningsmannen har att övervaka efterlevnaden av nämndens föreskrifter för den utskrivne. Efter bemyndigande av nämnden må tillsyningsmannen i

fråga om dessa föreskrifter kunna medgiva tillfälliga lättnader samt även eljest vidtaga omedelbart erforderliga jämkningar, dock under villkor i senare fallet, att saken genast underställes nämndens beprövande.

Den utskrivne skall, där ej nämnden annorlunda föreskriver, städse hålla tillsyningsmannen underrättad om sin bostad, på kallelse infinna sig hos honom och ej undandra sig hans besök samt ej lämna arbetsanställning utan att dessförinnan hava inhämtat hans råd.

5 §.

Då någon vid utskrivning ställes under tillsyn, skall nämnden för honom utfärda frihetspass. Däri skall införas fullständig underrättelse om vad han enligt nämndens beslut samt jämlikt 4 § har att iakttaga; så ock om vad han genom åsidosättande härav äventyrar. Passet skall vid anfordran uppvisas för polismyndighet.

Avskrift av nämndens beslut rörande den utskrivne skall av nämnden överlämnas till fängvårdsstyrelsen, vederbörande länsstyrelse samt tillsyningsmannen. Länsstyrelsen skall skyndsamt giva polismyndigheten i orten del av samma beslut.

6 §.

Uppehåller sig den utskrivne å ort, som är honom förbjuden, äger polismyndighet föra honom till ort, där han äger vistas.

Visar sig den utskrivne vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må han tagas i förvar av länsstyrelsen eller i avvaktan på dess beslut av underordnad polismyndighet, som därom genast skall göra anmälan hos länsstyrelsen.

Besluter länsstyrelsen att hålla den utskrivne förvarad, skall nämnden omedelbart underrättas härom och åtgärden äga bestånd, till dess nämnden bestämt, huruvida den utskrivne skall återhämtas till vård- eller interneringsanstalten.

7 §.

Om upphörande av tillsyn är särskilt stadgat.

8 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, utfärdar Konungen.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 22 juni 1906 angående villkorlig frigivning, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 28 juni 1918 (nr 538), skall i nedan angiven del erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Har den, som — — — i denna lag sägs.

Har i fråga om den, som intagits till förvaring i vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller intagits i interneringsanstalt för återfallsförbrytare, förvaringen eller interneringen avbrutits för verkställighet av straffarbete eller fängelse, vare å det straff bestämmelserna i denna lag ej tillämpliga.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ i lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag.

Häri genom förordnas, att 1 och 6 §§ i lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag, skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Har den — — — målsägandes besvär.

Är målet, i vad den dömde rör, av domstolen underställt högre rätts prövning eller är straffdomen villkorlig, äge vad nu är sagt ej tillämpning. Lag samma vare, där, på sätt i lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och i lagen om internering av återfallsförbrytare stadgas, yttrande i målet inhämtats från den i samma lagar omförmälda nämnd och nämnden funnit den tilltalade böra, i stället för att undergå bestraffning, intagas i vård- eller interneringsanstalt.

6 §.

Varder straff — — — laga kraft.

Har jämlikt lagen om förvaring av förminskat beräkneliga förbrytare eller lagen om internering av återfallsförbrytare överrätt beslutit, att den dömde skall, i stället för att undergå straffet, intagas i vård- eller interneringsanstalt, skall ock, där straffet börjat verkställas, bestraffningen fortgå enligt underrettens utslag, till dess överrettens beslut vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Förslag
till
Lag
angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1)
om straffregister.

Härigenom förordnas, att 5 och 7 §§ samt 8 § 1 mom. i lagen den 17 oktober 1900 om straffregister skola, 5 och 7 §§ i deras lydelse enligt lagen den 22 juni 1920 (nr 314) och i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

5 §.

Då någon — — — i registret.

Fångvårdsstyrelsen — — — strafftidens längd.

Befälhavare — — — därstädes avlidit.

Då minderårig — — — till registret.

Där någon, som intagits i vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller i interneringsanstalt för återfallsförbrytare, därifrån frigives eller på prov utskrivs eller där någon, som utskrivits på prov, återhämtas till anstalten eller där förvarad eller internerad avlider i anstalten, skall anstaltens föreståndare därom lämna uppgift till registret.

7 §.

Straffuppgift skall avskiljas ur registret,

därest den person — — — samma § avses;

då han avlidit, medan han var intagen i allmän straffanstalt, eller ock genom uppgift, varom förmäles i 5 § tredje, fjärde eller femte stycket, eller annorledes vunnits tillförlitlig upplysning att han avlidit; samt

då nittio år — — — födelseår.

8 § 1 mom.

Fullständigt utdrag av registret skall meddelas, då framställning därom göres av domstol, Konungens befälningshavande eller allmän åklagare eller av annan myndighet, vilken enligt lag äger förordna om häktning, eller av den i lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och lagen om internering av återfallsförbrytare omförmälda nämnd eller då sådan framställning göres av riksdagens justitieombudsman eller dess militieombudsman. Till annan myndighet, än nu är sagt, så ock till enskild, vars rätt må vara beroende på annan upplysning ur registret, än som framgår av i 2 mom. eller 3 mom. omförmält registerutdrag, skall fullständigt registerutdrag lämnas, där Konungen för särskilt fall därtill givit tillstånd.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 november 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Nothin anför:

»Å sammanträde den 2 oktober 1915 beslöt *Svenska kriminalistföreningen* att hos Kungl. Maj:t anhålla om övervägande, huruvida icke utan avbidande av en förestående allmän svensk strafflagsreform åtgärder borde vidtagas för införande i svensk lagstiftning av sådana rättsregler, varigenom ett förstärkt skydd bereddesh samhället gentemot för detsamma farliga återfallsförbrytare.

I sin till Kungl. Maj:t ingivna skrivelse anförde föreningen följande:

I de flesta europeiska länders strafflagstiftning har under den senaste mansåldern införts en del nya straffrättsliga institut, såsom t. ex. villkorlig dom och villkorlig frigivning, vid vilka den ledande grundtanken varit, att samhällets behov av skydd mot förbrytelser bör vara avgörande i fråga om statens straffande verksamhet, och att därför staten bör avstå från det lagbestämde straffets utkrävande i de fall, då ett sådant utkrävande skulle ur denna synpunkt framstå såsom obehövt eller rent av skadligt för samhället. Nyss nämnda grundsats föranleder emellertid jämväl krav på ett allvarligare ingripande från statens sida än hittills varit möjligt i sådana fall, då hittillsvarande bestraffningsregler icke visat sig utgöra ett tillräckligt skydd för samhället. Ett steg i denna riktning beteckna redan de numera i nästan alla civiliserade länder genomförda lagändringar, i kraft av vilka det blivit möjligt att i fråga om minderåriga förbrytare utbyta straff för den brottsliga gärningen mot en tvångsvis anordnad, mera ingående och ofta även till tidslängden betydligt mera omfattande uppfostringsbehandling från samhällets sida. Samma synpunkt gör sig emellertid med allt större styrka gällande även med hänsyn till samhällets skyddande mot de farliga, i brottet mognade förbrytarna. Att det hittillsvarande straffet i fråga om dessa element icke utgör en tillräcklig garanti för samhället framgår särskilt tydligt därav att, såsom samstämmiga undersökningar i skilda länder givit vid handen, procenttalet av dem, som ånyo återfalla i brott, och alltså sannolikheten för nya brotts förövande ökas i ett tämligen konstant tempo, i samma mån som de brottsliga redan tidigare undergått bestraffningar från samhällets sida. Ofta föranleda hittillsvarande bestraffningsregler rent av därtill, att samhället måste vid strafftidens utgång frigiva förbrytare, om vilka vederbörande myndigheter redan på förhand med säkerhet kunna förvänta, att den återvunna friheten endast kommer att användas till förövande av nya grova brott mot samhället. Särskilt i vårt land har det, även från senare tider, icke saknats upprörande exempel på dylika resultat av den gällande strafflagstiftningen. Förstärkta skyddsåtgärder gentemot dylika farliga kriminella element äro därför av nöden. Till en del kan förvisso sådant ökat skydd vinnas därigenom att åt den psykiatriska sakkunskapen beredes

ökat utrymme att uppdaga och omhändertaga sinnessjuka personer, som otvivelaktigt äro tillfinnandes bland dessa farliga kriminella element. Men att likvisst ett betydande överskott av farliga brottsliga element kommer att kvarstå, som icke låter sig inordnas under några kända former av sinnessjukdom, medgives även allmänt från psykiatriskt håll. Uppenbart är även, att inom denna grupp av farliga återfallsförbrytare finnas vissa degenerativa element, i fråga om vilka ett sjukligt begär, särskilt begäret efter alkohol, orsakat gärningen, och att samhällsskyddet i dylika fall kan tänkas bliva tillräckligt tillgodosett genom särskilda åtgärder för det sjukliga begärets utrotande, om och i den mån detta verkligen visar sig möjligt. Att nu nämnda åtgärder skulle vara tillräckliga för samhällsskyddets tillgodoseende, kan emellertid icke antagas. Den uppfattning är ock numera allmänt härskande bland alla kulturfolk, att jämväl andra åtgärder till samhällets skyddande mot den farliga återfallskriminaliteten äro av nöden. Meningsskiljaktighet råder egentligen endast angående det sätt, varpå samhällsskyddet i detta avseende lämpligast skall tillgodoses.

I vissa länder har man sålunda sökt tillgodose ifrågavarande önskemål genom att i skärpande riktning utveckla gällande återfallsbestämmelser. Så är förhållandet i Frankrike, enligt lagen angående recidivister av 1885, samt i vissa Nordamerikanska unionsstater; dylika bestämmelser finnas även i de föreliggande tyska och danska strafflagsförslagen. I andra länder åter har man sökt vinna lösningen genom att anordna en internering av dylika farliga förbrytarelement för mer eller mindre obestämd tid, vilken internering antingen helt träder i straffets ställe eller ock verkställs efter det lagbestämda straffets undergående. Så har skett i Norge genom strafflagen av 1902, i England genom den så kallade Prevention of Crime Act av 1908, och i vissa av de engelska kolonierna genom särskild lagstiftning; samma ståndpunkt intaga de österrikiska och schweiziska strafflagsförslagen. Särskilt den engelska lagen i ämnet har redan kommit till betydande användning, i det att en särskild anstalt för ändamålet upprättats på ön Wight, i vilken antalet internerade redan i december 1913 uppgick till 137 personer. Ett förslag till införande här i landet av liknande anordningar har ock framställts i de förarbeten till en svensk strafflagsreform, som verkställts av professor Thyren.

De betänkligheter med hänsyn till den medborgerliga rättssäkerheten, som sistnämnda system föranlett, har man sökt att övervinna dels genom den i alla dessa lagstiftningar allmänt uppställda förutsättningen, att juryns medverkan skall erfordras för att dessa skyddsåtgärder skola komma till användning, dels ock i vissa lagförslag genom föreskriften, att domstol skall definitivt yttra sig om interneringens behövlighet först efter utstående av det vanliga lagbestämda straffet. Slutligen har man ock föreslagit, att omprövning av frågan om interneringens fortfarande nödvändighet skall av vederbörlig myndighet företagas med regelbundna mellantider. I samma syfte kunde man ock tänka sig den anordningen genomförd, att själva interneringsbeslutet endast avsåge en viss kortare tid, med rätt för domstol att på framställning av vederbörande myndighet före interneringstidens utgång meddela nytt beslut i ärendet. Och även om juryinstitutionen eller däremot svarande processuella garantier för medborgerlignas känsla av rättssäkerhet icke hos oss äro för handen, lära dock den medborgerliga rättssäkerheten även på annat sätt kunna tillräckligt betryggas, exempelvis genom att göra skyddsåtgärdernas tillgripande beroende av en samstämmig uppfattning i detta hänseende hos såväl dömande som straffverkställande myndigheter.

Huruvida den brottsliges internering skall hava karaktären av straff eller icke, samt huruvida den i förstnämnda fall skall verkställas i allmän straffanstalt eller särskild för ändamålet upprättad straffanstalt eller avdelning av

dylik, synes i viss mån vara en lämplighetsfråga, delvis beroende av straffanstalternas allmänna beskaffenhet och utrymmet därstädes. Dock synes i varje fall böra tillses, att ifrågavarande brottsliga element i straffanstalt icke sammanföras med andra straffarbetsfångar än sådana, som undergå återfallsstraff.

Den här omnämnda reformen synes kriminalistföreningen vara av sådan vikt, att med åtgärder till dess förverkligande i samhällets eget intresse icke längre bör anstå. Särskilt synes ett undanskjutande av densamma till den tidpunkt, då den hos oss planlagda allmänna strafflagsreformen i dess helhet kan vara genomförd, icke vara tillrådligt. Detta så mycket mindre som såväl med hänsyn till det förberedande stadium, på vilket denna reform ännu hos oss befinner sig, som på grund av erfarenheten från andra europeiska länder, varest en allmän strafflagsreform för närvarande är å bane, sannolikt en mycket lång tid måste komma att förflyta, innan en ny strafflag hos oss blivit en verklighet. Å andra sidan underlättas snarast den allmänna strafflagsreformen därigenom att principdiskussionerna angående ett dylikt nytt straffrättsligt institut redan bragts till avslutning vid tidpunkten för den allmänna strafflagsreformens genomförande. I varje fall synes denna angelägenhet vara av minst lika stor vikt som de åtgärder för en ytterligare modernisering av instituten villkorlig dom och villkorlig frigivning, vilka det ansetts vara av vikt att upptaga till genomförande utan att avbida den allmänna strafflagsreformen. Och om än partiella ändringar inom strafflagstiftningen i allmänhet på goda skäl anses icke vara utan sina stora betänkligheter, synes dock ifrågavarande institut minst lika väl som sistnämnda institut lämpa sig för upptagande till särskild behandling i en från den allmänna strafflagen fristående lag, såsom ock flerstädes i andra länder skett.'

Frågan upptogs vid 1917 års riksdag genom en inom första kammaren väckt motion, nr 82, vilken i enlighet med tillstyrkande av lagutskottet i utlåtande nr 33 föranledde riksdagen att i skrivelse den 4 maj 1917, nr 122, hos Kungl. Maj:t göra enahanda hemställan som kriminalistföreningen.

I *motionen* hade, efter återgivande av kriminalistföreningens skrivelse, framhållits följande:

'Sedan denna underdåniga skrivelse avgivits, hava upprepade gånger de mest upprörande förbrytelser, särskilt sedlighetsbrott, blivit begångna av återfallsförbrytare, som tydligt ådagalägga, huru behövt det är, att åtgärder av den i skrivelsen antydda riktningen snarast möjligt vidtagas. Härom torde också — såsom uttalanden i pressen rörande denna fråga utvisa — den allmänna opinionen i vårt land numera vara ganska ense.'

Lagutskottet hade i sitt utlåtande anfört:

'Den svenska allmänna strafflagen har särskilda straffbestämmelser för återfall i brott endast då det är fråga om tjuvnadsbrott, varom avhandlas i strafflagens 20 kapitel, samt rån och försök därtill enligt samma lags 21 kapitel. En person, som andra gången eller oftare begår något av nu angivna brott, straffas på grund av särskilda stadganden i de nämnda kapitlena efter strängare straffskalor än dem, som tillämpas på en, som första gången begår dylikt brott. I den mån den svenska strafflagen sålunda har återfallsbestämmelser, innefatta dessa en skärpt reaktion från samhällets sida emot den, som gjort sig för andra gången eller oftare skyldig till den ifrågavarande gärningen.

Såsom i den av motionärerna återgivna framställningen från Svenska kriminalistföreningen omförmåles, hava jämväl en del utländska lagar bestämmelser av samma natur som de nyss nämnda, och hava dessa bestämmelser på den senare tiden utökats och kompletterats. Därjämte finnas i vissa utländska

lagar stadganden, som giva samhället rätt icke allenast till den brottet efterföljande åtgärd, som ligger i ett straff mot förbrytaren, utan till preventiva åtgärder, som regel bestående i att samhället tager i förvar brottslingar, om vilka det kan med säkerhet förutses, att de ånyo komma att begå brott. Av dessa två olika slag av åtgärder, de efterföljande och de förebyggande, äro ju väl de senare de mest verksamma och de, som lämna samhället det bästa skyddet. Emellertid ligger i sakens natur, att de giva samhället en makt över individen, vars handhavande kräver särskild omtanke och ansvars känsla.

Såsom förut nämnts, äro den svenska strafflagens straffbestämmelser för återfall av särdeles begränsad natur; de avse endast en särskild kategori av brott och giva samhället endast möjlighet att efter brottets begående ingripa mot brottslingen. Emellertid har i det av professorn J. Thyrén utarbetade utkastet till ny strafflag, varav den s. k. allmänna delen föreligger färdig, och i det av honom dessförinnan utgivna betänkandet om förslaget huvudgrunder frågan om särskilda åtgärder mot kroniska brottslingar ägnats uppmärksamhet. Efter en i sistnämnda arbete intagen motivering har professor Thyrén i lagutkastet upptagit ett särskilt kapitel »Om skyddsåtgärder», innefattande i fråga om kroniska brottslingar särskilda bestämmelser, som under vissa förutsättningar giva domstol rätt att, då en med långvarigt frihetsstraff förut straffad person ånyo dömes till visst straff, förordna, att den dömda skall i stället för att avtjäna straffet intagas i interneringsanstalt.

Den genom motionen upptagna frågan är sålunda redan föremål för behandling av den kommission, som tillsatts för vidare behandling av professor Thyréns utkast. Spörsmålet är då, huruvida frågans lösning är så angelägen, att därmed icke bör anstå, till dess hela det nya strafflagsförslaget föreligger i färdigt skick.

Utskottet biträder härutinnan motionärernas mening. Såsom motionärerna påpekat hava upprepade gånger på de senare åren inträffat fall, som riktat uppmärksamheten på behovet av särskilda åtgärder från samhällets sida till skydd mot den kategori av brottslingar, motionen avser. Dessa fall, städse innefattande förbrytelser av särdeles grov beskaffenhet, hava starkt bidragit till skapandet av en utbredd känsla av att särskilda åtgärder uti ifrågavarande avseende äro erforderliga. Denna allmänna känsla synes otvivelaktigt kräva tillgodoseende.

Det torde icke heller vålla någon olägenhet att ur det stora strafflagsarbetet utbryta och särskilt behandla nu förevarande fråga. Enligt vad inom utskottet upplysts har densamma redan varit föremål för övervägande av den förutnämnda strafflagskommissionen. Frågan har sålunda fortskridit till en punkt, som synes göra en fortsatt särskild behandling av densamma lämplig.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 augusti 1919 tillkallade dåvarande chefen för justitiedepartementet professorn juris och filosofie doktorn Johan Carl Wilhelm Thyrén, ledamoten av riksdagens första kammare dåvarande hovrättsrådet i Göta hovrätt Fredrik William Linder och dåvarande ledamoten av riksdagens andra kammare borgmästaren i Södertälje Jakob Gustav Pettersson att såsom sakkunniga inom departementet verkställa utredning och inkomma med förslag i vissa till strafflagstiftningen hörande ämnen. Den 13 februari 1920 beslöt Kungl. Maj:t att till behandling av de sakkunniga överlämna, bland annat, frågan om införande i svensk lagstiftning av sådana rättsregler, varigenom ett förstärkt skydd beredes samhället gentemot för detsamma farliga återfallsförbrytare. Samma dag erhöll jämväl juris doktorn Alvar Montelius uppdrag att deltaga i de sakkunnigas arbete.

De sakkunniga avlämnade den 15 mars 1922 betänkande och förslag rörande internering av farliga återfallsförbrytare.

Den 16 mars samma år återkallades det Montelius lämnade uppdraget, varefter den 2 maj 1923 fängelseläkaren medicine licentiaten Carl Thure Henrik Petré tillkallades att biträda de sakkunniga.

Sedan riksdagen i skrivelse den 2 juni 1922, nr 251, anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes taga under övervägande, huruvida icke, utan avbidan å en förestående allmän strafflagsreform, till beredande av ökat straffskydd i angivna hänseenden måtte vidtagas därför erforderliga ändringar i nu gällande straffbestämmelser i 18 kapitlet strafflagen, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, som därav kunde föranledas, beslöt Kungl. Maj:t den 3 november samma år att till de sakkunniga överlämna denna skrivelse, på det att riksdagens framställning måtte av dem tagas under övervägande vid utarbetande av förslag till lagstiftningsåtgärder i fråga om s. k. förminskat tillräkneligas behandling eller i övrigt göras till föremål för sådan utredning, som av omständigheterna kunde finnas påkallad.

De sakkunniga avlämnade därpå den 31 maj 1923 betänkande och förslag rörande förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare ävensom en överarbetning av förslaget till lag om internering av farliga återfallsförbrytare jämte förslag till vissa följdförfattningar.

Över de sakkunnigas förslag hava efter remiss utlåtanden avgivits av fångvårdsstyrelsen och medicinalstyrelsen.

Det torde numera vara allmänt erkänt, att ett effektivt bekämpande av brottsligheten icke kan genomföras enbart med tillämpning av straff. Erfarenheten visar, att stora grupper av förbrytare röna ringa eller ingen inverkan av straffet. Upprepade, allvarliga bestraffningar förmå icke avhålla dem från nya förbrytelser. Deras brottslighet framstår med andra ord såsom kronisk.

**Departement-
chefen.**
*Allmänna
synpunkter.*

Den omständigheten, att efter undergången bestraffning återfall i brott äger rum, utgör blott ett indicium bland flera för att brottsligheten är kronisk eller att den i allt fall icke skall låta sig hävas genom straff. Står brottsligheten i samband med psykiska defekter, skall redan häri ej sällan ligga ett indicium för att den är kronisk.

De fall, där brottsligheten står i samband med psykiska defekter, kräva ur olika synpunkter särskilt beaktande.

Åtskilliga av de brottstyper, som i främsta rummet påkalla ett förstärkt samhällsskydd, hava erfarenhetsmässigt synnerligen ofta sin grund i psykiska defekter. Detta gäller särskilt sedlighetsbrotten, framför allt sådana, som rikta sig mot minderåriga, samt sådana mordbrandsbrott, vilka icke hava sin grund i vinningslystnad.

Vidare måste beaktas, att just i fråga om psykiskt defekta förbrytare samhällsskyddet är särskilt svagt. Från dem, vilka enligt det i 5 kap. 5 § strafflagen begagnade språkbruket 'sakna förståndets bruk', kan i detta sammanhang bortses. Dessa s. k. otillräkneliga eller helabnorma äro visserligen straffria men kunna i stället enligt bestämmelserna rörande sinnessjukvården hållas

internerade, så länge de på grund av sin sinnesbeskaffenhet äro att anse såsom samhällsvådliga. Beträffande dem åter, vilka endast sakna förståndets 'fulla bruk', gäller enligt 5 kap. 6 § strafflagen, att de skola dömas till straff, men att straffet efter omständigheterna må nedsättas under vad eljest å gärningen följa bort. Oaktat den psykiska defekten ur samhällsskyddets synpunkt ej sällan påkallar en längre frihetsförlust, medför således en tillämpning av detta lagrum, att frihetsstraffet för dessa såsom 'förminskat tillräkneliga' eller 'halv-abnorma' betecknade personer blir kortare än för en fullt tillräknelig förbrytare. Och härtill kommer, att dessa personer mången gång äro ej blott straffoemottagliga utan straffintoleranta: verkställigheten av straffet kan vara ägnad att förvärta deras tillstånd.

Sammanfattning av de sakkunnigas betänkanden.

I syfte att möjliggöra ett mera effektivt bekämpande av den kroniska brottsligheten hava de sakkunniga föreslagit införandet av särskilda skyddsåtgärder mot s. k. förminskat tillräkneliga förbrytare och mot farliga återfallsförbrytare.

Då en förbrytare, tillhörande någon av sistnämnda båda kategorier, prövas skyldig till frihetsstraff av viss svårare grad, skall enligt förslaget straffet under närmare angivna förutsättningar kunna utbytas mot förvaring i vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare respektive mot internering i anstalt för farliga återfallsförbrytare. Utmärkande för detta interneringsinstitut, såsom förvarings- och interneringsåtgärderna med ett gemensamt namn kunna betecknas, är framför allt, att i interneringsbeslutet dess tidslängd inom vissa gränser lämnas öppen. Principiellt skall anstaltsvistelsen fortfara lika länge som den brottsliga samhällsfarlighet varar. Denna huvudregel kompletteras av vissa regler rörande minsta tid för anstaltsvistelsen, varjämte i fråga om farliga återfallsförbrytare såsom regel föreslagits även en maximitid.

Rörande anstaltsbehandlingsens art hava i förslag till särskild verkställighetslag lämnats vissa föreskrifter rörande arbetstvång m. m., varjämte i övrigt såsom allmän riktlinje uppställts, att den i dylik anstalt intagne skall njuta den frihet, som låter förena sig med god ordning och säkerhet inom anstalten.

I fråga om de närmare bestämmelserna göra sig åtskilliga olikheter gällande mellan å ena sidan förslaget till lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och å andra sidan förslaget till lag om internering av farliga återfallsförbrytare.

De sakkunnigas förslag till lag om förvaring av *förminskat tillräkneliga förbrytare* innehåller i huvudsak följande bestämmelser.

Vad till en början angår förutsättningarna för att beslut må fattas att första gången intaga någon till förvaring i vårdanstalt äro dessa enligt förslaget: *att* den brottslige är av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen förmäles, och på grund därav måste anses vara endast i ringa mån mottaglig för den med straffet avsedda verkan; *att* det genom gärningen i förening med hans sinnesbeskaffenhet och föregående vandel ådagaläggas, att han är vådlig för annans säkerhet till person eller egendom; samt *att* han förskyllt frihetsstraff av viss svårare grad. Beträffande detta frihetsstraff skiljer förslaget mellan olika

fall. Såsom regel skall frihetsstraffet, i och för sig eller sammanlagt med den brottslige förut ådömt, icke avtjänat eller förfallet frihetsstraff, uppgå till straffarbete i minst två år. Har emellertid den brottslige förut dömts till straffarbete och prövas han nu för därefter begånget brott ånyo hava omedelbart förskyllt sådant straff, skall beslut om förvaring kunna meddelas, ändå att sådant fall ej föreligger, som nyss är sagt. Är det slutligen fråga om person, som förövat brott efter det han redan varit underkastad förvaring, skall även annat frihetsstraff än straffarbete kunna leda till nytt förvaringsbeslut.

Beslut om förvaring skall enligt sakkunnigförslaget meddelas av domstol under samverkan med en särskild, för hela riket gemensam nämnd, vilken jämväl skall handlägga frågor om internering av farliga återfallsförbrytare.

Nämnden skall vid behandling av frågor om förminskat tillräkneliga förbrytare enligt förslaget bestå av sju ledamöter. Ordförande skall vara chefen för fångvårdsstyrelsen. Övriga ledamöter, bland dem en vice ordförande, ävensom suppleanter för envar av ledamöterna skola utses av Konungen för en tid av fem år. Bland ledamöterna skall minst en innehava domarämbete, varjämte minst tre skola vara behöriga att i riket utöva läkaryrket.

För att domstol skall kunna besluta att intaga någon till förvaring i vårdanstalt förutsättes, att denna åtgärd tillstyrkts av nämnden. I samband därmed hava föreslagits särskilda bestämmelser om remiss till nämnden av frågor om tilltalad persons intagande i vårdanstalt m. m.

Beträffande förvaringens tidslängd gäller, att den, som intagits i vårdanstalt, ej må frigivas, så länge han på grund av sin sinnesbeskaffenhet är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Därjämte innehåller förslaget följande bestämmelser om obligatorisk minimitid för förvaringen. Såsom regel skall minimitiden vara tre år. Förövar emellertid den, som är eller varit intagen i vårdanstalt, ånyo brott, för vilket frihetsstraff ådömes honom, och utbytes detta straff mot förvaring, skall från brottets förövande räknas en ny minimitid, uppgående till fyra år, om brottet förskyller straffarbete, och till strafftiden, om brottet förskyller fängelse.

Beslut om frigivning skall meddelas av nämnden. Synes det efter utgången av den för förvaringen stadgade minsta tid icke nödigt att kvarhålla den förvarade i vårdanstalten men dock icke lämpligt, att han utan tillsyn befinner sig på fri fot, skall nämnden äga utskrivna honom på prov, och skall han i sådant fall enligt nämndens förordnande stå under tillsyn.

Åsidosätter den, som utskrivits på prov, vad honom enligt nämndens förordnande åligger och synes han förty vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må han, där nämnden så finner oundgängligt, kunna återhämtas till vårdanstalten. På grund av ett sådant återhämtningsbeslut må han dock ej kvarhållas längre tid än ett år, men visar han sig fortfarande vådlig, så som nyss är sagt, må den tid, varunder han får kvarhållas i anstalten, genom nya beslut av nämnden kunna förlängas med ett år i sänder.

Har den på prov utskrivne stått under tillsyn i fem år och har han under denna tid ej dömts till återintagning eller enligt förenämnda regler återhämtats till anstalten, skall nämnden kunna besluta, att tillsynen skall upphöra. Med-

delas sådant beslut, skall därefter återhämtning till anstalten ej kunna ägarum.

Förutom de bestämmelser, för vilka i det föregående redogjorts, hava i sakkunnigförslaget upptagits vissa bestämmelser om sammanträffande av brott samt om beräkning av tid för påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen m. m.

De sakkunnigas slutliga förslag till lag om internering av *farliga återfallsförbrytare* innehåller i huvudsak följande bestämmelser.

För att beslut må fattas att internera någon första gången erfordras: *att* den brottslige, efter det han dömts till straffarbete, för upprepade återfall i brott genom minst tre lagakraftvunna domar ånyo förklarats förfallen till sådant straff; *att* han undergått straffarbete i minst tio år; *att* han därefter, medan han undergår straffarbete eller inom fem år från det han för avtjänande av straffarbete senast varit intagen i straffanstalt, ånyo begår brott, varför han prövas skyldig till straffarbete, ej understigande två år, samt *att* nämnden finner omständigheterna giva vid handen, att han icke skall låta sig rätta genom undergående av honom ådömda straff och att han är vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

Beslut om internering skall enligt sakkunnigförslaget fattas av den förut omförmälda nämnden. Denna skall vid handläggning av frågor angående farliga återfallsförbrytare bestå av endast fem ledamöter, nämligen av chefen för fångvårdsstyrelsen såsom självskriven ordförande, minst en ledamot, som innehar domarämbete, minst en ledamot, som är behörig att i riket utöva läkaryrket, samt två andra ledamöter.

Beträffande interneringens tidslängd uppställer förslaget såsom regel en maximitid av tjugo år. Men om den, som intagits i interneringsanstalt, före eller efter frigivningen begår brott, varigenom han gör sig förfallen till straffarbete ej under ett år, skall nämnden kunna besluta, att han skall interneras på livstid.

Minimitiden utgör vid internering av den, som tidigare ej varit internerad, såsom regel tio år, men där särskilda skäl därtill föranleda fem år, dock att frigivning i intet fall får ske förr än den internerade i anstalten tillbragt två år utöver tiden för det mot interneringen utbytt straffarbetet.

Den, som internerats på livstid, skall kunna utskrivs på prov, sedan han, efter det han begått det brott, som föranlett livstidsinterneringen, varit intagen i interneringsanstalt under minst tio år. Sådan utskrivning må dock icke ägarum, förr än den dömde, efter det senaste brottets begående, i anstalten tillbragt två år utöver den tid, varunder han enligt den nya domen skolat undergå straffarbete, samt, där frigivning ej mellankommit, ej heller förr än han kunnat frigivas från den första interneringen.

Den, som frigivits eller på prov utskrivits från interneringsanstalt, skall — utan tidsbegränsning — stå under tillsyn. Åsidosättande av meddelade tillsynsföreskrifter skall, liksom vid utskrivning på prov av förminskat tillräkneliga förbrytare, kunna medföra återhämtning till anstalten.

Bestämmelserna om internering av farliga återfallsförbrytare skola icke äga tillämpning å den, som har att undergå straffarbete på livstid; ej heller å den,

som prövas vara av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen för-
mäles. Utrönes om den, som hålles internerad, att han är av sådan sinnes-
beskaffenhet, som nyss är sagt, skall han överflyttas från interneringsanstalten
till vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare, och skall i sådant fall
med honom förfaras i enlighet med den föreslagna lagen om förvaring av
förminskat tillräkneliga förbrytare.

I övrigt hava jämväl i förslaget till lag om internering av farliga återfalls-
förbrytare intagits vissa bestämmelser om brottskonkurrens samt om beräk-
ning av tid för påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen m. m.

Rörande *verkställighet* av internering av farliga återfallsförbrytare samt
av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare har av de sakkunniga ut-
arbetats ett särskilt lagförslag. Likaså hava de sakkunniga utarbetat förslag
till särskilda lagar om *tillsyn* över den, som lösgivits från interneringsanstalt
för farliga återfallsförbrytare eller på prov utskrivits från vårdanstalt för
förminskat tillräkneliga förbrytare, samt om skyldighet i vissa fall för dom-
stol att låta verkställa *undersökning av tilltalads sinnesbeskaffenhet*.

Slutligen hava av de sakkunniga avgivits förslag till vissa ändringar i lagen
den 22 juni 1906 angående *villkorlig frigivning*, i lagen den 26 mars 1909 angå-
ende *verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande
utslag*, och i lagen den 17 oktober 1900 om *straffregister*.

Förslag till *instruktioner* för nämnden för internering av farliga återfalls-
förbrytare och förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt för till-
syningsmän över dem, som lösgivits från interneringsanstalt för farliga åter-
fallsförbrytare eller på prov utskrivits från förvaringsanstalt för förminskat
tillräkneliga förbrytare, hava jämväl utarbetats av de sakkunniga.

I detta sammanhang tillåter jag mig erinra, att även strafflagskommissionen
i sitt den 20 februari 1923 dagtecknade betänkande med förslag till strafflag,
allmänna delen, upptagit bestämmelser om skyddsåtgärder mot vissa förbry-
tare. I dessa bestämmelser hava samma huvudsynpunkter kommit till uttryck
som i de sakkunnigas förslag, men i sin närmare utformning uppvisa bestäm-
melserna åtskilliga avvikelser.

Beträffande dessa avvikelser torde böra beaktas, att bestämmelserna ansluta
sig till ett straffsystem, som i viktiga delar avviker från den gällande rättens,
samt att, bland annat av denna anledning, utgångspunkten för bestämmelsernas
tekniska anordning delvis är en annan än i de sakkunnigas förslag.

Huvudbestämmelsen rörande förvaring av sådana förbrytare, som i de sak-
kunnigas förslag betecknas såsom förminskat tillräkneliga, återfinnes i 8 kap.
2 § av kommissionens förslag.

Begås gärning, som i lag är belagd med straffarbete, av den, som, utan att
vara sinnessjuk eller sinnesslö, likväl på grund av varaktig sådan bristfällig-
het, som enligt kommissionens förslag grundar förminskad tillräknelighet,
måste anses vara endast i ringa mån mottaglig för den med straffet avsedda
verkan, må domstolen kunna förordna, att han i stället för att straffas skall
förvaras i allmän anstalt, så länge hans allmänfarliga tillstånd fortfar, dock

*Strafflags-
kommis-
sionens
förslag.*

minst i tre år. Begår den, som är behäftad med bristfällighet, varom nu är sagt, gärning, som i lag är belagd med fängelse men icke med straffarbete, och ådagalägges genom gärningen i förening med hans sinnesbeskaffenhet och föregående vandel, att han är farlig för allmän säkerhet, skall ock lag vara, som nyss är sagt, dock att gärningsmannen må kunna utskrivas ur anstalten, ändå att tre år ej förflutit från det han intogs.

Huvudbestämmelserna rörande förvaring av farliga återfallsförbrytare återfinnas i 8 kap. 3 och 4 §§ av kommissionens förslag.

Begår någon, som för avtjänande av straffarbete eller omedelbart fängelse tillbragt tillhoppa minst tio år i straffanstalt, i anstalten eller inom fem år efter det han varit där intagen ånyo brott, därför han dömes till straffarbete, dock icke på livstid; och kan med hänsyn till de av den dömda begångna brottens beskaffenhet ävensom det sinnelag, som genom dem kommit till uttryck, antagas, att han är i särdeles hög grad vådlig för allmän säkerhet samt att han icke skall låta sig rättas genom undergående av det för det nya brottet ådömda straff; då må enligt 8 kap. 3 § domstolen, sedan utlåtande inhämtats från myndighet, varom förmäles i kapitlets 5 §, kunna förordna, att den dömda skall i stället för att avtjäna straffet förvaras i interneringsanstalt, så länge hans samhällsvådlighet kan anses fortvara, dock högst i tjugu år och minst lika lång tid som den nu ådömda strafftiden. Frigives han, innan han tillbragt tjugu år i anstalten, skall han under återstoden av sistnämnda tid, dock ej mer än tio eller mindre än fem år, vara underkastad särskild tillsyn. Gör han, medan han är underkastad sådan tillsyn, sig skyldig till uppförande, som innebär våda för allmän säkerhet, må domstolen kunna förordna, att han ånyo skall förvaras i anstalten, till dess han där varit intagen sammanlagt tjugu år.

Har någon blivit dömd till förvaring enligt nyssnämnda bestämmelser om återfallsförbrytare och begår han därefter ånyo brott, för vilket han dömes till straffarbete, dock icke på livstid; då må enligt 8 kap. 4 § domstolen kunna förordna, att han i stället för att avtjäna straffet skall under sin återstående livstid förvaras i anstalt, som i 3 § sägs.

Ärenden rörande utskrivning av, bland andra, förminskat tillräkneliga förbrytare och farliga återfallsförbrytare skola enligt 8 kap. 5 § av kommissionens förslag prövas och avgöras av en för hela riket gemensam myndighet. Grunderna för dess organisation och verksamhet skola bestämmas av Konung och riksdag.

Förutom dessa bestämmelser innehåller kommissionens förslag i 11 kap. 9—12 §§, 12 kap. 10—13 §§ och 13 kap. 18 § åtskilliga specialbestämmelser rörande sammanträffande av brott samt sammanträffande av straff och skyddsåtgärder m. m.

Utlåtanden. De synpunkter, som i de sakkunnigas förslag kommit till uttryck, hava i stort sett vunnit de hörda myndigheternas gillande. Beträffande vissa specialfrågor hava emellertid i de avgivna utlåtandena framställts erinringar. Till dessa får jag i det följande återkomma.

Även jag har funnit de sakkunnigas förslag vara ägnade att, efter överarbetning i vissa delar, läggas till grund för lagstiftning på ifrågavarande område. Departementschefen.

Beträffande huvudgrunderna för denna lagstiftning har jag samrått med särskilt tillkallade sakkunniga, nämligen chefen för fångvårdsstyrelsen överdirektören Viktor Almquist, ledamöterna av riksdagens första kammare överståthållaren Carl Hederstierna, professorn Alfred Petré och häradsdomaren Johan Bernhard Johansson i Fredrikslund samt ledamoten av riksdagens andra kammare fångvårdsfullmäktigen Anders Anderson i Råstock. I fråga om den överarbetning, som de ursprungliga förslagen ansetts böra underkastas, hava dessa sakkunniga varit ense med mig utom såvitt framgår av särskilt i det följande anmärkt uttalande av herr Hederstierna. Rörande den föreslagna lagstiftningens närmare innebörd och den verkställda överarbetningen anhåller jag att nu få lämna redogörelse. Då jag därvid använder beteckningen de sakkunniga, åsyftas de sakkunniga, vilka utarbetat de ursprungliga förslagen.

De huvudsakliga brister, som ur synpunkten av ett effektivt bekämpande av den kroniska brottsligheten vidlåda den gällande lagstiftningen, torde i korthet kunna sammanfattas i följande punkter.

Frihetsstraff ådömes — bortsett från livstids straffarbete — på bestämd tid, därvid frågan, huru länge den brottsliga samhällsfarlighet kan antagas fortfara, saknar avgörande betydelse. Efter straffverkställighetens slut skall den brottsliga följaktligen försättas på fri fot, även om all sannolikhet talar för att han skall missbruka friheten till nya brott.

Vid utskrivningen från straffanstalten återvinner den brottslige i regel sin fulla frihet, även om han fortfarande är samhällsvådlig. Bestämmelser om inskränkningar i frigivna fångars rörelsefrihet och om tillsyn hava nämligen meddelats endast för fall av villkorlig frigivning.

Slutligen saknas ej sällan möjlighet att inom ramen för en straffverkställighet underkasta psykiskt defekta brottslingar den behandling, som deras egenart påkallar.

De sakkunnigas förslag synas ägnade att i väsentliga delar avhjälpa dessa brister.

Genom interneringstidens anpassande efter samhällsfarlighetens större eller mindre varaktighet vinnes en garanti emot att den, som fortfarande framstår såsom samhällsvådlig, erhåller tillfälle att begå nya brott.

Denna garanti stärkes ytterligare genom de föreslagna bestämmelserna om tillsyn över sådana personer, som utskrivits från anstalterna. Genom den mellanform mellan anstaltsbehandling och full frihet, som utskrivning under tillsyn innebär, vinnes dessutom den fördelen, att anstaltsvistelsen icke behöver utsträckas utöver vad som är obetingat nödvändigt.

Vad särskilt angår de s. k. förminskat tillräkneliga förbrytarna, öppnar anordnandet av särskilda anstalter för sådana personer ökade möjligheter till en rationell behandling.

*Interne-
ringsinsti-
tets legisla-
tiva anord-
ning.*

Av vad inledningsvis anförts torde framgå, att behovet av särskilda interneringsbestämmelser är mest trängande i fråga om de förminskat tillräkneliga förbrytarna. Men bland de kroniska förbrytarna finnas även sådana, vilkas tillräknelighet icke i strafflagens mening är nedsatt. Skall ett allsidigt skydd mot den kroniska brottsligheten kunna vinnas, böra jämväl i fråga om sistnämnda grupp av förbrytare särskilda skyddsåtgärder anordnas. Beaktas måste även, att om interneringsinstitutet begränsas till de förminskat tillräkneliga förbrytarna, en viss fara kan uppstå för att i tillämpningen till denna kategori komma att föras flera personer än som kan anses strängt riktigt. I likhet med de sakkunniga har jag därför funnit, att de föreslagna skyddsåtgärderna böra gälla såväl fullt tillräkneliga som förminskat tillräkneliga förbrytare, vilka framstå såsom i särskilt hög grad farliga för samhället.

Interneringsinstitutet erhåller i viss mån olika karaktär, allteftersom det riktar sig mot den ena eller den andra gruppen av förbrytare. I förvaringen av förminskat tillräkneliga förbrytare ingår nämligen ett moment av sjukvård, vilket vid internering av fullt tillräkneliga förbrytare saknas. Denna olikhet inverkar icke blott på frågan om anstaltens och anstaltsbehandlings närmare anordning utan även på interneringsförutsättningarna och andra för institutet grundläggande frågor. Det särskilda vårdnadsbehov, som i fråga om de förminskat tillräkneliga gör sig gällande, kan låta en internering framstå såsom rättfärdigad även i fall, då betänkligheter skulle möta emot att för lång tid framåt beröva en fullt tillräknelig person friheten. Jämväl i fråga om interneringstidens längd synes beträffande de förminskat tillräkneliga större prövningsfrihet kunna lämnas de beslutande myndigheterna, än där frågan gäller internering av fullt tillräkneliga personer. Den av de sakkunniga tillämpade metoden att uppdelat de grundläggande bestämmelserna på olika lagar, allteftersom fråga är om förminskat tillräkneliga förbrytare eller om återfallsförbrytare, vilkas tillräknelighet icke är nedsatt, synes mig därför vara riktig.

*Interne-
ringsinsti-
tutet ersätter
straffverk-
ställigheten.*

Om sålunda starka skäl synas tala för ett system av skyddsåtgärder, anordnat i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag, kunna dock delade meningar råda, huruvida interneringsinstitutet, på sätt som föreslagits, bör träda i stället för straff, eller huruvida det bör tillämpas först efter det straffet i vanlig ordning verkställts.

Under de lagstiftningsarbeten, som under de senaste årtiondena förekommit i främmande länder, har såväl den ena som den andra anordningen vunnit anhängare. Jämväl under förarbetena till den nu ifrågasatta lagstiftningen hava i denna del olika meningar gjort sig gällande. Sålunda har, i en vid de sakkunnigas den 15 mars 1922 avgivna betänkande fogad reservation, i fråga om de farliga återfallsförbrytarna förordats ett system med skyddsåtgärder efter straffverkställighetens slut. Å andra sidan har, såsom av det föregående framgår, strafflagskommissionen anslutit sig till den ståndpunkt, de sakkunnigas

flertal härutinnan intagit. För sistnämnda ståndpunkt synas även enligt min uppfattning övervägande skäl tala.

Att ett interneringsinstitut av det slag, varom här är fråga, ur individualpreventiv synpunkt bör vara straffet överlägset, torde svärigen kunna bestridas. Ur denna synpunkt synes därför en kumulation av straff och skyddsåtgärd icke vara påkallad. Genom en dylik kumulation brytes behandlingens enhetlighet, och, där fråga är om straffintoleranta personer, kan en föregående straffverkställighet allvarligt försvåra den fortsatta behandlingen.

Frågan, huruvida en internering ur allmänpreventiv synpunkt kan vara ägnad att ersätta straffverkställigheten, torde väsentligen bero på interneringsinstitutets närmare anordning. Den omständigheten, att behandlingen i anstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller i anstalt för farliga återfallsförbrytare i vissa avseenden kan framstå såsom mildare än ett frihetsstraff, synes ej i och för sig böra medföra, att interneringen ur allmänpreventiv synpunkt skulle vara straffet underlägsen. Mot den större mildheten i behandlingen står nämligen interneringens obestämda, i regel större tidslängd.

Till denna min åsikt har herr Hederstierna förklarat sig icke kunna ansluta sig. Enligt hans mening bör man skilja emellan å ena sidan straffet såsom sådant, vilket utgör en direkt följd av det begångna brottet med alla de syften som ett straff avser att tjäna, och å andra sidan interneringsinstitutet, som uteslutande är framkallat av samhällets rätt att skydda sig för en farlig individ. Dessa olika syften komma tydligen att framträda vid verkställigheten, i det att vid internering uppfostringsmomentet kommer att framträda i vida högre grad än vid en bestraffning. Låter man straffverkställigheten upplukas av interneringen, kommer den senare, i trots av den längre tiden, att framstå såsom ett mindre straff och principen om likställighet inför lagen varder rubbad. Ur denna synpunkt har herr Hederstierna ansett, att straffet bör gå ut över alla, och därefter av samhället vidtagas den skyddsåtgärd, som betingas av vissa samhällsmedlemmars särskilda fara för andras liv och egendom.

Vad angår minimitiden enligt de sakkunnigas förslag till lag om internering av *farliga återfallsförbrytare*, synes intet vara att erinra. Däremot torde kunna ifrågasättas, huruvida i de sakkunnigas förslag till lag om förvaring av *förminskat tillräkneliga förbrytare* minimitiderna blivit på ett tillfredsställande sätt avpassade.

I sistnämnda lagförslag hava minimitiderna för förvaringen såsom regel bestämts utan hänsyn till det mot förvaringen utbytta straffets tidslängd. Den, som första gången intagits till förvaring i vårdanstalt, skall, huru strängt det mot förvaringen utbytta straffet än varit, kunna utskrivas från vårdanstalten redan efter tre år. Därest även vid svåra förbrytelser utskrivning mera allmänt komme att ske redan vid minimitidens utgång, torde ett försvagande av allmänpreventionen med skäl kunna befaras. Såsom en oegentlighet måste ock framstå, att den, som vid straffets ådömande befunnits så samhällsvadlig, att hans

Minimitiderna för anstaltsbehandling.

intagande i vårdanstalt ansetts erforderligt, skall kunna frigivas redan före strafftidens utgång, oaktat han, därest han intagits i straffanstalt, såsom regel skulle där kvarhållits under hela strafftiden. Vidare kan det innebära en onödig hårdhet, att den, som dömts till straff, understigande tre år, där straffet utbytes mot förvaring obetingat skall kvarhållas i vårdanstalten under minst tre år. En närmare anpassning av förvaringens minimetid efter strafftiden synes därför vara påkallad. I sådant syfte har jag låtit omarbета de sakkunnigas förslag till lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare efter följande riktlinjer.

Såsom regel skall förvaringen pågå minst under så lång tid som den, varunder den brottslige, om förordnande om förvaring ej meddelats, skolat undergå bestraffning. Huruvida det mot förvaring utbytta straffet varit straffarbete eller fängelse, skall härvid icke inverka på förvaringstidens längd.

Från regeln att förvaringens minimetid skall motsvara strafftiden hava vissa undantag uppställts.

Till förhindrande av en alltför tidig utskrivning är det nödvändigt att den, som intagits till förvaring i vårdanstalt, underkastas observation under en icke alltför kort tid. Denna obligatoriska observationstid har ansetts skäligen kunna bestämmas till två år. I enlighet härmed har huvudregeln angående förvaringens minimetid erhållit den avfattning, att ingen må utskrivas förr än han undergått förvaring i minst två år eller, där han skolat undergå bestraffning under längre tid än två år, under tid minst motsvarande strafftiden.

Vidare synes det för vinnande av bästa möjliga behandlingsresultat önskvärt att i särskilda fall den fortsatta anstaltsbehandlingen kan utbytas mot behandling utanför anstalten under behörig tillsyn, även om förvaringen ännu icke pågått under tid motsvarande strafftiden. Om den, som undergått förvaring i vårdanstalt, ej längre framstår såsom psykiskt abnorm, bör likaledes en möjlighet finnas att utskriva honom från denna för psykiskt abnorma förbrytare avsedda anstalt. Att efter lyckligt genomförd anstaltsbehandling överflytta honom till ett fängelse lärer av olika skäl icke böra ifrågakomma, utan även i dessa med hänsyn till de psykiska defekternas art säkerligen sällsynta fall synes utskrivning i förening med fortsatt tillsyn vara att föredraga. Fasthåller man vid att utskrivning före den tvååriga observationstidens utgång icke får äga rum och att utskrivning före utgången av den mot strafftiden svarande förvaringstiden endast undantagsvis får ske, synas ur allmänpreventiv synpunkt avgörande betänkligheter mot en sådan anordning icke böra möta; detta desto mindre som på frihetsstraffens område en motsvarighet till denna förtida utskrivning finnes i den villkorliga frigivningen.

En i detalj genomförd överensstämmelse med den villkorliga frigivningen torde emellertid ej böra ifrågakomma. Vid sådan utskrivning på prov, varom här är fråga, komma nämligen delvis helt andra synpunkter i betraktande än vid villkorlig frigivning. Vidare tala praktiska skäl för att vid utskrivning på prov samma regler tillämpas, vare sig utskrivningen sker före eller efter strafftidens utgång, såsom i fråga om den myndighet, som skall besluta om

utskrivningen, samt beträffande utskrivningens rättsverkningar och minimi-tidens beräkning vid återintagning i vårdanstalten.

Vad slutligen angår de angivna principernas tillämpning i fall, då den, som intagits i vårdanstalt, därefter övertygas om nytt brott, torde jag i det följande få återkomma till denna fråga i samband med redogörelsen för de särskilda paragraferna i förevarande lagförslag.

De allvarliga ingrepp i den personliga friheten, som interneringsinstitutet innebär, låta det framstå såsom angeläget, att institutet kringgärdas med betryggande garantier. Denna fråga sammanhänger nära med spörsmålen om förutsättningarna för intagning i vård- eller interneringsanstalt och om de myndigheter, vilka skola handhava intagningen.

I fråga om förutsättningarna för intagning i dylik anstalt torde följande vara att beakta.

Vad först angår de s. k. *förminskat tillräkneliga förbrytarna*, fordras — liksom enligt gällande rätt — för prövning av frågan, huruvida tillräkneligheten är nedsatt, att utlåtande i målet avgivits av medicinalstyrelsen. Av utredningen skall vidare framgå, att den psykiska defekten är av mera permanent natur. I enlighet härmed fordras, att den tilltalade är och icke blott vid brottets begående var av sådan sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen förmäles. Den psykiska defekten skall vidare låta den brottslige framstå såsom endast i ringa mån mottaglig för den med straffet avsedda verkan. Dessutom skall en allsidig prövning av hans förhållanden, därvid hänsyn skall tagas till såväl brottet och hans sinnesbeskaffenhet som hans tidigareandel, giva vid handen, att han är 'vådlig' för annans säkerhet till person eller egendom. Och slutligen skall det straff, som han förskyllt, vara av viss betydelse. Även om dessa formella förutsättningar äro uppfyllda, skall den tilltalades intagande i vårdanstalt icke vara obligatoriskt utan bero på en prövning av förhållandena i det särskilda fallet.

*Förutsätt-
ningarna
för intag-
ning i vård-
eller inter-
nerings-
anstalt.*

I fråga om de *farliga återfallsförbrytarna* skall straffoemottagligheten och samhällsvådigheten ådagaläggas genom en serie av tidigare straffdomar och genom föregående långvarig straffverkställighet, varjämte den straffskyldighet, som vid interneringsfrågans prövning föreligger, skall vara av viss betydelse. Även i detta fall skall förhandenvaron av de formella förutsättningarna medföra endast rätt men ej ovillkorlig skyldighet att utbyta straffet mot internering.

Med de stränga förutsättningar för intagning i vård- eller interneringsanstalt, som sålunda föreslagits, torde det ej vara att befara, att intagning i sådan anstalt skall komma att ske i andra fall än sådana, i vilka ett verkligt behov därav föreligger. Snarare kan ifrågasättas, huruvida ej förutsättningarna enligt de sakkunnigas förslag delvis äro väl stränga. Särskilt gäller detta, såvitt angår de förminskat tillräkneliga förbrytarna, kravet på att den brottslige skall hava förskyllt straff av viss betydelse och beträffande de farliga återfallsförbrytarna fordringarna på den brottsliges tidigare belastning. Härtill torde jag i det följande få återkomma.

Samverkan
mellan dom-
stol och
nämnd vid
intagning i
anstalterna.

Jag övergår härefter till frågan om de myndigheter, vilka skola handhava intagningen i vård- och interneringsanstalter.

För att en *förminskat tillräknelig förbrytare* skall kunna intagas till förvaring i vårdanstalt fordras enligt de sakkunnigas förslag samstämmiga beslut av domstol och den särskilda nämnden.

Därigenom att ett domstolsbeslut erfordras beredes den tilltalade tillfälle att under hävdvunna, betryggande former utföra sin talan. Vad angår nämnden, har dess medverkan vid förvaringsbeslutet betydelse i olika avseenden. En samverkan mellan de olika domstolarna och en för hela riket gemensam sakkunnig myndighet är ägnad att garantera en viss enhetlighet i institutets handhavande. Vidare vinnes genom denna anordning den fördelen, att den speciella sakkunskapen i dess olika former erhåller omedelbart inflytande på avgörandet. Då dessutom beträffande två platser i nämnden frågan om ledamöternas närmare kvalifikationer lämnats öppen, har en möjlighet beretts att i nämnden låta jämväl lekmannaelementet erhålla inflytande.

Den allsidiga prövning, som en dylik obligatorisk samverkan mellan domstol och nämnden garanterar, synes mig ägnad att innebära ett fullt tillfredsställande skydd för den personliga friheten.

I motsats till vad som föreslagits beträffande de förminskat tillräkneliga förbrytarna skall enligt de sakkunnigas förslag frågan om internering av *farliga återfallsförbrytare* avgöras av nämnden utan medverkan av domstol. Denna olikhet har motiverats därmed, att i förslaget till lag om internering av farliga återfallsförbrytare interneringsförutsättningarna blivit bestämda på sådant sätt, att för deras tillämpning domstols medverkan ej skulle vara erforderlig. De sakkunniga framhålla härutinnan, hurusom beträffande de farliga återfallsförbrytarna den förutsättning uppställts för internering, att de skola hava begått en hel serie av brott. Inom denna trånga krets skulle endast alldeles särskilda förhållanden kunna föranleda, att internering vore mindre lämplig än straffverkställighet, och en kontradiktorisk förhandling inför domstol, varigenom en sådan tilltalad skulle söka visa obehövligheten eller olämpligheten av internering för hans vidkommande, skulle sällan eller aldrig få någon praktisk betydelse.

Fångvårdsstyrelsen anför i sitt över de sakkunnigas förslag avgivna utlåtande, att styrelsen hyser vissa betänkligheter mot att nämnden fått uppdraget att besluta om internering. Styrelsen yttrar angående denna fråga följande:

'De sakkunniga framhålla önskvärdheten dels att folkåskådningen bör få tillfälle att göra sig gällande i varje särskilt fall, då internering användes, samt dels att likhet och jämnhet i tillämpningen böra åstadkommas. Dessa synpunkter anse de sakkunniga samverka därhän, att det icke under nuvarande förhållanden kan anses tillrådligt att lägga avgörandet om en persons internering i underdomstols hand, särskilt icke i sådana underdomstolars, som icke innehålla nämnd. Då emellertid dessa domstolar av den allmänna meningen med rätta tillerkännas tillräckliga förutsättningar för att tillämpa strafflagens bestämmelser i allmänhet och att i enlighet därmed ådöma även de svåraste straff, synas de sakkunnigas betänkligheter mot att anförtro domstolarna valet

mellan straffets verkställande eller dess utbytande mot internering icke övertygande. Äktningen för domstolen är hos vårt folk djupt rotad. Känslan av domstolens oväld och omsorgsfulla prövning är synnerligt stark; och det synes styrelsen tvivelaktigt, att en nämnd, som i folkmedvetandet icke äger åldrarnas hävd och helgd, skall kunna ej blott likställas med domstolarna utan överträffa dessa i allmänhetens åskådning i fråga om ett tillförlitligt avgörande.

Genom noggrann förundersökning och egen utredning torde underdomstolen, som har den tilltalade inför sig närvarande, vara satt i tillfälle att om honom bilda sig ett väl grundat omdöme. Enligt 15 § (i de sakkunnigas första förslag) skall i varje hithörande fall inhämtas medicinalstyrelsens utlåtande om hans sinnesbeskaffenhet, och således läser domstolen äga tillfyllestgörande vägledning jämväl i fråga om de psykiska förutsättningarna hos den tilltalade, ehuru icke någon läkare har säte i domstolen. Om dessutom förut omförmälta nämnd före domfällandet beredes tillfälle att yttra sig i ärendet och denna finner skäl till internering, läser med lugn kunna överlåtas åt domstolen att vid domens meddelande besluta, huruvida straffet skall verkställas eller utbytas mot förvaring. Genom en sådan omläggning av förslaget till lag om internering av farliga återfallsförbrytare bringas detta i motsvarande delar till överensstämmelse med förslaget om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare. Omläggningen skulle själfvallet medföra, att domstolen övertog jämväl uppdraget att vid nytt brott under interneringstiden m. m. besluta, huruvida straffet för det nya brottet skall gå i verkställighet eller ingå i interneringen.

Jag delar fängvårdsstyrelsens mening, att domstols medverkan bör fordras jämväl när det gäller internering av farliga återfallsförbrytare. För svensk rättsuppfattning torde det vara främmande, att så allvarliga ingrepp i den personliga friheten som de, varom här är fråga, skulle få äga rum, utan att tillfälle beretts den tilltalade att inför domstol utföra sin talan. Även om det kan antagas, att med de i sakkunnigförslaget upptagna interneringsförutsättningarna straffverkställighet mindre ofta skall framstå såsom lämpligare än internering, torde det dock vara att förvänta, att ett interneringsinstitut, vid vars tillämpning domstols medverkan erfordras, skall mötas med större förtroende än om interneringsfrågans avgörande överlämnas åt nämnden ensam. Jag har därför i förslaget till lag om internering av farliga återfallsförbrytare låtit införa i huvudsak samma bestämmelser om samverkan mellan domstol och nämnd, som skola tillämpas i fråga om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare.

Frågan om utskrivning av den, som intagits i vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller i interneringsanstalt för farliga återfallsförbrytare, skall enligt de sakkunnigas förslag avgöras av nämnden. Likaså skall nämnden äga att utan domstols medverkan till anstalten återhämta den, som, efter att vid utskrivning från anstalten hava ställts under tillsyn, åsidosätter meddelade tillsynsföreskrifter under förhållanden, som låta honom framstå såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

Fängvårdsstyrelsen anför i sitt utlåtande, att det synes styrelsen väl motiverat, att utskrivningen anförtros åt nämnden. Däremot ifrågasätter styrelsen, huruvida det ej borde tillhöra domstol att förordna om återhämtande

Utskrivningen från anstalterna och utskrivna personers återhämtande till anstalterna.

till anstalten av den, som efter lösgivande därifrån åsidosätter sina åligganden enligt förordnandet om lösgivningen. Styrelsen anför i denna del:

'Ett sådant åsidosättande torde i de flesta fall ske under formen av ett brott, för vilka fall saken ju ändock kommer under domstols prövning. Att låta även övriga fall behandlas av domstol kan icke för denna verka betungande men skulle måhända i allmänhetens ögon innebära en viss trygghet. Ur brottslingens synpunkt kan en sådan anordning vara av betydelse, då det gäller en förnyad internering, som kan utsträckas år efter år.'

Frågan, huruvida domstols medverkan bör fordras för den utskrivnes återhämtande till anstalten, kan tydligen vara föremål för olika meningar. Övervägande skäl synas dock tala för att denna åtgärd anförtros åt nämnden. Möjligheten att i vissa fall till anstalten återhämta den, som utskrivits från anstalten, utgör ett nödvändigt komplement till tillsynsinstitutet. Nämnden tillkommer att ensam avgöra, huruvida den, som intagits i anstalten, skall där kvarhållas eller på prov utskrivnas från anstalten. På grund av svårigheten att på ett fullt bindande sätt avgöra, när den internerades samhällsfarlighet kan anses hava upphört, synes det vara av vikt, att nämnden, om den besluter sig för utskrivning, äger möjlighet att utan större omgång själv till anstalten låta återhämta den utskrivne, där omständigheterna låta förnyad observation framstå såsom nödig. Medvetandet om en sådan befogenhet torde vara ägnat att motverka en alltför stor återhållsamhet i fråga om utskrivning från anstalten. Anmärkas må ock, att enligt de överarbetade förslagen nämndens befogenhet härutinnan blivit så till vida begränsad, att, där hinder ej möter i den utskrivnes eget uppförande, tillsynen över honom obligatoriskt skall upphöra efter viss tids förlopp. Även enligt lagen angående villkorlig frigivning kan återkallelse av villkorligt medgiven frihet ske i administrativ ordning. Med hänsyn till den sammansättning nämnden skall erhålla torde avgörande betänkligheter icke böra möta emot att åt nämnden inrymmes en motsvarande befogenhet.

Om hävande av tillsynen över utskrivna personer Den, som frigives eller på prov utskrivs från interneringsanstalt för farliga återfallsförbrytare, skall enligt de sakkunnigas förslag under sin återstående livstid stå under tillsyn.

Häremot anför fångvårdsstyrelsen:

'Enligt förslaget skall övervakningen fortgå under den dömdes livstid. Men på sätt erfarenheten visat, är det icke alldeles uteslutet, att en många gånger straffad person, som ådagalagt utpräglad samhällsfarlighet, dock på äldre dagar stadgar sig och blir en pålitlig statsborgare. Vid sådant förhållande kan ifrågasättas, om icke på grund av särskilt beslut tillsynen skulle kunna upphöra efter vissa år. Dels läser det vara onödigt förödmjukande för en fullt upprättad person att för all sin återstående tid bära hallstämpeln såsom i viss mån mindervärdig, och dels kan det möta svårighet att vinna lämplig tillsyningsman, om uppdraget uttänjes över hövan. Följden av förslagets bestämelse i denna del kan befaras bliva, att ingen frivilligt åtager sig tillsynen, utan att denna måste anförtros åt polisman å tjänstens vägnar, vilket merendels kommer att betyda den frigivnes eller på prov utskrivnes ställande under polisuppsikt för livstiden. Vilket hinder detta måste innebära för en

självständig, allmänt förtroende förutsättande verksamhet, ligger i öppen dag. I fråga om utskrivna förminskat tillräkneliga medger det särskilda förslaget möjlighet att häva tillsynen och provet efter fem år. Motsvarande möjlighet synes böra beträffande utskrivna återfallsförbrytare finnas, åtminstone efter tio år.'

De synpunkter, som av fångvårdsstyrelsen sålunda anförts, synas mig beaktansvärda. Men enligt min mening torde man utan våda kunna gå längre och stadga, att i fråga om den, som utskrivits från interneringsanstalt för farliga återfallsförbrytare, tillsynen obligatoriskt skall upphöra, om den utskrivne under så lång tid som tio år efter utskrivningen förhållit sig väl.

I fråga om de förminskat tillräkneliga äger enligt de sakkunnigas förslag nämnden häva tillsynen efter fem år. Denna tid synes mig skäligen kunna förkortas till tre år, varjämte det torde böra åligga nämnden att vid utgången av denna tid upptaga frågan om tillsynens hävande till prövning. Om vidare den utskrivne efter utskrivningen under sex år i följd förhållit sig väl, synes tillsynen böra obligatoriskt upphöra.

Enligt de sakkunnigas förslag skall samma nämnd — om ock med delvis annan sammansättning — handlägga såväl frågor om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare som frågor om internering av farliga återfallsförbrytare.

*Frågan,
huruvida en
eller flera
nämnder
böra till-
sättas.*

Fångvårdsstyrelsen framhåller i sitt utlåtande, att möjlighet bör lämnas öppen att anförtro åt särskild nämnd frågor, som angå internering, och åt särskild nämnd frågor om förvaring. Styrelsen anför härom följande:

'Beträffande förslaget till lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare tillåter styrelsen sig framhålla, hurusom den i interneringsförslaget omförmälta nämnden här får ett ytterligare både viktigt och helt säkert betungande arbete sig ålagt. Så snart i fråga om en tilltalad omständigheter synas föreligga, som kunna föranleda förvaring i vårdanstalt enligt 2 §, skola handlingarna i målet överlämnas till nämnden för yttrande. Styrelsen har funnit, att antalet brottslingar, i fråga om vilka en viss grad av förminskad tillräknelighet kan ifrågasättas, är avsevärt stort. Det kan därför förväntas, att nämnden får icke så få ärenden av hithörande slag till sin behandling; och som denna är av brådskande natur, blir uppdraget för nämnden ej endast arbetsamt utan även bindande. I den mån nämndens ledamöter icke äro stats-tjänstemän kan därför befaras, att någon svårighet skall möta i fråga om dess rekrytering. Envar med erfarenhet om den bristande påtaglighet, som gemenskapen föreligger i yttringarna av en otillräknelighet i gränsläget, torde inse, att mycken uppmärksamhet och eftertanke kräves för ett samvetsgrant prövande av frågan, huruvida skäl till förvaring i vårdanstalt kan förefinnas.

Då nämnden dessutom har att fortgående följa den förvarades sinnesförfattning för att kunna träffa grundade beslut om hans utskrivning på prov eller hans slutliga frigivning, torde inses, att åliggandena enligt förslaget äro för nämndens ledamöter så omfattande, att desamma måste taga en väsentlig del av hans arbetsförmåga i anspråk. Det kan därför enligt styrelsens mening komma att visa sig omöjligt för en och samma nämnd att behandla frågor såväl i avseende å internering av farliga återfallsförbrytare som beträffande förvaring av förminskat tillräkneliga. Försiktigheten synes bjuda, att i 3 § av för-

slaget rörande de sistnämnda möjlighet gives till utseende av en särskild nämnd, oberoende av interneringsnämnden.

Med hänsyn till de talrika beröringspunkter, som kategorierna förminskat tillräkneliga förbrytare och farliga återfallsförbrytare erbjuda, synes det vara fördelaktigt, att frågor om behandlingen av dylika förbrytare handläggas av en och samma nämnd. Å andra sidan är det obestriddigt, att nämndens arbetsuppgifter med tiden kunna erhålla avsevärd omfattning. Intill dess närmare erfarenheter härom vunnits synes emellertid det lämpligaste vara, att en gemensam nämnd får avgöra hithörande frågor. Skulle det sedermera visa sig, att nämndens arbete blir alltför betungande, torde frågan om arbetets fördelning på särskilda nämnder böra upptagas till förnyad prövning.

*Frågan om
tilltalads
sinnesbe-
skaffenh.*

Slutligen torde jag i detta sammanhang få i korthet beröra det av de sakkunniga utarbetade förslaget till lag om skyldighet i vissa fall för domstol att låta verkställa undersökning om tilltalads sinnesbeskaffenh.

Angående detta lagförslag anför medicinalstyrelsen i sitt över 1923 års betänkande avgivna utlåtande följande:

'Vidkommande förslaget till lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare synes styrelsen i stort sett intet vara att erinra mot detsamma. Emellertid vill styrelsen i detta sammanhang och med föranledande av det uppgjorda förslaget till lag om skyldighet i vissa fall för domstol att låta verkställa undersökning om tilltalads sinnesbeskaffenh (Förslag V, sid. 29) framhålla, att styrelsen den 8 december 1917 till Eders Kungl. Maj:t avgivit här i särtryck bifogat utlåtande över en av riksdagen gjord anhållan om framläggande av förslag till lagbestämmelser om undersökning av sinnesbeskaffenh hos tilltalad, som av underrätt dömts till döden eller straffarbete på livstid; och uttalade styrelsen därvid sin uppfattning rörande ett av inom styrelsen tillkallade sakkunniga då uppgjort förslag till obligatorisk rättspsykiatrisk undersökning, i vissa fall, av för brott tilltalade personer. En av styrelsen därvid gjord ungefärlig beräkning av antalet rättspsykiatriska ärenden, som vid genomförande av de dåvarande sakkunnigas förslag årligen skulle bli föremål för behandling, gav vid handen, att detta antal, som under åren 1920, 1921 och 1922 uppgått till respektive 154 (därav 18 civilmål), 148 (därav 12 civilmål) och 125 (därav 9 civilmål), skulle komma att stiga till bortemot 1,000; och fann styrelsen det icke möjligt att med sin nuvarande organisation behandla ett så stort antal ärenden, utan skulle härför erfordras inrättande av en ny institution. Även om vid genomförande av den nu föreslagna lagen om skyldighet i vissa fall för domstol att låta verkställa undersökning av tilltalads sinnesbeskaffenh antalet fall, i vilka undersökning skulle ske, med hänsyn till skiljaktigheterna uti de nu och förut föreslagna bestämmelserna i fråga om vilka personer, som skulle bli föremål för undersökning, bleve något lägre än det av styrelsen år 1917 beräknade, torde antalet i allt fall bli avsevärt mycket större än av styrelsen för närvarande handlagda ärenden av förevarande beskaffenh. I betraktande härav är det uppenbart, att det icke finnes någon möjlighet för styrelsen med dess nuvarande organisation att handlägga ett så stort antal rättspsykiatriska ärenden, som vid den nu föreslagna lagens genomförande skulle underställas styrelsens prövning.'

Fångvårdsstyrelsen, som med vissa ändringar tillstyrkt förslaget till lag om skyldighet i vissa fall för domstol att låta verkställa undersökning om till-

talads sinnesbeskaffenhet, framhåller, att då de psykiatriska undersökningarna var för sig kräva betydande arbete, följden av förslaget genomförande måste bliva, att fängelseläkarnas tid i hög grad toges i anspråk. Särskilt vid centralfängelserna, dit de svårare undersökningarna förläggas, syntes därför ordinarie läkare behöva anställas, vilka helt toges i anspråk för fängvårdstjänsten. Om alla hithörande ärenden måste hänskjutas till slutligt yttrande av medicinalstyrelsen, bleve vidare måhända särskilda arbetskrafter därstädes för ändamålet behövliga.

Jämsides med den utredning, som verkställts angående införande i svensk lagstiftning av sådana rättsregler, varigenom ett förstärkt skydd beredes samhället gentemot för detsamma farliga återfallsförbrytare, hava inom socialdepartementet av särskilt tillkallade sakkunniga bedrivits arbeten för revision av gällande bestämmelser angående intagande å sinnessjukanstalt ävensom av gällande stadga angående sinnessjuka i övrigt. Vid det av nämnda sakkunniga den 26 november 1923 avlämnade betänkandet är fogat, bland annat, förslag till lag om vad domstol har att iakttaga beträffande undersökning av sinnesbeskaffenheten hos person, som är för brott tilltalad, varjämte frågan om ordningen för verkställande av rättspsykiatrisk undersökning och därmed sammanhängande organisatoriska frågor i betänkandet upptagits till behandling.

På grund av det nära samband, som består mellan de sist omnämnda frågorna, synes förslaget till lag om skyldighet i vissa fall för domstol att låta verkställa undersökning om tilltalads sinnesbeskaffenhet icke böra upptagas till slutlig prövning förr än jämväl de av de sakkunniga rörande sinnessjukvården utarbetade förslagen kommit under omprövning. Jag har därför funnit förstnämnda lagförslag icke för närvarande böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Jag anhåller att härefter få övergå till de framlagda förslagens särskilda bestämmelser, därvid jag, under hänvisning i övrigt till de sakkunnigas betänkanden och med bortseende från redaktionella skiljaktigheter, kommer att väsentligen beröra sådana frågor, i vilka de överarbetade förslagen förete saklig avvikelse från de sakkunnigas förslag.

Förslaget till lag om förvaring av vissa förbrytare.

Rubriken och 1 §.

I rubriken till de sakkunnigas lagförslag hava de förbrytare, om vilka här är fråga, betecknats såsom förminskat tillräkneliga. Närmast synes denna beteckning utgöra en omskrivning i populär och förkortad form av den karakteristik, som i 5 kap. 6 § strafflagen gives av dessa personers sinnesbeskaffenhet. Huruvida uttrycket kan anses på ett fullt träffande eller i övrigt lyckligt sätt återgiva det motsvarande innehållet av nämnda lagrum, lärer emellertid icke vara ställt utom all tvekan. I varje fall torde denna terminologi icke

hava vunnit så obestridd hävd, att dess överförande till lagspråket kan vara lämpligt. Även om jag vid redogörelsen för förslaget innehåll funnit mig utan fara för missförstånd kunna följa de sakkunnigas uttryckssätt i detta avseende, har jag av nu antydda skäl ansett lagens rubrik böra erhålla en annan avfattning. Då någon koncis och fullt exakt benämning å ifrågavarande kategori av förbrytare icke syntes stå till buds och det jämväl lärer böra undvikas, att lagen får utseende att gälla denna kategori i dess helhet, föreslår jag rubriken *lag om förvaring av vissa förbrytare*. Innebörden härav belyses närmare i 1 §, vilken såsom föremål för ett förvaringsbeslut betecknar den, som prövas vara av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen förmåles.

Vidare har såsom karakteristiskt för domstols förordnande om förvaring framhållits, att förvaringsbeslutet meddelas i samband med en straffdom och att förvaringen ersätter straffverkställigheten.

Vad straffdomen angår, skall endast en dom å straffarbete eller fängelse kunna medföra, att den dömda intages i vårdanstalt. En dom å militärt disciplinstraff eller å böter skall således ej härför vara tillfyllest.

Närmast skall förvaringen träda i stället för det frihetsstraff, som ådömts i samband med förvaringsbeslutet. Men om särskilda domar å frihetsstraff meddelats, av vilka endast en är förbunden med ett förvaringsbeslut, skall enligt 12 § förvaringen träda i stället även för de övriga frihetsstraffen, där dessa ålagts genom domar, som förekomma till verkställighet, innan förvaringen avslutats. Särskild bestämmelse här icke syntes vara erforderlig för det fall, att först efter förvaringens avslutande en äldre dom å frihetsstraff förekommer till verkställighet; straffregistret torde nämligen erbjuda tillräcklig garanti för att kännedom om en sådan dom skall vara för handen redan vid tiden för förvaringsbeslutet.

Ådömda böter skola indrivnas utan hinder av att den dömda är underkastad förvaring. Men saknas tillgång till böternas gäldande, skall det frihetsstraff, vartill böterna förvandlas, enligt 12 § utbytas mot förvaring under samma förutsättningar som annat frihetsstraff.

2 §.

Beträffande frågan, huru strängt straff den brottslige skall hava ådragit sig för att hans intagande i vårdanstalt skall framstå såsom befogat, kunna olika meningar råda. Då man såsom förutsättning för intagande i vårdanstalt regelmässigt uppställer en dom å straffarbete i minst två år, blir visserligen institutets tillämplighetsområde avsevärt begränsat. Åtskilliga brott, vilka enligt erfarenheten ofta begås av förminskat tillräkneliga personer, äro belagda med ett högsta straff av två års straffarbete. Så är enligt 18 kap. 8 § strafflagen fallet vid otukt med kvinna, som fyllt tolv men ej femton år, och det samma gäller enligt kapitlets 10 § vid otukt mot naturen, även om brottet riktar sig mot minderårig. Då en tillämpning av straffmaximum å förminskat tillräkneliga förbrytare med hänsyn till bestämmelsen i 5 kap. 6 § strafflagen knappast lärer ifrågakomma, torde således i förevarande fall vid dylika brott ett förvaringsbeslut praktiskt taget vara uteslutet. Vidare lärer böra beaktas,

att tukt och sedlighet sårande handlingar enligt 18 kap. 13 § strafflagen icke kunna bestraffas strängare än med fängelse. Oaktat dylika gärningar kunna stå övande av otukt synnerligen nära och medföra en allvarlig fara, skulle de icke kunna medföra intagning i vårdanstalt, där ej den brottslige tidigare varit underkastad förvaring. Liknande synpunkter kunna anföras jämväl i fråga om andra brottstyper. Även om det således kan synas önskvärt, att institutets tillämplighetsområde något vidgas, har jag emellertid ansett försiktigheten bjuda att ej nu föreslå någon ändring beträffande den såsom regel föreskrivna förutsättningen av en straffdom å minst två års straffarbete.

Enligt sakkunnigförslaget skall den, som en gång ådömts straffarbete, oavsett huruvida det varit kortare eller längre och huruvida det avtjänats eller icke, kunna underkastas förvaring, därest han för ett efter domen begånget brott ånyo dömes till straffarbete, kortare eller längre. Då, såsom nyss nämnts, i regel fordras en dom å minst två års straffarbete, synas de sakkunniga vid uppställande av omnämnda bestämmelse hava tillmätt enbart förekomsten av tidigare dom å straffarbete en alltför stor betydelse för konstaterande av en samhällsfarlighet, som kan motivera anstaltsbehandling på obestämmd tid. Men om den brottslige redan undergått ett ådömt straffarbete, torde ett därefter begånget brott, som förskyller straffarbete, i förening med den förminskade tillräkneligheten erbjuda tillräckliga hållpunkter för antagande av dylik samhällsfarlighet. Härvid må även erinras därom att ett återfall kan enligt nu gällande rätt föranleda skärpning i straffet endast om det tidigare brottet varit till fullo straffat, då det senare brottet begicks. Jag har därför i det överarbetade förslaget givit förevarande bestämmelse sådan ändrad lydelse, att det nya brottet måste hava begåtts, sedan det förut ådömda straffarbetet till fullo avtjänats.

I samband härmed har jag emellertid, för att tillgodose kravet å ökad möjlighet att använda institutet beträffande sedlighetsförbrytare, ansett mig böra föreslå, att den, som undergått för sedlighetsbrott ådömt straffarbete, skall, om han därefter begår nytt sedlighetsbrott, kunna intagas till förvaring i vårdanstalt, även om det senare brottet endast förskyller fängelse. Till sedlighetsbrott bliva då hänförliga de brott, vilka under denna rubrik äro upptagna i 18 kap. strafflagen.

Då såsom förutsättning för intagande i vårdanstalt såsom regel föreskrivits, att den brottslige skall hava ådragit sig minst två års straffarbete, innebär detta, att nämnda förutsättning är för handen, om han för olika brott ådragit sig straff, som enligt reglerna för brottskonkurrens i 4 kap. strafflagen sammanlagt uppgå till två års straffarbete. Detta skall gälla, även där fråga är om sammanläggning med tidigare ådömt straff enligt reglerna i kapitlets 9 och 10 §§. Enligt de sakkunnigas förslag skall i sistnämnda fall vid förvaringsfrågans avgörande avseende fästas vid det tidigare ådömda straffet endast i den mån detsamma icke är verkställt eller förfallet. Såvitt därmed åsyftas den i 4 kap. 10 § uttryckta principen, att då brott förövats efter dom å tidigare brott, straffet för det nya brottet skall sammanläggas med blott den del av det gamla straffet, som återstod vid det nya brottets förövande, synes

intet vara att erinra mot de sakkunnigas ståndpunkt. Men förslagets avfattning giver vid handen, att i fall av brottskonkurrens enligt 9 och 10 §§ i förevarande hänsende skall bortses jämväl från den del av det gamla straffet, som må hava verkställts under tiden mellan det nya brottets förövande och den nya domens meddelande. Detta medför emellertid, förutom andra mindre tilltalande konsekvenser, att frågan, huruvida förordnande om förvaring kan meddelas, blir beroende av den tidpunkt, vid vilken ett brott upptäckes. Fortgår verkställigheten av det gamla straffet, sedan första domstol dömt i det nya målet, kan följden rent av bliva, att vid förvaringsfrågans prövning i överrätt den möjlighet att förordna om förvaring, som kan hava förefunnits vid tiden för underrettens dom, ej längre är för handen. Dylika processuella tillfälligheter böra ej få inverka på förvaringsfrågans avgörande. Förslagets avfattning har därför ändrats därhän, att beträffande sammanläggning av straff hänvisats till de allmänna sammanläggningsreglerna, av vilka det följaktligen blir beroende, huru stor del av det gamla straffet, som skall komma i betraktande vid förvaringsfrågans avgörande. Däremot skall i detta sammanhang bortses från den avräkning av tidigare verkställt straff, som i vissa fall skall ske vid verkställighet av det enligt sagda lagrum bestämda straffet. Vid beräkning av den tid, varunder den brottslige minst skall hållas förvarad, skall emellertid hänsyn tagas till dessa avräkningsregler. Härtill torde jag få återkomma i det följande.

3 §.

Beträffande sådana psykiskt defekta förbrytare, vilka äro minderåriga, kunna samtidigt föreligga såväl förutsättningarna för intagning i vårdanstalt som förutsättningarna för intagning i allmän uppfostringsanstalt. Frågan, huruvida i sådant fall den ena eller den andra åtgärden bör tillitas, torde icke kunna besvaras enhetligt.

Då, i allt fall för närvarande, inrättandet av särskilda vårdanstalter för sådana psykiskt defekta förbrytare, som äro minderåriga, icke torde böra ifrågakomma, synes tvångsuppfostringsinstitutet i viss utsträckning böra tillerkännas företräde framför förvaringsinstitutet. Men detta företräde bör icke vara ovillkorligt. Den andliga defekten kan nämligen vara av sådan art, att den minderåriga icke i allmän uppfostringsanstalt kan få den för honom lämpligaste vården. Och vidare kan defekten i sina yttringar vara sådan, att den minderåriges intagande i allmän uppfostringsanstalt skulle medföra fara för de övriga eleverna. Bland andra omständigheter, vilka kunna medföra, att vårdanstalten bör erhålla företräde framför uppfostringsanstalten, må nämnas, att den minderåriga, då domen meddelas, uppnått sådan ålder, att den uppfostrings-tid, som skulle stå till buds, bleve alltför kort. Regeln angående förhållandet mellan förvaring och tvångsuppfostran har därför i förslaget erhållit den avfattning, att förordnande om förvaring ej må meddelas, så framt icke med hänsyn till den tilltalades sinnesbeskaffenhet eller andra förhållanden synnerliga skäl därtill äro.

Särskilt med hänsyn till sådana fall, då det synes ovisst, huruvida den be-

handlingstid, som i allmän uppfostringsanstalt står till buds, skall visa sig tillräcklig, kunde ifrågasättas, huruvida icke möjlighet borde öppnas att från tvångsuppfostran övergå till förvaring i vårdanstalt. Intilldess närmare erfarenhet vunnits rörande det praktiska behovet av specialbestämmelser i detta avseende synes man emellertid lämpligen böra stanna vid de allmänna regler, vilka jag i det föregående angivit.

§ 4.

Enligt de sakkunnigas förslag skall nämnden vid handläggning av frågor rörande förminskat tillräkneliga förbrytare bestå av sju ledamöter, av vilka minst tre skola vara behöriga att i riket utöva läkaryrket. Då någon minskning av ledamöternas antal syntts mig önskvärd och lämplig, har jag låtit omarbete bestämmelserna om nämndens sammansättning på det sätt, att nämnden vid behandling av dessa frågor liksom vid handläggning av frågor om farliga återfallsförbrytare skall bestå av fem ledamöter, av vilka minst en skall vara behörig att i riket utöva läkarkonsten. Härvid får jag först erinra, att nämnden, när fråga är om intagning i vårdanstalt, äger tillgång till utlåtande från vederbörande fängelseläkare och från medicinalstyrelsen. Vid avgivande av dylikt utlåtande böra belysas även de omständigheter, vilka äro av betydelse för frågan, huruvida den tilltalade med hänsyn till hans sinnesbeskaffenhet bör intagas till förvaring i vårdanstalt eller huruvida straffverkställighet i vanlig ordning bör äga rum. Under sådana förhållanden lärer vid nu nämnda frågor avgörande behovet av medicinsk sakkunskap bliva tillbörligen tillgodosett, även om antalet läkare i nämnden minskas från minst tre till minst en. Vad åter angår behandlingen av frågor om utskrivning från vårdanstalt kommer prövningen av dylika frågor enligt sakens natur att föregås av en läkarundersökning. Denna läkarundersökning skall företagas av den vid vårdanstalten anställda läkaren, som under lång tid haft tillfälle att skaffa sig kännedom om den å anstalten förvarades sinnesbeskaffenhet. Då således jämväl i detta fall kommer att föreligga ett utlåtande av annan läkare än den, som har säte i nämnden, torde ej heller här vara att befara, att de medicinska synpunkterna ej komma till sin rätt.

Ehuru de befogenheter, som enligt de överarbetade förslagen skola tillkomma nämnden, väsentligen bliva av administrativ art, har jag ansett den av de sakkunniga föreslagna bestämmelsen om skyldighet för ordförande och ledamöter i nämnden att avlägga domared böra bibehållas. I detta avseende må erinras, att även enligt nu föreliggande förslag det skall tillkomma nämnden att avgöra fråga om en på prov utskriven persons återhämtande till förvarings- eller interneringsanstalt.

Enligt de sakkunnigas förslag till instruktion för nämnden skall denna vid avgörande av frågor 'av mindre vikt' vara beslutför, även om nämnden ej är fulltalig. För min del har jag, med hänsyn till karaktären av dessa avgöranden, ansett mindre lämpligt, att prövning av de frågor, som regleras i själva lagen, skall kunna äga rum utan att samtliga ledamöter deltaga däri. Någon praktisk svårighet att uppfylla fordran på samtliga ledamöters deltagande i

dylika beslut lärer icke uppkomma, om ledamöternas antal reduceras till fem och för en var av dessa finnes utsedd minst en suppleant. Den regel, som alltså i detta hänseende bör gälla, uttryckes i förslaget på det sätt, att vissa i lagen omförmälda ärenden skola behandlas av en nämnd, bestående av ordförande och fyra ledamöter. Däremot torde vissa andra frågor, om vilka lagen icke innehåller bestämmelser, kunna handläggas under något enklare former. Härmed åsyftas sådana ärenden, vilka sammanhånga med nämndens ställning såsom förvaltningsinstitution eller hava karaktären av expeditionella bestyr o. dyl. Erforderliga föreskrifter i sådant hänseende likasom i övrigt för ett närmare ordnande av nämndens verksamhet torde lämpligen kunna meddelas i administrativ väg. En bestämmelse om befogenhet för Kungl. Maj:t att utfärda dylika föreskrifter har därför upptagits i denna paragraf.

Till bestämmelser av lags natur synas vara att hänföra erforderliga regler angående omröstning vid fattande av beslut enligt lagen och om jäv för nämndens ledamöter. Bestämmelser i dessa avseenden, innefattande hänvisning till rättegångsbalkens motsvarande föreskrifter, hava fördenskull upptagits i 4 §.

I likhet med de sakkunniga har jag ansett nämndens avgöranden i de frågor, som avses i lagen, böra äga slutlig karaktär. Bestämmelse härom har syntes lämpligen kunna införas i 4 §. I vad mån klagorätt bör vara medgiven i fråga om sådana beslut, vilka av nämnden meddelas i dess egna förvaltningsfrågor, torde, därest sådant finnes vara erforderligt, kunna närmare regleras i de tillämpningsföreskrifter, vilka det skall ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda.

Då jag alltså funnit mig kunna tillstyrka, att något rättsmedel icke skall givas för vinnande av ändring i nämndens beslut även där det avser sådana frågor som angående till förvaring intagen persons kvarhållande i vårdanstalten eller utskrivna persons återhämtande till anstalten, har jag utgått från den uppfattning, att i den Kungl. Maj:t enligt § 26 regeringsformen tillkommande rätten att i brottmål göra nåd skall innefattas befogenhet att meddela befrielse från den påföljd av begånget brott, som ligger i förvaring enligt denna lag. Nyssnämnda beslut av nämnden skulle därmed vara att i nu berörda avseende jämställa med beslut, varigenom domstol förordnat om någons intagande i vårdanstalt. Det synes vara av vikt, att denna möjlighet står öppen till åvägabringande av rättelse även i dylika beslut, exempelvis för det fall, att en ändrad uppfattning gör sig gällande i fråga om förutsättningarna för straffskyldigheten.

5 §.

Enligt den mot förevarande paragraf svarande 3 § i de sakkunnigas förslag skall domstolen vara skyldig inhämta yttrande från nämnden, så snart de i 2 § särskilt angivna omständigheterna synas vara för handen, även om domstolen i det föreliggande fallet finner förvaring ej böra ifrågakomma. För min del har jag icke funnit tillräckliga skäl att göra en dylik skriftväxling mellan domstolen och nämnden obligatorisk; då det icke lärer behöva antagas, att domstolen skall underlåta att inhämta nämndens yttrande så snart sannolikheten talar för att ett förvaringsbeslut kan komma att medföra åsyftad verkan, skulle ett stad-

gande, som fastslog en vidsträcktare skyldighet för domstolen att påkalla uttalande från nämnden, i allmänhet blott medföra ändamålslös omgång med målets avgörande och ett onödigt ökande av nämndens arbetsbörda. Den ordning, som alltså enligt min uppfattning bör gälla i fråga om remiss från domstolen till nämnden, torde kunna angivas genom en bestämmelse av innebörd, att förvaringsbeslut av domstolen förutsätter tillstyrkande utlåtande från nämnden. Då nämndens uppfattning således blir avgörande, därest nämnden finner intagande till förvaring icke böra äga rum, synes bestämmelsen kunna erhålla den avfattning, att i dylikt fall frågan om tilltalads intagande till förvaring skall anses hava förfallit. Därav kommer då att följa, att domstolen efter erhållen del av nämndens beslut har att återupptaga och avsluta målets handläggning.

6 §.

Såsom gemensam beteckning å frigivning och utskrivning på prov har såväl i förevarande lagförslag som i förslaget till lag om internering av vissa återfallsförbrytare valts beteckningen utskrivning, därvid såsom skiljemärke mellan de båda formerna av utskrivning framhållits, att frigivning innebär slutlig utskrivning, under det att utskrivningen på prov är villkorlig. I samband härmed har det i de sakkunnigas förslag till följdförfattningar begagnade uttrycket lösgivning utbytt mot utskrivning.

7 §.

Utöver vad i det föregående anförts beträffande minsta tid för förvaring får jag till närmare belysning av bestämmelserna i denna paragraf anföra följande.

Då föreskriften att förvaringstiden såsom regel ej får understiga strafftiden har sin grund däri, att förvaringen skall träda i stället för straffet, bör vid beräkning av förvaringens minimetid enligt sakens natur hänsyn tagas endast till den del av straffet, som den dömd, där förordnande om förvaring ej meddelats, skolat undergå. Skall straffet till någon del anses verkställt genom den dömdes hållande i häkte, eller skall vid sammanträffande av brott enligt 4 kap. 9 eller 10 § strafflagen straff, vilket på grund av äldre dom kommit till verkställighet, avräknas å det nu ådömda straffet, skall således vid beräkning av minsta tid för förvaringen endast den återstående strafftiden tagas i betraktande.

Beträffande frågorna om den närmare beräkningen av minimetidens begynnelse- och slutdag samt om verkan därav att avbrott i förvaringen äger rum torde de grunder böra tillämpas, som gälla för beräkning av strafftid. En erinran härom har lämnats i andra stycket.

8—11 §§.

I dessa paragrafer behandlas det fall, att den, som dömts till straff, i vars ställe trätt förvaring i vårdanstalt, därefter dömes till straff för annat brott. Sålunda behandlas i 8 och 9 §§ frågan, under vilka förutsättningar förvaringen skall träda i stället för det nya straffet. För fall, då sådant förvaringsbeslut

meddelas, lämnas i 10 § vissa specialregler rörande beräkning av förvaringens minimitid. För fall åter, då straffet icke utbytes mot förvaring, meddelas i 11 § bestämmelser om avräkning av redan undergången förvaring å straffet för det nya brottet.

Beträffande frågan om straffets bestämmande vid brottskonkurrens av här ifrågavarande slag torde jag få erinra om den från 15 § i de sakkunnigas förslag hämtade bestämmelsen i 16 § första punkten, enligt vilken i vissa fall föreskriften i 4 kap. 10 § strafflagen om sammanläggning av straff icke skall äga tillämpning.

I fråga om terminologien torde böra anmärkas, att i de sakkunnigas förslag uttrycket att förvaring träder i stället för straff begagnas både för det fall, att den brottslige skall, i stället för att undergå bestraffning, undergå förvaring, och för det fall, att till följd av redan verkställd förvaring ytterligare påföljd ej skall inträda. I det överarbetade förslaget talas däremot endast i det förra fallet om att förvaring träder i stället för straff. I det senare avseendet åter säges, att straffet skall anses verkställt genom undergången förvaring.

8 och 9 §§.

Frågan, huruvida det nya straffet bör utbytas mot förvaring, ställer sig väsentligt olika, allteftersom vid domens meddelande förvaringen ännu pågår eller redan nått sin avslutning. Med det fall, att förvaringen fortfarande pågår, bör likställas det, att ett meddelat förvaringsbeslut ännu icke börjat verkställas, respektive att den brottslige vållat avbrott i pågående förvaring.

Undergår den brottslige vid domens meddelande förvaring, skall redan häri såsom regel ligga ett starkt skäl för att jämväl det nya straffet, där det utgöres av frihetsstraff, utbytes mot förvaring. Den en gång inslagna behandlingsmetoden bör nämligen icke utan nödtvång avbrytas och ersättas med en annan.

Regeln att pågående förvaring icke bör avbrytas för straffverkställighet kan emellertid icke undantagslöst upprätthållas. Begås nytt brott under pågående förvaring, kan det nämligen understundom av disciplinära skäl vara påkallat, att man äger möjlighet att avbryta förvaringen för någon tids straffverkställighet. Då någon kraftigare disciplinerande verkan emellertid icke torde kunna förväntas av ett så lindrigt straff som ett fängelsestraff, synes undantaget böra begränsas till det fall, att straffet utgöres av straffarbete.

Är den brottslige, då domen meddelas, redan utskreven från vårdanstalten, blir frågan, huruvida straffet skall utbytas mot förvaring, liktydig med frågan, huruvida den brottslige bör återintagas i vårdanstalten för fortsatt förvaring. För ett sådant beslut torde böra fordras, att brottet förskyller straffarbete eller fängelse, att den brottslige på grund av sin sinnesbeskaffenhet framstår såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom och att nämnden tillstyrkt hans återintagande i anstalten. Där dessa förutsättningar äro uppfyllda, torde återintagning böra kunna ske, vare sig brottet begåtts före, under eller efter förvaringen. Fasthållas måste emellertid i varje fall,

att den omständigheten, att ett brott, som förskyller dylikt straff, föreligger till bedömande, icke i och för sig innebär tillräckligt bevis för att den brottslige är samhällsvådlig så som nyss sagts. Särskilt om brottet begåtts före förvaringens början och den brottslige därefter under längre tid undergått förvaring, skall ej sällan kunna antagas, att den samhällsvådighet, som en gång förelegat, sedermera upphört. Den omständigheten, att domstolen finner brottet förskylla straffarbete eller fängelse, synes därför ej heller i och för sig böra medföra skyldighet för domstolen att inhämta yttrande från nämnden. De av de sakkunniga föreslagna bestämmelserna om skyldighet för domstolen att i hithörande fall inhämta yttrande från nämnden, innan frihetsstraff ådömes, har jag därför ansett icke böra upptagas i det överarbetade förslaget.

10 §.

I fråga om minsta tid för förvaringen bör skillnad göras i konkurrensfallen allt efter som det nya brottet är begånget före eller efter förvaringens början.

Har brottet begåtts före förvaringens början, synes minimitiden principiellt böra, så vitt möjligt, utmätas så, som om den brottslige på en gång lagförts för samtliga brott. Straffet bestämmes enligt 4 kap. 9 eller 10 § strafflagen, enligt 9 §, om brottet begåtts före såväl den förra domen som förvaringens början, och enligt 10 §, om det begåtts efter den förra domen men före förvaringens början. Med hänsyn till detta straff bör minimitiden bestämmas, därvid tid, varunder den brottslige på grund av det ursprungliga förvaringsbeslutet må hava undergått förvaring, bör tillgodoräknas honom.

För fall, då det nya brottet begåtts efter förvaringens början, skall en ny minimitid beräknas med utgångspunkt från tiden för det nya brottets begående eller, om den brottslige då ej undergick förvaring, från det förvaringen återupptogs. Därvid skola de allmänna reglerna rörande beräkning av minimitid tillämpas under iakttagande, att det är med hänsyn till straffet för det nya brottet som minimitiden skall bestämmas. Jämväl därutinnan skola de allmänna reglerna tillämpas, att, om strafftiden understiger två år, minimitiden för förvaringen ändock skall vara två år.

Där vid det nya brottets begående den ursprungliga minimitiden ännu icke gått till ända, kunde ifrågasättas, huruvida ej en sammanläggning av minimitiderna borde ske enligt de grunder, som i 4 kap. 10 § strafflagen stadgas för sammanläggning av straff. Till förmån för en sådan sammanläggning kunde anföras, att det, särskilt av disciplinära skäl, kan vara lämpligt, om ett brott, som blivit begånget under pågående förvaring, medför en obligatorisk förlängning av den ursprungliga minimitiden. Då emellertid nämnden har möjlighet att under principiellt obegränsad tid kvarhålla den brottslige i vårdanstalten, synas de fördelar, en dylik specialbestämmelse skulle medföra, icke uppväga de olägenheter, som uppställandet av invecklade sammanläggningsregler måste innebära. Självfallet torde emellertid vara, att om den nya minimitiden understiger vad som vid det nya brottets begående må hava återstått av den ursprungliga minimitiden, utskrivning ej bör få äga rum förr än efter det ursprungliga förvaringsbeslutet så kunnat ske. En erinran härom har lämnats i paragrafen.

11 §.

Då den, som dömts till straff, i vars ställe trätt förvaring i vårdanstalt, därefter lagföres för annat brott, ställes domstolen närmast inför valet mellan förvaring och straffverkställighet. Men genom dessa båda alternativ torde man icke alltid på ett tillfredsställande sätt kunna tillgodose de särskilda hänsyn, som här kräva beaktande.

Särskilt i sådana fall, då ett relativt obetydligt brott begåtts före förvaringens början och den brottslige efter utskrivning från vårdanstalten under lång tid förhållit sig väl, skola ofta starka skäl tala för att han varken återintages i vårdanstalten eller underkastas straffverkställighet. En återintagning kan nämligen vara onödig av den anledningen, att han icke längre framstår såsom vådlig för annans säkerhet, och förhållandena kunna vara sådana, att straffverkställigheten skulle äventyra behandlingsresultatet. Liknande synpunkter kunna — om ock ej med samma styrka — göras gällande i fall, då det nya brottet blivit begånget under förvaringen. En möjlighet synes därför böra öppnas att genom tillgodoräknande av verkställd förvaring befria den brottslige från straffverkställighet.

Men även om man finner, att den brottslige bör underkastas bestraffning, kan situationen dock vara sådan, att det skulle innebära en onödig hårdhet att, utan avseende å den undergångna förvaringen, verkställa straffet i dess helhet. Särskilt skall så ofta vara fallet, om den tid, varunder den brottslige efter det nya brottets begående undergått förvaring, är mycket lång. En möjlighet torde därför även böra finnas till att genom avräkning av förvaringstid förkorta tiden för straffverkställigheten.

Då emellertid förvaringen icke är att anse såsom ett straff och behandlingen i vårdanstalt — särskilt om denna behandling misslyckats — icke obetingat kan likställas med en straffverkställighet, torde avräkningen icke böra göras obligatorisk.

För ett fall kunde emellertid en obligatorisk avräkningsregel hava vissa skäl för sig. Ifrågasätts kan nämligen, huruvida straffverkställighet någonsin bör få äga rum, där det nya brottet blivit begånget före förvaringens början. Denna fråga besvaras nekande i de sakkunnigas förslag, av vars 7 §, andra punkten, framgår, att vid den undergångna förvaringen skall bero, där ej domstolen med nämnden finner återintagning i vårdanstalten böra äga rum. Enligt strafflagskommissionens förslag (11 kap. 9 § tredje stycket), skall däremot straffverkställighet kunna ske, om särskilda skäl därtill äro.

Att i dylika fall straffverkställighet i allmänhet icke bör ifrågakomma synes vara riktigt. Men understundom kunna förhållandena gestalta sig annorlunda. Är det fråga om ett mycket svårt brott, lär man nämligen icke kunna låta bero vid den undergångna förvaringen. En återintagning i vårdanstalten kan vara utesluten av den anledningen, att den brottsliges sinnesbeskaffenhet icke längre är sådan, att behandling i vårdanstalt är motive-rad. Oaktat brottet begåtts före förvaringens början, torde därför undantagsvis straffverkställighet böra få ske.

Vid avräkning av förvaringstid bör enligt sakens natur hänsyn få tagas endast till förvaring, som verkställt efter det nya brottets begående. Vidare torde såsom regel en dags förvaring icke böra få räknas för mer än en dags undergående av bestraffning.

Ifrågasättas kan, huruvida icke, i analogi med vad som enligt 4 kap. 12 § strafflagen gäller vid avräkning av häktningstid, borde stadgas, att en dags förvaring icke finge räknas för mer än en dags fängelse. Häremot talar emellertid framför allt, att de särskilda hänsyn, som göra sig gällande i fråga om de i förvaringslagen avsedda brottslingarna, låta en något friare prövningsrätt för domstolen framstå såsom önskvärd. Härtill kommer, att beträffande minimitid för förvaring skillnad ej gjorts, allteftersom förvaring trätt i stället för straffarbete eller för fängelse, och att det därför synes följdriktigt att även i detta sammanhang likställa straffarbete och fängelse.

Ett undantagslöst fasthållande vid grundsatsen att en dags förvaring icke får räknas för mer än en dags undergående av bestraffning skulle medföra, att straffverkställighet måste ske, även om strafftiden endast obetydligt överstiger förvaringstiden och straffets verkställande efter all sannolikhet måste äventyra det uppnådda behandlingsresultatet. Till undvikande härav torde domstolen böra berättigas att, om synnerliga skäl äro att den brottslige befrias från straffets undergående, förordna, att straffet i dess helhet skall anses verkställt, även om förvaringstiden understiger strafftiden. För en sådan åtgärd torde lämpligen böra fordras, att yttrande avgivits av nämnden.

De betänkligheter mot straffverkställighet under vissa förhållanden, som utgöra huvudgrunden för avräkningsbestämmelserna, äga större betydelse endast där fråga är om verkställighet av frihetsstraff. Men till grund för bestämmelserna ligga jämväl billighetshänsyn, vilka kunna göra sig gällande, även om straffet är böter. Bestämmelserna hava därför erhållit sådan avfattning, att avräkning av förvaringstid skall få äga rum, även om endast böter ådömas, därvid — liksom i fråga om avräkning av häktningstid — en fast norm för avräkningen ansetts icke behöva uppställas.

12 §.

Då straff på exekutionsstadiet utbytes mot förvaring, skola beträffande minsta tid för förvaringen samma regler tillämpas, som då förvaringsbeslut meddelas av domstol. Ett undantag har emellertid uppställts för det fall, att förvandlingsstraff för böter utbytes mot förvaring. Enligt regeln att den brottslige, räknat från det nya brottets begående, skall hållas förvarad minst under två år, även om det straff, han för brottet förskyllt, understiger två års frihetsstraff, skulle ett brott, som förskyllt endast böter, kunna medföra en förlängning av den ursprungliga minimitiden med ända till två år. Då detta synes oskäligt strängt, har föreslagits, att frihetsstraff, vartill böter förvandlats, ej må leda till förlängning av den för förvaringen gällande minsta tid i vidare mån än som svarar mot förvandlingsstraffets tidslängd.

13 §.

Det under 13 § upptagna stadgandet överensstämmer i det väsentliga med 12 § i det av de sakkunniga utarbetade förslaget till lag om internering av farliga återfallsförbrytare. En bestämmelse av detta innehåll synes emellertid böra ingå även i förvaringslagen. Vid avfattandet av en dylik bestämmelse torde skyldigheten för nämnden att även utan särskild anledning upptaga fråga om utskrivning böra hänföras till den tidpunkt, då enligt lagen utskrivning under normala förhållanden tidigast kan äga rum. I fråga om sådan person, som efter utgången av nyssnämnda tid kvarhållits i anstalten, synes nämnden böra ex officio minst en gång under varje kalenderår upptaga undersökning, huruvida utskrivning kan ske. Genom en sådan bestämmelse göres tydligen icke någon inskränkning i nämndens skyldighet att behandla framställning, som förvarad person vid vilken tidpunkt som helst under förvaringen kan göra angående utskrivning från anstalten. I övrigt ligger det i sakens natur, att nämnden genom besök å anstalten, inspektion av någon dess ledamot eller på annat lämpligt sätt kommer att följa förhållandena inom anstalten och taga kännedom om de förvarades tillstånd. Närmare föreskrifter om den tillsyn, nämnden i detta avseende har att utöva, torde lämpligen kunna meddelas i administrativ ordning.

Att, på sätt de sakkunniga föreslagit, i lagtexten uttryckligen angiva, att vid prövning av fråga rörande utskrivning hänsyn skall tagas jämväl till de förhållanden, vari den förvarade skulle komma att försättas utanför anstalten, har syntts överflödigt, då utan dylik hänsyn det knappast lärer kunna bedömas, huruvida den förvarade efter frigivningen kan bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

14 §.

Denna paragraf äger motsvarighet i 11 § i de sakkunnigas förslag.

Enligt berörda förslag skall beslut, varigenom nämnden förordnar om återhämtad persons fortsatta kvarhållande i vårdanstalt, avse en tid av ett år i sänder. Då det syntts mindre lämpligt, att nämnden vid dylikt avgörande skall vara bunden att fastställa så lång tid för fortsatt förvaring som ett år, har jag ansett mig böra föreslå den ändring, att beslutet skall avse högst ett år i sänder.

15 §.

Enligt de sakkunnigas förslag skall vid utskrivning på prov endast beslut om den utskrivnes återintagning i vårdanstalten eller återhämtande till anstalten innebära hinder mot tillsynens hävande. Med sådant beslut torde emellertid böra likställas dom, varigenom den utskrivne dömts att undergå straffarbete eller fängelse. Meddelas sådan dom, synes tillsynen efter straffverkställighetens slut böra återupptagas. Har däremot domstolen förordnat, att ådömt straff skall anses verkställt genom undergången förvaring, synes sådan straffdom icke böra innebära hinder mot tillsynens hävande.

16 §.

I fråga om påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen avviker det överarbetade förslaget från de sakkunnigas förslag. Sistnämnda förslag innehåller i 15 § den bestämmelse, att tiden för påföljden skall räknas från den dag, då den förvarade från anstalten frigives eller utskrivs på prov, samt att, därest den förvarade, innan tiden för påföljden lupit till ända, återintages i anstalten eller efter utskrivning på prov dit återhämtas, lika tid skall räknas från den dag, han ånyo kan varda frigiven eller på prov utskriven. Någon motivering till denna bestämmelse har icke lämnats.

Om efter definitivt avslutad straffverkställighet nytt brott begåtts, innan påföljdstiden lupit till ända, torde detta enligt gällande rätt ej medföra, att vid beräkning av påföljdstiden skall förfaras som om frigivning ej skett. Att tillämpa en strängare regel för det fall, att frigivning skett efter definitivt avslutad förvaring, synes mindre tilltalande, helst som förvaringstiden kan vara väsentligt längre än strafftiden.

Jag övergår härefter till frågan, huru förhållandena gestalta sig, därest återintagning eller återhämtande sker efter utskrivning på prov. Har sådan utskrivning ägt rum, sedan förvaringen pågått under tid, minst motsvarande strafftiden, talar å ena sidan den omständigheten, att den utskrivne, då återintagning eller återhämtning ägde rum, fortfarande stod under tillsyn, för att utskrivningen i vad den avser påföljden icke betraktas såsom definitiv; men å andra sidan kan här, liksom vid frigivning, förvaringstiden och därmed också den totala påföljdstiden vara så lång, att det framstår såsom skäligt att med avseende å påföljden behandla den utskrivne på samma sätt som den, vilken definitivt utskrivits från anstalten. Med hänsyn härtill torde beträffande påföljden samma regler böra gälla, då utskrivning på prov ägt rum, sedan förvaringen pågått under tid minst motsvarande strafftiden, som vid frigivning. Har åter utskrivning på prov skett före strafftidens utgång, synas visserligen starkare skäl tala för att återintagning och återhämtande böra medföra, att påföljdens slutdag framflyttas. Emellertid kan utskrivning på prov före strafftidens utgång ske endast om särskilda skäl därtill äro och kommer följaktligen att äga rum blott mera undantagsvis. Vidare är det önskvärt, att enahanda bestämmelser härutinnan gälla vid utskrivning på prov vare sig utskrivningen skett före eller efter tid motsvarande strafftiden.

På grund härav har jag ansett, att i fråga om beräkning av påföljdstid samma regler skola tillämpas, som eljest gälla vid avgörande, huruvida straff skall anses verkställt genom undergången förvaring. Ifrågasättas kan visserligen, huruvida icke en specialbestämmelse dock vore påkallad för att utmärka, att den, som utskrivits från vårdanstalt, skall anses hava icke blott utstått straffet utan även 'frigivits' i den bemärkelse, vari detta uttryck användes i 2 kap. 19 § strafflagen. Att sista punkten i förevarande 16 § även utan en sådan specialbestämmelse bör anses hava denna innebörd, torde emellertid icke kunna bliva föremål för tvekan. Jag har alltså icke ansett nödigt att i det överarbetade förslaget upptaga en bestämmelse, motsvarande 15 § andra stycket i de sakkunnigas förslag.

Promulgationsbestämmelsen.

Den föreslagna lagens ikraftträdande måste göras beroende av att nödiga vårdanstalter finnas tillgängliga. Det synes därför böra överlämnas åt Kungl. Maj:t att bestämma tiden för ikraftträdandet.

Till det av de sakkunniga utarbetade lagförslaget har icke fogats någon bestämmelse om lagens ikraftträdande, och ej heller i deras motivering har berörts frågan om lagens tillämplighet å brott, som blivit begånget före ikraftträdandet.

I fråga om förhållandet mellan gammal och ny lag på straffrättens område gäller såsom allmän regel den i 5 § i promulgationsförordningen till strafflagen uttalade grundsatsen, att brott, som blivit begånget före ny lags ikraftträdande men icke dessförinnan blivit avdömt genom laga kraftäggande dom, skall straffas efter den nya lagen, om straffet enligt denna lag är lindrigare än den äldre lagens straff för samma brott. Denna regel torde äga tillämpning icke blott i fråga om ändringar i strafflagen utan även beträffande straffrättsliga lagändringar i allmänhet. Om en dylik lagändring icke åtföljes av särskild övergångsbestämmelse, ställes alltså rättspraxis inför spörsmålet, huruvida den nya lagen i förekommande fall skall anses leda till ett för den tilltalade lindrigare bedömande än den äldre lagen.

Då tvekan torde kunna uppstå, huru i nu berörda avseende en jämförelse mellan straff, å ena, samt förvaring såsom påföljd av brott, å andra sidan, skall utfalla, har denna fråga synt mig icke böra lämnas olöst i förvaringslagen. Särskilt med hänsyn till att förvaringen kan erhålla en större tidslängd än det däremot svarande straffet torde övervägande skäl tala för att förvaringslagen icke vinner tillämpning i återverkande riktning. Häri kan tydligt icke inbegripas, att samtliga de brott, som komma i betraktande vid förvaringsbeslut, skola vara begångna efter den nya lagens ikraftträdande. Detta förbehåll torde böra inskränkas till det brott, eller, i händelse av flera brottsliga handlingar, något av de brott, för vilka domfällande äger rum i samband med att förvaringsbeslut meddelas; den brottslighet, som enligt lagen förutsättes skola i övrigt ligga den tilltalade till last, skall således kunna hänföra sig till tiden före ikraftträdandet. Regeln synes därför kunna erhålla den avfattning, att förvaringslagen icke skall tillämpas i mål, däri åtal ej sker för brott, begånget efter lagens ikraftträdande.

Förslaget till lag om internering av vissa återfallsförbrytare.

Rubriken.

Jämväl med avseende å rubriken till denna lag har jag ansett de sakkunnigas förslag böra underkastas någon jämkning. Ehuru väl enligt förslaget såsom förutsättning för interneringsåtgärd kräves, att vederbörande återfallsförbrytare skall vara att anse såsom 'vådlig' för annans säkerhet till person eller egendom, torde det dock kunna vara för det allmänna föreställningssättet i nå-

gon mån missvisande, att i lagens rubrik sådana personer utan undantag eller förbehåll betecknas såsom 'farliga' återfallsförbrytare. Lämpligen synes ock rubriken böra utmärka, att lagen, på grund av de stränga förutsättningarna för beslut om internering, kan erhålla blott en begränsad tillämpning inom återfallsförbrytarens kategori. Jag har därför ansett den av de sakkunniga föreslagna rubriken böra utbytas mot *lag om internering av vissa återfallsförbrytare*.

1 §.

Beträffande det fall, att flera domar å frihetsstraff meddelats, av vilka endast en är förbunden med ett interneringsbeslut, torde jag få hänvisa till 13 § och till vad jag i det föregående anfört i anslutning till 1 § i förvaringslagen.

I det överarbetade förslaget användes, likasom i de sakkunnigas förslag, uttrycket återfall i brott för att beteckna, att någon, som förut begått brott och därför dömts till straff, ånyo gör sig skyldig till brott, oavsett om det senare brottet är av samma slag som det förra och om den tidigare straffdomen verkstälts.

2 §.

I fråga om de särskilda interneringsförutsättningarna anför fångvårdsstyrelsen i anslutning till den mot förevarande paragraf svarande 3 § i de sakkunnigas förslag:

'Den försiktighet, som med rätta bör iakttagas vid införande i lagstiftningen av nya ingripande anordningar, har i stort sett varit ledande vid avfattningen av bestämmelserna om farliga återfallsförbrytarens internering. Om icke denna hänsyn bort tillmätas avgörande betydelse, synes det styrelsen, att förslaget med skäl kunnat givas en vidare omfattning, så att icke för åtgärdens vidtagande behövt förutsättas, såsom i förslagets 3 §, att minst fyra laga-kraftvunna domar, därav tre för återfall i brott, föreligga, och att alla dessa domar lyda å straffarbete, ävensom att förbrytaren skall hava undergått straffarbete i tillhoppa minst tio år. Bestämmelsen kommer i följd härav att bliva tillämplig så gott som uteslutande å egendomsförbrytare, i all huvudsak å dem, som begått mångfaldiga tjuvnadsbrott — bland dem måhända åtskilliga av jämförelsevis lindrig art. Att våldsverkare, sedlighetsförbrytare och dylika ådraga sig fyra eller flera gånger straffarbete är ytterst sällsynt. Men just till skydd emot dessa vore en internering på obestämd tid i åtskilliga fall för samhällets säkerhet till gagn. Egendomsbrotten innebära för visso en i regel vida ofarligare kränkning.'

Såsom de sakkunniga framhållit, torde stränga förutsättningar böra uppställas för att en fullt tillräknelig person skall kunna interneras på obestämd tid. Särskilt gäller detta för sådana fall, där fråga ej är om brott mot annans person utan om egendomsförbrytelser. Främst för dylika fall torde för internering böra fordras, att den brottslige gjort sig skyldig till upprepade återfall och att han under lång tid undergått straffarbete. I fråga om den, som är vådlig för annans personliga säkerhet, gör sig kravet på stränga interneringsförutsättningar icke gällande med samma styrka. Å andra sidan torde ofta nog skydd mot dylika förbrytare kunna vinnas, även om interneringsinstitutet hålles inom snäva gränser. Vid brotten mot annans person har näm-

ligen den farliga återfallskriminaliteten enligt erfarenheten synnerligen ofta sin grund i psykisk abnormitet. Det är därför väsentligen från bestämmelserna om förvaring av de förminskat tillräkneliga förbrytarna, som man här har att vänta det erforderliga rättsskyddet.

I fråga om den stränghet, med vilken förutsättningarna för internering böra upprätthållas med avseende å särskilda typer av återfallsförbrytare, kunna tydligen meningarna växla. Icke utan fog lärer det sålunda kunna ifrågasättas att beträffande vissa svårare förbrytelser, såsom exempelvis inbrott med användande av sprängämne och vissa sedlighetsbrott, låta internering inträda såsom påföljd i en större utsträckning än som blir fallet enligt föreliggande förslag. Över huvud synes det icke uteslutet, att om interneringen i tillämpningen visar sig medföra goda verkningar, det kan finnas ändamålsenligt att i något ökad omfattning använda detta kraftiga medel för bekämpande av brottsligheten i några av dess svåraste yttringar. Men intill dess närmare erfarenhet vunnits, synes det icke vara tillrådligt att gå längre än de sakkunniga i denna del förordat. Jag har fördenskull med avseende å interneringsförutsättningarna ansett mig icke böra avvika från de sakkunnigas förslag.

Enligt 18 § i förslaget skall interneringslagen icke äga tillämpning i fråga om tilltalad, som prövas vid brottets begående hava varit av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen förmäles. Härav följer, att innan domstolen förordnar om internering, utredning bör hava verkställts angående den tilltalades sinnesbeskaffenhet. Sådan utredning blir, även där den givit till resultat att den tilltalade icke är att anse ssåom psykiskt defekt, av betydelse för interneringsfrågans avgörande därutinnan, att av densamma bör framgå, huruvida den tilltalades sinnesart låter honom framstå såsom oemottaglig för rättelse genom straff. En erinran härom har skett i 2 §.

3 och 4 §§.

I fråga om dessa paragrafer torde jag få hänvisa till den allmänna motiveringen och till vad jag anført beträffande motsvarande stadganden (4 och 5 §§) i förvaringslagen. Att de i sistnämnda lag angående nämnden och dess ledamöter givna stadganden, vilka icke uttryckligen förklarats avse nämndens verksamhet enligt samma lag, även skola gälla i fråga om nämndens funktion enligt interneringslagen, lärer icke behöva särskilt angivas i lagtexten.

Vad jag vid 4 § i förvaringslagen anført i fråga om benådningsrättens utövande äger tydligen tillämpning jämväl för motsvarande fall enligt interneringslagen.

5 och 6 §§.

Enligt de sakkunnigas förslag skall den, som varit internerad, vid utskrivningen städse ställas under tillsyn. Skillnaden mellan frigivning och utskrivning på prov blir därför enligt de sakkunnigas förslag väsentligen terminologisk. Såsom frigiven betecknas den, som utskrivits efter att första gången hava varit internerad, under det att den, som utskrivits efter att hava varit föremål för beslut om livstidsinternering, betecknas såsom utskrivnen på prov.

Då internering förutsätter, att den brottslige minst fyra gånger gjort sig skyldig till återfall i svåra brott och att han undergått straffarbete i minst tio år, synes det befogat, att han vid utskrivning från interneringsanstalten i regel ställes under tillsyn. Men från denna regel torde ett undantag böra stadgas.

För att tillsynen skall bliva effektiv fordras, såsom i det föregående framhållits, att den är förbunden med rätt för nämnden att vid behov återhämta den utskrivne till anstalten. Men då ett första interneringsbeslut innebär, att den brottslige skall hållas internerad högst under tjugu år och för ett sådant beslut enligt det överarbetade förslaget fordras samverkan mellan domstol och nämnd, synes nämnden ej böra vara berättigad att genom ett återhämtningsbeslut utsträcka interneringen utöver denna maximitid. Vid maximitidens utgång torde följaktligen slutlig utskrivning böra vara obligatorisk. Bestämelse härom har införts i 6 § andra punkten.

Den slutliga utskrivningen har i det överarbetade förslaget liksom i förslaget till lag om förvaring av vissa förbrytare betecknats såsom frigivning, varjämte samtliga fall, i vilka den brottslige vid utskrivningen ställes under tillsyn, betecknats såsom utskrivning på prov.

7—12 §§.

I fråga om internering på livstid har jag ansett de sakkunnigas förslag böra undergå ändring i den riktning, att skärpta förutsättningar uppställas för nämnda åtgärd. De sakkunnigas förslag innebär, att om den, som intagits i interneringsanstalt, före eller efter utskrivning begår brott, varigenom han gjort sig förfallen till straffarbete i minst ett år, han skall kunna interneras på livstid. Från denna bestämmelse har i det överarbetade förslaget gjorts avvikelser i två avseenden. Dels har synts böra fastställas viss tid från utskrivning, efter vars utgång den förut internerade ej längre skall kunna drabbas av ifrågavarande påföljd. Denna tid har jag ansett kunna bestämmas till tio år. Vidare synes böra gälla, att även det brott, som medför internering på livstid, skall vara av den beskaffenhet, att på grund därav brottslingen måste anses vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Där under nu angivna förhållanden straffet för det nya brottet utbytes mot internering, skall detta medföra, att den brottslige kan kvarhållas i interneringsanstalten under sin återstående livstid.

Övertygas den, som internerats, att hava begått annat brott före interneringens början eller att efter interneringens början hava begått brott, som är ringare än nyss är sagt, medför ett nytt interneringsbeslut endast en förlängning av interneringens minimitid, respektive, om härigenom den sammanlagda interneringstiden kommer att överstiga tjugu år, att även maximitiden för interneringen något förlänges.

Då förevarande lagförslag avser fullt tillräkneliga förbrytare, torde straffverkställighet kunna äga rum i större utsträckning än enligt förslaget till lag om förvaring av vissa förbrytare. I viss omfattning torde straff kunna verkställas i interneringsanstalten. Begås nytt brott under pågående internering, synes därför domstolen vid valet mellan straffverkställighet och nytt inter-

neringsbeslut böra äga något större frihet än enligt förvaringslagen. Meddelas dom först efter det den brottslige utskrivits från anstalten, torde straffet böra utbytas mot internering och den brottslige återintagas i anstalten endast i svårare fall.

Beträffande de närmare förutsättningarna för ett nytt interneringsbeslut och ett dylikt besluts inverkan å interneringens tidslängd hava föreskrifter lämnats i 7—11 §§ i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag, var-efter i 12 § uppställts regler rörande avräkning av redan undergången internering å straff för nytt brott.

9 §.

Enligt 8 § i de sakkunnigas förslag skall brott, som begåtts före interneringens början, aldrig kunna föranleda återintagning i interneringsanstalten. Då emellertid det nya brottet kan låta den brottslige framstå såsom väsentligt farligare än som antagits vid utskrivningen, torde undantagsvis återintagning böra få ske, även om brottet begåtts före interneringens början. Dock torde sådan påföljd icke böra inträda för den, som frigivits, utan vara begränsad till att gälla den, som utskrivits på prov. Bestämmelse härom har införts i andra stycket av förevarande paragraf, därvid såsom förutsättning för återintagning uppställts, att brottet förskyller straffarbete i minst ett år, att den brottslige är vådlig för annans säkerhet till person eller egendom samt att nämnden tillstyrkt hans återintagande i anstalten.

Vid interneringstidens fastställande skall, liksom enligt 10 § 1 mom. i förslaget till lag om förvaring av vissa förbrytare, iakttagas, att den tillfällighet, att det föreliggande brottet upptäckts först efter interneringens början, icke bör inverka på interneringstidens längd. Då emellertid de regler angående interneringstiden, som i det föregående lämnats, uttryckligen avse endast ett första interneringsbeslut, respektive beslut om livstidsinternering, har det varit nödvändigt att här uppställa en specialbestämmelse rörande interneringstidens beräkning, vilken till sin avfattning avviker från den i nyss nämnda stadgande i förvaringslagen meddelade. Regeln har uttryckts så, att i fråga om interneringstiden det förra förordnandet skall lända till efterrättelse under iakttagande likväl, att i intet fall utskrivning må ske förr än den dömde i anstalten tillbragt två år utöver den tid, varunder han enligt den senare domen skolat undergå bestraffning.

10 §.

Begår den, som internerats, brott, varigenom han gör sig förfallen till straffarbete på kortare tid än ett år eller till fängelse, skall enligt denna paragraf straffet kunna utbytas mot internering, där ej den brottslige redan är utskrivnen från interneringsanstalten.

I andra och tredje styckena uppställas i fråga om livstidsinternerad väsentligen samma regler som enligt 7 § skola gälla för annan internerad, dock att i detta fall hänsyn ansetts icke behöva tagas till den skärpning av förutsättningarna för nytt interneringsbeslut, som företagits i 7 §.

Det har syns kunna ifrågasättas, huruvida för det fall, att den, som är internerad på livstid, begår brott, borde i lagen införas en bestämmelse av samma innebörd som föreskriften i 4 kap. 14 § strafflagen om skärpning av straffet för brott, som begås av livstidsfånge. Ett korrektiv mot dylikt brott ligger emellertid däri, att domen, vare sig straffet skall verkställas eller interneringen träda i dess ställe, medför ett framskjutande av den tidpunkt, då nämnden obligatoriskt skall företaga prövning av frågan om den internerades utskrivning på prov. Med hänsyn härtill har jag icke funnit anledning att i förslaget upptaga en bestämmelse av nyss antydda innehåll.

11 §.

Utbytes straffet mot internering, torde det nya brottet såsom regel böra medföra en förlängning av interneringens minimitid. Men då det här kan vara fråga om relativt obetydliga brott, synes det i sådant fall vara för strängt att, i analogi med bestämmelserna i 6 och 8 §§, tillåta utskrivning först efter så lång tid som fem eller tio år från det nya brottets begående. Där det nya straffet utgör straffarbete på kortare tid än ett år eller fängelse, har det nya brottets inverkan på interneringstiden därför bestämts så, att den brottslige från detta brotts begående skall hållas internerad minst under två år utöver den tid, varunder han enligt den nya domen skolat undergå bestraffning; i övrigt skall tillämpas vad enligt det tidigare interneringsbeslutet gällt angående interneringstiden. Kunde enligt det tidigare beslutet utskrivning ej ske förr än vid en senare tidpunkt än nyss är sagt, skall således detta allt fortfarande gälla. Likaså skall i fråga om interneringens maximitid det förra beslutet lända till efterrättelse, i den mån ej regeln att interneringen, räknat från det nya brottets begående, skall fortgå minst under två år utöver den nya strafftiden medför en förlängning av den ursprungliga interneringens maximitid.

Utgöres åter straffet av straffarbete i ett år eller längre tid, skall för beräkning av tid, varefter utskrivning på prov må äga rum, enahanda grunder tillämpas, som stadgas i 8 §.

12 §.

Har internering trätt i stället för ådömt straff och dömes därefter den brottslige för annat brott till straff, som ej utbytes mot internering, synes skäligen den verkställda interneringen i viss utsträckning böra kunna avräknas å det nya straffet.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle sådan avräkning kunna ske endast under förutsättning att det nya brottet blivit begånget före intagningen i interneringsanstalten och endast om brottet belägges med frihetsstraff. Dessa begränsningar hava icke bibehållits i det överarbetade förslaget. Under förutsättning att interneringen fortgått efter det nyupptäckta brottets begående synes nämligen skäligen avräkning böra få ske, vare sig brottet förövats före eller efter intagningen i interneringsanstalten. Vad vidare angår straffets art, torde i detta sammanhang böter böra likställas med frihetsstraff. I

dessas avseenden skall således detsamma gälla som enligt 11 § i det överarbetade förslaget till lag om förvaring av vissa förbrytare. I fråga om normen för avräkningen torde däremot strängare regler böra uppställas. Belägges brottet med frihetsstraff, synes således avräkningen icke böra få utsträckas längre än till att en dags internering räknas lika med en dags bestraffning. Vidare torde avräkning icke böra få ske för mer än fem års straffarbete.

13 §.

Beträffande grunderna för beräkning av interneringstiden, då förvandlingsstraff för böter utbytes mot internering, torde jag få hänvisa till vad jag i det föregående anført i anslutning till motsvarande bestämmelse i 12 § i förvaringslagen.

14 och 15 §§.

Dessa paragrafer torde, på grund av deras nära överensstämmelse med motsvarande stadganden i förvaringslagen samt, såvitt angår 14 § första punkten, med 11 § i de sakkunnigas förslag, här icke erfordra särskilt yttrande.

16 §.

Enahanda grunder, som föranlett bestämmelsen i 6 § att vid utgången av den föreskrivna maximitiden för interneringen frigivning skall äga rum, hava nödvändiggjort stadgandet i tredje stycket av förevarande paragraf, att efter återhämtning sammanlagda interneringstiden ej må överstiga den tid, varunder den internerade, därest utskrivning ej mellankommit, längst kunnat kvarhållas i anstalten. Härvid torde beaktas, att, såsom förut framhållits, maximitiden, även då det ej är fråga om internering på livstid, i vissa fall kan överstiga tjugu år.

17 §.

Beträffande denna paragraf får jag hänvisa till vad jag i den allmänna motiveringen anført i fråga om hävande av tillsyn över utskrivna personer.

18 §.

Enligt de sakkunnigas förslag skall interneringslagen icke äga tillämpning i fråga om sådana personer, vilka prövas vara av den i 5 kap. 6 § strafflagen avsedda sinnesbeskaffenhet. Denna bestämmelse innebär alltså, att den tilltalade vid tiden för domfällandet skall vara att anse såsom psykiskt defekt, men torde därjämte förutsätta, att han varit det även vid brottets begående. Överensstämmande härmed är det föreslagna stadgandet i 1 § i förvaringslagen.

Då fråga är om en persons intagande till förvaring i vårdanstalt, torde det vara uppenbart, att en dylik åtgärd icke bör företagas med annan än den, som vid tiden för beslutet befinner sig i här avsedda sjukdomstillstånd. Vad åter

angår internering, synes det vara riktigare att låta tidpunkten för brottets begående vara den avgörande i fråga om den tilltalades sinnesbeskaffenhet. Den, som begått brott under inflytande av en rubbning i det psykiska tillståndet, lär näppeligen böra utsättas för den i förhållande till straffet skärpta påföljd, som interneringen åtminstone i vissa avseenden kan innebära. Om brottet blivit begånget under full tillräknelighet, synes däremot den omständighet, att vid tiden för domfällandet föreligger en psykisk defekt hos den tilltalade, icke i och för sig behöva utesluta internering.

En bestämmelse om att den tilltalades sinnesbeskaffenhet äger inflytande på interneringsfrågans avgörande kommer, på sätt jag vid 2 § framhållit, att medföra, att undersökning rörande tilltalads sinnesbeskaffenhet bör föregå beslut om internering.

De sakkunniga hava vidare föreslagit, att därest internerad person under vistelsen å interneringsanstalten befinnes vara av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen förmäles, han skall överflyttas från denna anstalt till vårdanstalt för s. k. förminskat tillräkneliga förbrytare och därmed ställas under förvaringslagens tillämpning. För min del har jag icke funnit lämpligt, att — åtminstone redan nu — en dylik bestämmelse införes i interneringslagen. En motsvarande anordning är icke föreslagen i fråga om personer, vilka är intagna i straffanstalt eller allmän uppfostringsanstalt, och lär näppeligen heller kunna ifrågasättas, innan någon erfarenhet föreligger om de nya anstalterna. Då möjligheterna att åt en psykiskt defekt person bereda lämplig vård icke torde vara mindre inom interneringsanstalt än inom straffanstalt, synes den genom de sakkunnigas förslag i denna del väckta frågan tillsvidare få ställas på framtiden.

19 och 20 §.

I fråga om dessa paragrafer torde jag få hänvisa till de sakkunnigas framställning samt i fråga om 20 § därjämte till vad av mig anförts vid 16 § i förvaringslagen.

Promulgationsbestämmelsen.

Med avseende å internering torde i ännu högre grad än beträffande förvaring göra sig gällande de skäl, vilka föranlett mig att i förslaget till förvaringslag upptaga en övergångsbestämmelse, vilken begränsar lagens tillämplighet med hänsyn till brott, begångna före lagens ikraftträdande. Ett motsvarande stadgande har fördenskull införts i förslaget till interneringslag.

Förslaget till lag om verkställighet av förvaring av vissa förbrytare samt av internering av vissa återfallsförbrytare.

Detta lagförslag avviker i sak föga från det av de sakkunniga utarbetade förslaget. Enligt båda förslagen förutsättes, att närmare föreskrifter angående lagens tillämpning skola utfärdas av Kungl. Maj:t. I det överarbetade

förslaget har införts en särskild bestämmelse om rätt för Kungl. Maj:t i sådant hänseende, och har därvid av praktiska skäl tillagts, att dylika föreskrifter skola, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, kunna utfärdas av fångvårdsstyrelsen. Då det syntes lämpligt, att till tillämpningsföreskrifternas område överföras erforderliga bestämmelser om arbetes förrättande utomhus i viss utsträckning samt om förvarad eller internerad persons klädedräkt, hava särskilda stadganden i dessa avseenden icke upptagits i det överarbetade förslaget. I fråga om bestraffning av förvarad eller internerad person, som bryter mot anbefalld ordning, har i de sakkunnigas förslag hänvisning skett till bestämmelser, som skulle meddelas i särskild lag. Då i fråga om personer, som äro intagna i straffanstalt, motsvarande bestämmelser utfärdas av Kungl. Maj:t, har, såsom ock fångvårdsstyrelsen i sitt utlåtande hemställt, de sakkunnigas förslag i denna del ändrats därhän, att för överträdelse av anbefalld ordning bestraffning skall kunna åläggas i enlighet med därom utfärdade föreskrifter.

Förslaget till lag om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för vissa förbrytare eller från interneringsanstalt för vissa återfallsförbrytare.

1 §.

Enligt de sakkunnigas förslag skall omprövning av meddelade tillsynsbestämmelser äga rum minst en gång årligen. Då det syntes önskvärt, att denna föreskrift erhåller en mindre kategorisk avfattning med avseende å tiden för åtgärdens företagande, har en omformulering skett i syfte att närmare regler i detta hänseende må kunna meddelas i tillämpningsföreskrifter, vilka komma att utfärdas av Kungl. Maj:t.

2 §.

Med hänsyn till det samband, som i väsentliga avseenden förefinnes mellan tillsynsbestämmelserna i fråga om villkorligt frigivna, å ena, samt de personer, som enligt förvarings- och interneringslagarna utskrivs på prov, å andra sidan, hava i det överarbetade förslaget föreskrifterna i denna paragraf bragts till närmare överensstämmelse med motsvarande stadgande i lagen angående villkorlig frigivning. I fråga om de föreskrifter, vilka skola ingå i förordnande om utskrivning på prov, torde föreligga behov av en viss frihet att handla efter omständigheterna i det särskilda fallet. Den bestämmelse här- om, som upptages i själva lagen, har fördenskull givits en mera allmänt hållen avfattning, under det att erforderliga regler för meddelande av speciella föreskrifter ansetts kunna inrymmas i de särskilda av Kungl. Maj:t utfärdade tillämpningsbestämmelserna.

3 §.

I fråga om denna paragraf har ej vidtagits annan ändring i de sakkunnigas förslag än att, för vinnande av större tydlighet, föreskriven kommunikation

med länsstyrelse förklarats skola avse länsstyrelsen i det län, där den utskrivne kommer att vistas.

4 §.

Då det icke torde böra åligga tillsyningsmannen att efter medgivande av tillfälliga lättnader i fråga om meddelade ordningsföreskrifter göra särskild framställning till nämnden, har ett förtydligande i denna riktning skett i paragrafens första stycke.

6 §.

I första stycket har vidtagits allenast den ändring i de sakkunnigas förslag, att ordet 'ställe' utbyts mot 'ort'.

I fråga om befogenhet enligt andra stycket att taga den utskrivne i förvar har det icke syntts nödigt eller lämpligt att sådan befogenhet skall tillkomma jämväl underordnad polismyndighet; bestämmelsen har därför inskränkts till att avse endast vederbörande länsstyrelse.

7 och 8 §§.

De ändringar, som vidtagits med avseende å dessa paragrafer, torde icke tarva särskild motivering.

Övriga lagförslag.

De avvikelser från de sakkunnigas förslag, som i fråga om de särskilda förslagen till ändring i lagarna angående *villkorlig frigivning*, angående *verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag*, och om *straffregister* förekomma i de överarbetade förslagen, äro uteslutande av redaktionell natur.»

Departementschefen uppläser härefter de omförmälda lagförslagen, vilka såsom bilagor under A—G äro fogade vid detta protokoll, nämligen förslag till

- 1) lag om förvaring av vissa förbrytare;
- 2) lag om internering av vissa återfallsförbrytare;
- 3) lag om verkställighet av förvaring av vissa förbrytare samt av internering av vissa återfallsförbrytare;
- 4) lag om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för vissa förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare;
- 5) lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning;
- 6) lag om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ i lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag; och
- 7) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister;

samt hemställer, att lagrådets yttrande över förslagen måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Arvid Torold.

Bilaga A.

Förslag
till
Lag
om förvaring av vissa förbrytare.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Dömes någon till straffarbete eller fängelse och prövas han vara av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, äger domstolen, vid de omständigheter i övrigt, som i denna lag angivas, förordna, att den dömda skall, i stället för att undergå straffet, intagas till förvaring i särskild vårdanstalt.

2 §.

Förordnande om någons intagande i vårdanstalt första gången må ej meddelas med mindre han

dels på grund av sin sinnesbeskaffenhet måste antagas vara endast i ringa mån mottaglig för den med straffet avsedda verkan;

dels på grund av brottets beskaffenhet och andra omständigheter, vilka framgå av utredning om hans sinnesbeskaffenhet och föregående vandel, är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom; samt

dels dömes till straffarbete i minst två år eller ock till sådant straff på kortare tid eller fängelsestraff, som, sammanlagt enligt vad därom är stadgat med annat frihetsstraff, uppgår till straffarbete i minst två år; eller att han, sedan han till fullo undergått honom ådömt straffarbete, ånyo begår brott, för vilket han dömes till straffarbete; eller ock att han, sedan han till fullo undergått honom för sedlighetsbrott ådömt straffarbete, ånyo begår sedlighetsbrott, för vilket han dömes till fängelsestraff.

3 §.

Äro sådana omständigheter för handen, att den tilltalade, enligt vad därom är stadgat, kan insättas i allmän uppfostringsanstalt, må förordnande om hans intagande i vårdanstalt ej meddelas, så framt icke med hänsyn till hans sinnesbeskaffenhet eller andra förhållanden synnerliga skäl därtill äro.

4 §.

Vissa i denna lag omförmälda ärenden skola behandlas av en nämnd, bestående av ordförande och fyra ledamöter. Ordförande i nämnden är chefen för fångvårdsstyrelsen. Ledamöterna i nämnden, av vilka minst en skall vara innehavare av domarämbete och minst en skall vara behörig att inom riket utöva läkarkonsten, utser Konungen för en tid av fem år. Konungen förordnar ock

en av ledamöterna att vara vice ordförande i nämnden samt utser särskilda suppleanter för ordföranden och envar av ledamöterna.

Har ordförande eller ledamot i nämnden ej förut avlagt domared, skall han gå sådan ed, innan han tager säte i nämnden.

Beträffande beslut av nämnden skall vad angående omröstning till dom i 23 kap. rättegångsbalken är stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Mot ordförande och ledamot i nämnden gälla samma jäv, som i rättegångsbalken stadgas i fråga om domare.

Mot beslut, som av nämnden meddelas enligt denna lag, må talan ej föras. Närmare föreskrifter angående nämndens verksamhet utfärdar Konungen.

5 §.

Innan förordnande meddelas om någons intagande i vårdanstalt första gången, skall domstolen inhämta yttrande från nämnden.

Sedan nämnden från domstolen mottagit dess protokoll och övriga handlingar i målet, åligger nämnden att, så snart ske kan, till domstolen avgiva yttrande, huruvida skäl finnas vara för handen att intaga den tilltalade i vårdanstalt. Finner nämnden, att sådan åtgärd icke bör äga rum, skall frågan därom anses hava förfallit.

6 §.

Om utskrivning av den, som intagits i vårdanstalt, besluter nämnden.

Utskrivning är antingen slutlig (frigivning) eller villkorlig (utskrivning på prov).

Den, som utskrivits på prov, skall, på sätt nämnden enligt särskild lag förordnar, stå under tillsyn.

7 §.

Ej må någon utskrivas från vårdanstalt, så länge han på grund av sin sinnesbeskaffenhet är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom; ej heller förr än han undergått förvaring i minst två år eller, där han skolat undergå bestraffning under längre tid än två år, under tid minst motsvarande strafftiden. Om särskilda skäl därtill äro, må dock utskrivning på prov äga rum efter två år, ändå att förvaringstiden understiger strafftiden.

Vid beräkning av minsta tid för förvaring skola tillämpas de grunder, som gälla för beräkning av strafftid.

8 §.

Varder den, som dömts till straff, i vars ställe trätt förvaring i vårdanstalt, innan han utskrivits från anstalten, ånyo dömd till frihetsstraff, skall domstolen förordna, att förvaringen skall träda i stället för jämväl detta straff. Är det brott, för vilket det nya straffet ådömes, begånget efter förvaringens början och prövas det hava förskyllt straffarbete, må dock domstolen, om synnerliga skäl därtill äro, efter nämndens hörande förordna, att straffet skall verkställas och förvaringen avbrytas, till dess straffet blivit verkställt.

9 §.

Dömes den, som utskrivits från vårdanstalt, till straffarbete eller fängelse och finnes han vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, äger domstolen efter tillstyrkan av nämnden förordna, att han skall, i stället för att undergå straffet, återintagas i anstalten för fortsatt förvaring.

10 §.

Där i fall, som avses i 8 och 9 §§, förordnande meddelas om förvaring i vårdanstalt, skall vid beräkning av minsta tid för förvaringen iakttagas,

1) om brottet begåtts, innan det tidigare förvaringsbeslutet börjat verkställas: att den tid, varunder den dömde därefter kan hava undergått förvaring, skall tillgodoräknas honom; samt

2) om brottet begåtts, sedan det tidigare förvaringsbeslutet börjat verkställas: att minsta tid för förvaringen skall beräknas från det nya brottets begående eller, om den dömde då ej undergick förvaring, från det förvaringen återupptogs, samt med hänsyn till det straff, som detta brott prövas hava förskyllt; dock att utskrivning ej i något fall må ske förr än utskrivning kunnat äga rum efter det tidigare förvaringsbeslutet.

11 §.

Var der den, som dömts till straff, i vars ställe trätt förvaring i vårdanstalt, därefter för annat brott dömd till frihetsstraff, som ej utbytes mot förvaring, eller till böter, äger domstolen förordna, att straffet för det nya brottet skall anses till viss del eller helt och hållet verkställt genom förvaring, som den dömde efter brottets begående kan hava undergått. Därvid må frihetsstraff, som omedelbart ådömes, icke anses verkställt till större del än som svarar mot förvaringstiden, då en dags förvaring räknas lika med en dags undergående av bestraffning; dock att, om synnerliga skäl äro att den dömde må befrias från straffets undergående, domstolen efter nämndens hörande äger förordna, att straffet i dess helhet skall anses verkställt, ändå att förvaringstiden understiger strafftiden.

12 §.

Förekomma till verkställighet på en gång förordnande om förvaring i vårdanstalt och annat beslut, varigenom samma person blivit dömd till frihetsstraff eller till böter, vilka skola förvandlas till frihetsstraff, skall förvaringen träda i stället för nämnda straff. I sådant fall må dock frihetsstraff, vartill böter förvandlats, ej leda till förlängning av den för förvaringen gällande minsta tid i vidare mån än som svarar mot förvandlingsstraffets tidslängd.

13 §.

Före den tid, då utskrivning från vårdanstalt tidigast må äga rum utan att särskilda skäl därtill äro för handen, skall nämnden, även då särskild framställning ej gjorts, pröva, huruvida den förvarade må anses kunna utan våda för annans säkerhet till person eller egendom frigivas eller, där fortsatt tillsyn finnes påkallad, utskrivnas på prov. Har vid nämnda tid utskrivning ej skett, skall nämnden därefter minst en gång under varje kalenderår företaga prövning, varom nu sagts.

14 §.

Åsidosätter den, som utskrivits på prov, av nämnden vid utskrivningen meddelade föreskrifter och finnes han på grund härav vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, äger nämnden besluta, att han skall återhämtas för fortsatt förvaring i vårdanstalten. Beslut, varom nu sagts, må ej avse förvaring under längre tid än ett år.

Finnes skälig anledning antaga, att den, som efter vad i första stycket sägs återhämtats till vårdanstalt, kan, därest han försättes i frihet, bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må tiden för hans kvarhållande i an-

stalten kunna genom nya beslut av nämnden förlängas med högst ett år i sänder.

Föreligger fråga om återhämtande till vårdanstalt av den, som utskrivits på prov, äger nämnden förordna, att han skall tagas i förvar till dess att nämnden meddelat beslut i ärendet.

15 §.

Har den, som utskrivits på prov, stått under tillsyn i tre år och har han under den tid ej dömts att undergå straffarbete eller fängelse och har ej heller förordnande meddelats om hans återintagande i vårdanstalten eller återhämtande till densamma, åligger nämnden att pröva, huruvida tillsynen må upphöra. Finner nämnden därvid fortsatt tillsyn vara erforderlig, skall sådan bestå, men inträffar ej inom de tre därpå följande åren fall, varom nyss är sagt, skall tillsynen upphöra, varefter bestämmelserna i 14 § ej längre äro tillämpliga å den utskrivne.

16 §.

Har någon dömts till straff, i vars ställe trätt förvaring i vårdanstalt, och begår han ånyo brott, sedan han intagits i anstalten men innan han därifrån utskrivits, skall bestämmelsen i 4 kap. 10 § strafflagen om sammanläggning av det förra straffet med straffet för det nya brottet icke äga tillämpning. I övrigt skall, då förvaring trätt i stället för straff, så anses, som hade straffverkställigheten avslutats den dag utskrivning från anstalten ägde rum.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar men skall icke tillämpas i mål, däri åtal ej sker för brott, begånget efter sagda dag.

Bilaga B.

Förslag
till
Lag
om internering av vissa återfallsförbrytare.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Dömes någon för återfall i brott till straffarbete, äger domstolen, vid de omständigheter i övrigt, som i denna lag angivas, förordna, att den dömda skall, i stället för att undergå straffet, interneras i interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

2 §.

Förordnande om någons internering första gången må ej meddelas med mindre han

dels, efter det han dömts till straffarbete, för upprepade återfall i brott genom minst tre lagakraftvunna domar ånyo dömts till sådant straff;

dels undergått straffarbete i minst tio år;

dels därefter, medan han undergår straffarbete eller inom fem år från det han för undergående av straffarbete senast varit intagen i straffanstalt, ånyo begår brott, för vilket han dömes till straffarbete i minst två år; samt

dels på grund av omständigheter, vilka framgå av utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och i målet upplysta förhållanden, måste antagas icke komma att låta sig rätta genom undergående av honom ådömda straff samt anses vara vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

3 §.

De ärenden, vilka, enligt vad nedan sägs, skola behandlas av särskild nämnd, skola tillkomma den i lagen om förvaring av vissa förbrytare omförmälda nämnd.

Mot beslut, som av nämnden meddelas enligt denna lag, må talan ej föras.

4 §.

Innan förordnande meddelas om någons internering första gången, skall domstolen inhämta yttrande från nämnden.

Sedan nämnden från domstolen mottagit dess protokoll och övriga handlingar i målet, åligger nämnden att, så snart ske kan, till domstolen avgiva

yttrande, huruvida skäl till internering finnas vara för handen. Finner nämnden, att sådan åtgärd icke bör äga rum, skall frågan därom anses hava för fallit.

5 §.

Om utskrivning av den, som internerats, besluter nämnden.

Utskrivning är antingen slutlig (frigivning) eller villkorlig (utskrivning på prov).

Den, som utskrives på prov, skall, på sätt nämnden enligt särskild lag förordnar, stå under tillsyn.

6 §.

Den, som första gången internerats, må kunna utskrivas på prov, sedan interneringen fortgått i minst tio år eller, när särskilda skäl därtill äro, i minst fem år, dock i intet fall förr än han i interneringsanstalten tillbragt två år utöver den tid, varunder han skolat undergå bestraffning. Då den tid, varunder han varit intagen i anstalten, uppgår till tjugu år, skall han frigivas.

7 §.

Begår den, som internerats, före utskrivningen eller inom tio år därefter ånyo brott och dömes han till straffarbete i minst ett år, äger domstolen, där den dömden på grund av brottets beskaffenhet måste anses vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, efter tillstyrkan av nämnden förordna, att han skall, i stället för att undergå straffet, interneras på livtid.

8 §.

Har någon, efter det han begått brott, som föranlett internering på livtid, varit intagen i interneringsanstalten i minst tio år, äger nämnden förordna om hans utskrivning på prov. Sådan utskrivning må dock icke äga rum, förr än den dömden, efter det han senast begick brott, i anstalten tillbragt två år utöver den tid, varunder han enligt den nya domen skolat undergå bestraffning, samt ej heller förr än utskrivning efter 6 § kunnat äga rum.

9 §.

Varder den, som dömts till straff, i vars ställe trätt internering, övertygad att före interneringens början hava begått annat brott, och dömes han till frihetsstraff, då skall domstolen, där utskrivning ej skett, förordna, att interneringen skall träda i stället för jämväl detta straff. Är den dömden utskriven på prov och finnes han vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, äger domstolen, där straffarbete i minst ett år ådömes honom, efter tillstyrkan av nämnden förordna, att han skall, i stället för att undergå straffet, återintagas i anstalten för fortsatt internering.

Där i fall, som avses i denna paragraf, förordnande meddelas om internering, skall i fråga om interneringstiden det förra förordnandet lända till efter rättelse, dock att i intet fall utskrivning må ske förr än den dömden i anstalten tillbragt två år utöver den tid, varunder han enligt den senare domen skolat undergå bestraffning.

10 §.

Begår den, som internerats, brott och dömes han till straffarbete på kortare tid än ett år eller till fängelse, äger domstolen, där utskrivning från interne-

ringsanstalten ej skett, efter nämndens hörande förordna, att interneringen skall träda i stället för jämväl detta straff.

Är den dömd internerad på livstid, vare lag som i första stycket sägs jämväl i det fall, att han dömes till straffarbete i ett år eller på längre tid.

Dömes den, som internerats på livstid, efter utskrivning till straffarbete i minst ett år, äger domstolen efter tillstyrkan av nämnden förordna, att han skall, i stället för att undergå straffet, återintagas i anstalten för fortsatt internering.

§ 11.

Där i fall, som avses i 10 § första stycket, förordnande meddelas om internering, skall den dömd från det nya brottets begående hållas internerad under minst två år utöver den tid, varunder han enligt den nya domen skolat undergå bestraffning, och skall i övrigt tillämpas vad enligt det tidigare förordnandet gällt angående interneringstiden.

Meddelas i fall, som avses i 10 § andra och tredje styckena, förordnande om internering, skall för beräkning av tid, varefter utskrivning på prov må äga rum, vad i 8 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

12 §.

Varder den, som dömts till straff, i vars ställe trätt internering, därefter för annat brott dömd till frihetsstraff, som ej utbytes mot internering, eller till böter, äger domstolen förordna, att straffet för det nya brottet skall anses till viss del eller helt och hållet verkställt genom internering, som den dömd efter brottets begående kan hava undergått. Därvid må frihetsstraff, som omedelbart ådömes, icke anses verkställt till större del än som svarar mot interneringstiden, då en dags internering räknas lika med en dags undergående av bestraffning; ej heller må avräkning ske för mer än fem års straffarbete.

13 §.

Förekomma till verkställighet på en gång förordnande om internering och annat beslut, varigenom samma person blivit dömd till frihetsstraff eller till böter, vilka skola förvandlas till frihetsstraff, skall interneringen träda i stället för nämnda straff. I sådant fall må dock frihetsstraff, vartill böter förvandlats, ej lända till förlängning av interneringstiden i vidare mån än som svarar mot förvandlingsstraffets tidslängd.

14 §.

Verkställes straff i interneringsanstalten, må vid bestämmande av interneringstiden den tid, varunder straffverkställigheten pågår, icke medräknas. I övrigt skola vid beräkning av interneringstiden de grunder tillämpas, som gälla för beräkning av strafftid.

15 §.

Före den tid, då utskrivning från interneringsanstalt tidigast må äga rum utan att särskilda skäl därtill äro för handen, skall nämnden, även då särskild framställning ej gjorts, pröva, huruvida den internerade må anses kunna utan våda för annans säkerhet till person eller egendom utskrivas på prov. Har vid nämnda tid utskrivning ej skett, skall nämnden därefter minst en gång under varje kalenderår företaga prövning, varom nu sagts.

16 §.

Åsidosätter den, som utskrivits på prov, av nämnden vid utskrivningen meddelade föreskrifter och finnes han på grund härav vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, äger nämnden besluta, att han skall återhämtas för fortsatt internering i interneringsanstalten. Beslut, varom nu sagts, må ej avse internering under längre tid än ett år.

Finnes skäligen anledning antaga, att den, som efter vad i första stycket sägs återhämtats till interneringsanstalt, kan, därest han försättes i frihet, bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må tiden för hans kvarhållande i anstalten kunna genom nya beslut av nämnden förlängas med högst ett år i sänder.

Vid tillämpning av vad ovan i denna paragraf är stadgat skall iakttagas, att sammanlagda interneringstiden ej må överstiga den tid, varunder den internerade, därest utskrivning ej mellankommit, längst kunnat kvarhållas i anstalten.

Föreligger fråga om återhämtande till interneringsanstalt av den, som utskrivits på prov, äger nämnden förordna, att han skall tagas i förvar till dess att nämnden meddelat beslut i ärendet.

17 §.

Har den, som utskrivits på prov, stått under tillsyn i tio år och har han under den tid ej dömts att undergå straffarbete eller fängelse och har ej heller förordnande meddelats om hans återintagande i interneringsanstalten eller återhämtande till densamma, skall tillsynen upphöra, varefter bestämmelserna i 16 § ej längre äro tillämpliga å honom.

18 §.

Prövas tilltalad vid gärningens begående hava varit av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, skall vad ovan i denna lag stadgas icke äga tillämpning.

19 §.

Har någon att undergå straffarbete på livstid, må denna lag ej tillämpas på honom, och skall i sådant fall beslut om internering vara förfallet.

20 §.

Har någon dömts till straff, i vars ställe trätt internering, och begår han ånyo brott, sedan han intagits i interneringsanstalten men innan han därifrån utskrivits, skall bestämmelsen i 4 kap. 10 § strafflagen om sammanläggning av det förra straffet med straffet för det nya brottet icke äga tillämpning. I övrigt skall, då internering trätt i stället för straff, så anses, som hade straffverkställigheten avslutats den dag utskrivning från anstalten ägde rum.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar men skall icke tillämpas i mål, däri åtal ej sker för brott, begånget efter sagda dag.

Förslag

till

Lag

om verkställighet av förvaring av vissa förbrytare samt av internering av vissa återfallsförbrytare.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Den, som förvaras i vårdanstalt för vissa förbrytare eller är internerad i interneringsanstalt för återfallsförbrytare, skall sysselsättas med arbete, som, i den mån lämpligen kan ske, bör innefatta övning i sådan färdighet, varigenom utsikterna underlättas för honom att, om han utskrivs, kunna försörja sig.

2 §.

Viss andel av inkomsten av den förvarades eller internerades arbete skall tillgodoföras honom, och må dessutom arbetspremie kunna tilldelas honom för flit och ordentlighet i förening med gott uppförande.

Vill och kan den förvarade eller internerade, utöver vad i anstalten består, skaffa sig underhåll eller bekvämlighet, som låter förena sig med iakttagande av måttlighet och enkelhet, må sådan förmån kunna medgivas i mån av gott uppförande och såvitt ej ordningen eller säkerheten inom anstalten äventyras.

3 §.

Omedelbart efter intagandet i interneringsanstalt för återfallsförbrytare skall den internerade hållas i enrum under högst tre månader men mot sin vilja ej under längre tid, där sådant ej påkallas av hänsyn till fara för ordningen eller säkerheten inom anstalten.

4 §.

Angående rätt att mottaga besök och att mottaga eller avsända muntliga eller skriftliga meddelanden skall i tillämpliga delar gälla, i fråga om den förvarade vad om fängelsefänge stadgas och i fråga om den internerade under de tre första månaderna av interneringstiden vad om straffarbetsfänge är bestämt och därefter vad om fängelsefänge stadgas.

5 §.

Den förvarade eller internerade skall njuta den frihet, som låter förena sig med god ordning och säkerhet inom anstalten; dock skall härvid tillses, att dylik förmån gradvis beredes honom, i den mån han under förvarings- eller interneringstidens fortgång visar sig därav förtjänt.

6 §.

Förvarad eller internerad, som bryter mot anbefalld ordning, kan underkastas bestraffning i enlighet med därom utfärdade föreskrifter.

7 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, utfärdar Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, fångvårdsstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Bilaga D.

Förslag

till

Lag

om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för vissa förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Då någon enligt lagen om förvaring av vissa förbrytare eller enligt lagen om internering av vissa återfallsförbrytare utskrivs på prov, skall den i samma lagar omförmälda nämnd vid utskrivningen förordna om sådan tillsyn över den utskrivne, att han, utan att onödigt lidande förorsakas honom, såvitt möjligt avhållas från att ånyo begå brott.

Omprövning av tillsynsbestämmelserna skall äga rum i enlighet med vad därom varder särskilt föreskrivet.

2 §.

Nämndens förordnande skall, förutom nödiga ordningsföreskrifter, innehålla erinran därom, att den utskrivne skall föra ett ordentligt och ostraffligt leverne, undvika skadligt umgänge samt bemöda sig om utväg att försörja sig på lovligt sätt. Förordnandet kan jämväl, i enlighet med vad därom varder särskilt föreskrivet, innehålla förbud för den utskrivne att utan särskilt tillstånd uppehålla sig å vissa angivna orter och ställen eller lämna viss angiven ort så ock erforderliga bestämmelser med avseende å den utskrivnes sysselsättning och levnadssätt.

I nämndens förordnande skall ock införas underrättelse om vad den utskrivne jämlikt 4 § har att iakttaga.

3 §.

För en var, som vid utskrivning ställes under tillsyn, skall nämnden efter hörande av länsstyrelsen i det län, där den utskrivne kommer att vistas, förordna tillsyningsman. Finnes ej annan person vara därtill lämplig och villig, äro på landet landsfiskal samt i stad polismästare och stadsfiskal pliktiga att mottaga sådant förordnande.

4 §.

Tillsyningsmannen har att övervaka efterlevnaden av nämndens föreskrifter för den utskrivne. På sätt nämnden i särskilt bemyndigande för varje fall förordnar, må tillsyningsmannen i fråga om dessa föreskrifter kunna medgiva tillfälliga lättnader samt även eljest vidtaga omedelbart erforderliga jämknin-

gar, dock under villkor i senare fallet, att saken genast underställes nämndens beprövande.

Den utskrivne skall, där ej nämnden annorlunda föreskriver, städse hålla tillsyningsmannen underrättad om sin bostad, på kallelse infinna sig hos honom och ej undandraga sig hans besök samt ej lämna arbetsanställning utan att dessförinnan hava inhämtat hans råd.

5 §.

Då någon vid utskrivning ställes under tillsyn, skall nämnden för honom utfärda frihetspass. Däri skall införas fullständig underrättelse om vad han enligt nämndens förordnande har att iakttaga; så ock om vad han genom åsidosättande av sådan föreskrift äventyrar. Passet skall vid anfordran uppvisas för polismyndighet.

Avskrift av nämndens beslut rörande den utskrivne skall av nämnden överlämnas till fängvårdsstyrelsen, vederbörande länsstyrelse samt tillsyningsmannen. Länsstyrelsen skall skyndsamt tillställa polismyndigheten i orten avskrift av nämndens beslut.

6 §.

Uppehåller sig den utskrivne å ort, som är honom förbjuden, äger polismyndighet föra honom till plats, där han äger vistas.

Visar sig den utskrivne vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må han tagas i förvar av länsstyrelsen.

Besluter länsstyrelsen att hålla den utskrivne förvarad, skall sådan åtgärd omedelbart inberättas till nämnden och äga bestånd, till dess nämnden bestämt, huruvida den utskrivne skall återhämtas till vård- eller interneringsanstalten.

7 §.

Om upphörande av tillsyn är särskilt stadgat.

8 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, utfärdar Konungen.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Bilaga E.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 22 juni 1906 angående villkorlig frigivning, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 28 juni 1918 (nr 538), skall i nedan angiven del erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Har den, som — — — i denna lag sägs.

Har i fråga om den, som hållits förvarad i vårdanstalt för vissa förbrytare eller internerad i interneringsanstalt för återfallsförbrytare, förvaringen eller interneringen avbrutits för verkställighet av straffarbete eller fängelse, vare å det straff bestämmelserna i denna lag ej tillämpliga.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ i lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag.

Härigenom förordnas, att 1 och 6 §§ i lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag, skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Har den — — — målsägandes besvär.

Är målet, i vad den dömde rör, av domstolen underställt högre rätts prövning eller är straffdomen villkorlig, äge vad nu är sagt ej tillämpning. Lag samma vare, där, på sätt i lagen om förvaring av vissa förbrytare och i lagen om internering av vissa återfallsförbrytare stadgas, yttrande i målet inhämtats från den i samma lagar omförmälda nämnd och nämnden funnit skäl vara för handen att den tilltalade skall, i stället för att undergå bestraffning, intagas i vård- eller interneringsanstalt.

6 §.

Varder straff — — — laga kraft.

Har jämlikt lagen om förvaring av vissa förbrytare eller lagen om internering av vissa återfallsförbrytare överrätt beslutit, att den dömde skall, i stället för att undergå straffet, intagas i vård- eller interneringsanstalt, skall ock, där straffet börjat verkställas, bestraffningen fortgå enligt underrettens utslag, till dess överrettens beslut vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Bilaga G.

Förslag

till

Lag**angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1)
om straffregister.**

Härigenom förordnas, att 5 och 7 §§ samt 8 § 1 mom. i lagen den 17 oktober 1900 om straffregister skola, 5 och 7 §§ i deras lydelse enligt lagen den 22 juni 1920 (nr 314) och i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

5 §.

Då någon — — — i registret.

Fängvårdsstyrelsen — — — strafftidens längd.

Befälhavare — — — därstädes avlidit.

Då minderårig — — — till registret.

Där någon, som intagits i vårdanstalt för vissa förbrytare eller i interneringsanstalt för återfallsförbrytare, därifrån frigives eller på prov utskrivs eller där någon, som utskrivits på prov, återhämtas till anstalten eller där förvarad eller internerad avlider i anstalten, skall ock anstaltens föreståndare därom lämna uppgifter till registret.

7 §.

Straffuppgift skall avskiljas ur registret,

därest den person — — — samma § avses;

då han avlidit, medan han var intagen i allmän straffanstalt, eller ock genom uppgift, varom förmäles i 5 § tredje, fjärde eller femte stycket, eller annorledes vunnits tillförlitlig upplysning att han avlidit; samt

då nittio år — — — födelseår.

8 § 1 mom.

Fullständigt utdrag av registret skall meddelas, då framställning därom göres av domstol, Konungens befallningshavande eller allmän åklagare eller av annan myndighet, vilken enligt lag äger förordna om häktning, eller av den i lagen om förvaring av vissa förbrytare och lagen om internering av vissa återfallsförbrytare omförmälda nämnd eller då sådan framställning göres av riksdagens justitieombudsman eller dess militieombudsman. Till annan myndighet, än nu är sagt, så ock till enskild, vars rätt må vara beroende på annan upplysning ur registret, än som framgår av i mom. 2 omförmäلت registerutdrag, skall fullständigt registerutdrag lämnas, där Konungen för särskilt fall därtill givit tillstånd.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 1 juni 1926.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet SVEDELIUS,
regeringsrådet PALMGREN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet HÖGSTEDT.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 6 november 1925, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättade förslag till:

- 1) lag om förvaring av vissa förbrytare;
- 2) lag om internering av vissa återfallsförbrytare;
- 3) lag om verkställighet av förvaring av vissa förbrytare samt av internering av vissa återfallsförbrytare;
- 4) lag om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för vissa förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare;
- 5) lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning;
- 6) lag om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ i lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag; och
- 7) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsrådet Gösta Siljeström.

I anledning av förslagen avgåvos följande yttranden av lagrådet och dess särskilda ledamöter.

Lagrådet:

Föreliggande lagförslag innebära en väsentlig nyhet inom den svenska strafflagstiftningen; de upptaga förfaranden till bekämpande av brottsligheten, vilka hittills inom vår rätt icke kommit till användning. I viss mån kunna dock dessa nya förfaranden anses som ett fortgående på den väg, som tidigare beträffs genom införande i vår strafflag av tvångsuppfostran i utbyte mot ådömt straff för minderåriga förbrytare, varförutom förslagen äga beröringspunkter med de redan hos oss tillämpade instituten villkorlig dom och villkorlig frigivning. För dessa redan införda straffrättsliga förfaranden är dock gemensamt, att de mera direkt åsyfta den brottsliges återuppriktande. Nu föreslagna metoder åter äro avsedda att tillämpas, där dylikt av skilda anledningar får anses utslutet eller åtminstone endast undantagsvis är att påräkna. Här blir i stället

i första hand bestämmande samhällets behov att på ett effektivt sätt skydda sig mot brottslingar, vilka allenast i ringa mån äro emottagliga för eljest vedertagna behandlingsmetoder.

Förvisso är det av stor vikt, att medel, tjunliga att tillgodose detta behov, beredas samhället. Det vill ock synas, som om de utvägar, som anvisas i förslagen, äro av beskaffenhet att kunna leda till åsyftat resultat. Särskilt gäller detta i fråga om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare, beträffande vilka strafförfarandet enligt nu gällande lag icke kan anses tillfredsställande. Vidkommande den föreslagna lagen om internering av återfallsförbrytare synes däremot mera tvivelaktigt, om densamma med hänsyn till de för dess tillämpande uppställda stränga betingelserna kan förväntas komma till någon vidsträckt användning å sådana typer av förbrytare, som äro att räkna som de mest allmänfarliga. Det synes icke osannolikt att, såsom ock under förarbetena framhållits, den förutsättning för internering, som ligger i upprepade domfällanden, huvudsakligen skulle uppfyllas inom vanetjuvarnas klass men jämförelsevis sällan föreligga i fråga om de vida vådligare grova våldsverkarna.

Med avseende å lagförslagens avfattning läser man svärligen kunna undgå att finna deras bestämmelser i åtskilliga delar invecklade och mindre överskådliga än önskligt skulle vara. Detta är fallet särskilt med de paragrafer, som avhandla förfarandet, då straff ådömes någon, som förut dömts till förvaring eller internering. Då det här gäller att i lagtexten upptaga regler, tillräckliga för avgörande av alla härvid tänkbara kombinationer, möta onekligen synnerliga svårigheter att åstadkomma den enkelhet och tydlighet, som varit önskvärd. Dessa formella svårigheter skulle visserligen icke göra sig på samma sätt gällande, därest, såsom i vissa utländska lagstiftningar skett, saken så ordnades, att ådömt straff alltid först finge gå i verkställighet och intagandet i förvarings- eller interneringsanstalt följde först efter straffets avtjänande. Ett dylikt förfarande skulle dock mindre väl överensstamma med förvarings- och interneringsinstitutens grundtanke och i vissa fall kunna befaras motverka deras syfte. Förslag att annorledes avhjälpa de anmärkta bristerna anser sig lagrådet icke heller kunna avgiva utöver de detaljändringar, som nedan under skilda paragrafer förordas.

Den olägenhet vid tillämpningen av de föreslagna lagstadgandena, som sålunda är att befara, torde dock i viss mån förminskas därigenom att tillämpningen av vissa av dessa stadganden uteslutande skall tillkomma en för hela riket gemensam fåtalig nämnd, vilken inom kort bör hava förvärvat en på erfarenhet grundad kännedom om lagbestämmelserna och deras rätta innebörd.

Förslaget till lag om förvaring av vissa förbrytare.

Rubriken.

Lagrådet:

Lagens rubrik, som i sakkunnigförslaget erhållit lydelsen »lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare», har i det remitterade förslaget ändrats

till »lag om förvaring av vissa förbrytare». Såsom skäl för den vidtagna ändringen anför departementschefen, att det icke vore ställt utom all tvekan, huruvida uttrycket »förminskat tillräkneliga» kunde anses på ett fullt träffande eller i övrigt lyckligt sätt återgiva den karakteristik, som i 5 kap. 6 § strafflagen gäves av de personers sinnesbeskaffenhet, som nämnda lagrum avsåge, att denna terminologi i varje fall icke torde hava vunnit så obestridd hävd, att dess överförande till lagspråket kunde vara lämpligt, samt att någon koncis och fullt exakt benämning å denna kategori av förbrytare icke syntes stå till buds. Mot den i det remitterade förslaget valda lydelsen bör dock anmärkas, att den är alltför obestämd och intetsägande. På en lagrubrik måste ställas det anspråket, att den giver en i möjligaste mån tydlig uppfattning av vad lagen rör; i förevarande fall synes således rubriken icke böra sakna ett uttryck för vad slags förbrytare frågan gäller. Den av de sakkunniga använda beteckningen synes lagrådet tämligen väl överensstämma med den beskrivning, som 5 kap. 6 § strafflagen innehåller å de avsedda förbrytarnas sinnesbeskaffenhet, och så länge detta lagrum bibehålles oförändrat, torde hinder icke böra anses möta mot begagnandet av nämnda beteckning, som på ett naturligt sätt avgränsar lagens tillämplighetsområde. Vid jämförelse med stadgandet i förslagets 1 § skulle det framstå såsom fullt klart, att med »förminskat tillräkneliga» förstås sådana förbrytare, som i 5 kap. 6 § strafflagen avses. Oegentligheten i det remitterade förslagets rubrik framträder synnerligen påfallande i förslagen till följdlagar, där förvaring omnämnes jämsides med internering. Då sålunda en av dessa följdlagar angiver sig avse »verkställighet av förvaring av vissa förbrytare samt av internering av vissa återfallsförbrytare», har det förra ledet erhållit en så vidsträckt avfattning, att det kan innesluta även de förbrytare, som åsyftas i det senare ledet, en oegentlighet som naturligtvis icke skulle föreligga, om de förbrytare, om vilka i det förra ledet är fråga, betecknades såsom förminskat tillräkneliga.

Det i förslaget till rubrik intagna ordet »vissa», vilket enligt remissprotokollet tillkommit för att undvika, att lagen får utseende att gälla förevarande kategori av förbrytare i dess helhet, synes överflödigt, då väl även därförutan näppeligen den uppfattningen kan göra sig gällande, att lagen skulle avse alla förminskat tillräkneliga förbrytare utan begränsning.

Enligt lagrådets åsikt är följaktligen en återgång till den av de sakkunniga föreslagna rubriken att förorda.

1 §.

Lagrådet:

Den primära förutsättningen för tillämpningen av ifrågavarande lag är, att det är fråga om en förbrytare av sådan sinnesbeskaffenhet, som avses i 5 kap. 6 § strafflagen. Det är emellertid icke nog, att han vid brottets begående var av dylik sinnesbeskaffenhet, utan det fordras, att denna är av mera permanent natur. Till utmärkande av denna förslagets mening har valts det uttryckssättet, att han »prövas vara av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen

sägs». Enligt dessa ord vill det emellertid synas, som om under lagens tillämpning skulle kunna falla även den, som väl vid brottets begående var fullt tillräknelig men sedermera före domens meddelande råkat i sådant sinnestillstånd, att han vid sistnämnda tidpunkt är att betrakta såsom förminskat tillräknelig. Ett förtydligande synes därför böra ske.

Emot avfattningen av den förevarande paragrafen må vidare anmärkas, att då, såsom av 2 § framgår, icke varje dom å straffarbete eller fängelse är tillräcklig för att, där i övrigt förutsättningarna för förordnande om en förbrytares intagande i vårdanstalt föreligga, lämna domstolen befogenhet att meddela ett dylikt förordnande, det synes oegentligt och under alla förhållanden obehörligt att här såsom förutsättning för lagens tillämpning tala om, att det straff, som ådömes, skall vara antingen straffarbete eller fängelse.

Med hänsyn till det anförda förordas, att åt 1 § gives ungefär den lydelsen, att där någon, som dömes till ansvar för brott, prövas vid brottets begående hava varit och fortfarande vara av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, domstolen äger under de förutsättningar, som i denna lag angivas, förordna, att den dömda skall, i stället för att undergå det ådömda straffet, intagas till förvaring i särskild vårdanstalt.

2 §.

Lagrådet:

I den för någons intagande i vårdanstalt här angivna förutsättningen att han »dömes till straffarbete i minst två år» inbegripas ej blott det fall, då detta straff ådömes för ett enda brott, utan även sådana fall, där detsamma utsättes för flera brott tillsammans antingen genom en enda dom med tillämpning av vare sig 1, 2 eller 3 § i 4 kap. strafflagen eller efter föregående domfällande genom en ny dom, meddelad i anledning av ett nyupptäckt brott av den beskaffenhet, att vid straffets bestämmande i den ordning 4 kap. 9 § strafflagen stadgar ett enhetligt straff jämlikt 1 eller 3 § i samma kapitel utmätas.

Den i förevarande paragraf alternativt uppställda förutsättningen att någon dömes till straffarbete på kortare tid eller fängelsestraff, »som, sammanlagt enligt vad därom är stadgat med annat frihetsstraff, uppgår till straffarbete i minst två år», läser åter avse de fall, då sistnämnda straffmått utgör resultatet av en sammanläggning av straff, ålagda genom olika domar, med tillämpning antingen av 4 kap. 10 § strafflagen eller ock av 9 § i samma kapitel jämförd med 2 §. För att detta med större tydlighet må framgå av lagtexten, hemställas, att ifrågavarande punkt i paragrafen måtte i sin första del erhålla ungefär följande lydelse: *dels* dömes till straffarbete i minst två år eller ock till sådant straff på kortare tid eller fängelsestraff, där sålunda ådömt straff i fall, som avses i 4 kap. 9 eller 10 § strafflagen, sammanlägges med annat frihetsstraff och det sammanlagda straffet uppgår till straffarbete i minst två år.

4 §.

Lagrådet:

Att chefen för fångvårdsstyrelsen bör vara medlem av den här omförmälda nämnden, är av synnerligen starka skäl betingat. I regel torde också finnas

lämpligt, att han är nämndens ordförande. Huruvida detta emellertid bör stadgas som en oeftergivlig regel, synes mera tvevelaktigt. För att lämna Konungen öppet att även beträffande ordförandeskapet träffa det avgörande, som för varje fall må ur skilda synpunkter befinnas lämpligast, tillstyrkes därför en sådan ändring av de föreslagna bestämmelserna, att chefen för fångvårdsstyrelsen väl upptages som självskriven ledamot i nämnden, men att åt Konungen uppdrages att förordna såväl ordförande som ställföreträdare för honom. Vid denna sin hemställan har lagrådet utgått från den uppfattningen att i det remitterade förslaget med chefen för fångvårdsstyrelsen åsyftas icke innehavaren av nämnda ämbete personligen utan utövaren av ämbetet, således även en tillförordnad chef.

I varje fall synes en omredigering av sista punkten i första stycket önskvärd, varigenom kunde undvikas den ur terminologisk synpunkt mindre lämpliga sammanställningen av vice ordförande i nämnden och suppleant för ordföranden såsom beteckningar å olika personer.

I det remitterade förslaget har från de sakkunnigas förslag upptagits bestämmelsen om skyldighet för ordförande och ledamöter i nämnden att avlägga domared. Hos de sakkunniga, som intagit denna bestämmelse i sitt förslag till lag om internering av farliga återfallsförbrytare, var anordningen tydligen föranledd därav, att enligt detta förslag icke domstol utan nämnden skulle hava att besluta om internering. Då det remitterade förslaget i detta avseende, såsom det synes med rätta, intagit en motsatt ståndpunkt, torde den egentliga grunden för bestämmelsen om en dylik skyldighet hava bortfallit. Såsom skäl för bestämmelsens bibehållande har departementschefen åberopat, att det även enligt nu föreliggande förslag skulle tillkomma nämnden att avgöra fråga om en på prov utskrivnen persons återhämtande till förvarings- eller interneringsanstalt. Denna befogenhet, vilken närmast synes vara att likställa med Konungens befallningshavandes befogenhet att besluta återkallelse av villkorligt medgiven frihet, synes dock icke vara av sådan art, att för dess utövande ovillkorligen bör förutsättas avlagd domared. Då härtill kommer, att domaredens innehåll är föga lämpat till de göromål av övervägande administrativ art, som skulle åligga nämnden, finner lagrådet ifrågavarande bestämmelse böra utgå.

Justitierådet *Svedelius*, regeringsrådet *Palmgren* och justitierådet *Högstedt*:

Även de bestämmelser, som innehållas i tredje stycket angående omröstning till dom och jäv, synas mindre behövliga, särskilt i fall föreskriften om domared får utgå. Anses en regel för bestämmande av resultatet av omröstning icke böra i lagen saknas, kunde en föreskrift att såsom nämndens beslut skall gälla vad de flesta i nämnden säga vara för ändamålet tillfyllest. En fördelning av röster på flera än två meningar synes för övrigt knappast tänkbar i annat fall än om vid uppkommen fråga om utskrivning av någon i vårdanstalt förvarad omröstningen samtidigt skulle avse de olika slagen av utskrivning, men det riktiga synes i ett dylikt fall vara, att vid skilda meningar särskilda omröstningar i dessa frågor företagas. Jävsbestämmelsen skulle av lätt insedda skäl praktiskt taget komma att sakna betydelse. I avseende å denna fråga må i

övrigt uppmärksammas, att talan emot ett eventuellt jävsbeslut i allt fall icke skulle vara tillåten.

6 §.

Lagrådet:

På sätt närmare framgår av förslaget till lag om tillsyn över bland andra dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt, innebär föreskriften att den utskrivne skall »stå under tillsyn», icke blott att han skall vara underkastad övervakning av särskilt förordnad tillsyningsman, utan även att han i sitt görande och låtande skall hava att ställa sig till efterrättelse vissa föreskrifter, vilka dels direkt framgå av nämnda lagförslag, dels skola meddelas av nämnden i samband med utskrivningen eller sedermera, när anledning därtill yppas.

Då det synes önskvärt, att denna innebörd av orden »stå under tillsyn» kommer till uttryck redan i förevarande lag, som innefattar de grundläggande stadgandena rörande förvaringsinstitutet, hemställes, att paragrafens tredje stycke måtte erhålla ungefär den lydelsen, att den, som utskrivits på prov, skall, på sätt särskilt finnes stadgat, stå under tillsyn och därunder vara underkastad av nämnden meddelade eller eljest för honom gällande föreskrifter.

7 §.

Lagrådet:

Jämte huvudregeln att den, som intagits till förvaring i vårdanstalt, ej må därifrån utskrivras, så länge han på grund av sin sinnesbeskaffenhet är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, innehåller denna paragraf föreskrift om den minsta tid, under vilken förvaringen skall fortgå. I sådant avseende stadgas, att den till förvaring intagne ej må utskrivras, förrän han undergått förvaring under minst så lång tid, som motsvarar den strafftid, i vars ställe förvaringen trätt, och i intet fall förrän två år förflutit från intagningen. Det remitterade förslaget skiljer sig härutinnan från de sakkunnigas förslag, vilket, bortsett från ett undantagsfall, föreskrev en till vissa år bestämd minsta tid för förvaringen oberoende av tidslängden för det straff, som utbytts mot förvaring. Till stöd för den sålunda vidtagna ändringen har departementschefen anfört bland annat, att ett försvagande av allmänpreventionen med skäl kunde befaras, därest förvaringens minimitid bestämdes utan hänsyn till det mot förvaringen utbytta straffets tidslängd och utskrivning mera allmänt komme att ske redan vid minimitidens utgång även i sådana fall, där strafftiden skulle räckt längre.

Mot riktigheten av vad departementschefen sålunda anfört synes intet vara att invända, och den ställning, som det remitterade förslaget intager beträffande minimitiden för förvaringen, torde böra godkännas. Det kan visserligen synas i viss mån innebära en oegentlighet, att hänsyn icke toges till arten av den bestraffning, som ersättes av förvaringen, en oegentlighet som särskilt kommer till synes, då fråga är om förvaring i stället för ett genom sammanläggning av frihetsstraff av olika art uppkommet straff. Om exempelvis en person dömts för ett brott till två års straffarbete och för ett annat till ett års

fängelse, i vilket fall med tillämpning av den i 4 kap. 6 § strafflagen stadgade förvandlings- och reduktionsregeln det sammanlagda straffet utgör straffarbete i två år sex månader, blir, där straffet utbytes mot förvaring, minimitiden för denna mindre än om straffet för det första av nämnda brott bestämts till allenast två års fängelse, i det att sammanlagda strafftiden och därmed även minsta tiden för förvaringen i sistnämnda fall blivit tre år. Då det emellertid synes principiellt riktigast och i varje fall torde vara lämpligt att vid minimitidens anpassning efter strafftiden lämna arten av det eller de genom förvaringen ersatta straffen utom räkningen, och då i sådana särskilda fall, när genom förvandlingen av fängelsestraff till straffarbete en förkortad strafftid uppkommer, nämnden, som har att besluta om utskrivningen ur vårdanstalten, har i sin hand att taga hänsyn till den sålunda föranledda förkortningen av förvaringens minimitid och på lämplig tid uppskjuta utskrivningen, torde någon ändring av förslaget härutinnan icke böra sättas i fråga.

Justitieråden Svedelius och Högstedt:

Bestämmelsen att den, som intagits till förvaring, icke må utskrivas tidigare än efter två års observationstid är undantagslös. I fråga om den, som ådömts straff under längre tid än två år, medgives däremot i paragrafen undantag från regeln om minimitidens och strafftidens sammanfallande, i det att, sedan förvaringen pågått i två år, utskrivning på prov må ske jämväl före minimitidens utgång, såframt särskilda skäl därtill äro för handen. Såsom ett dylikt särskilt skäl framhålles i departementschefens yttrande, att den till förvaring intagne icke längre framstår såsom psykiskt abnorm. Mot detta undantag måste man ställa sig betänksam, särskilt mot dess tillämpning beträffande den, som befinnes icke längre vara behäftad med den andliga bristfällighet, som föranlett förvaringsbeslutet. Om den diagnos angående en förbrytares sinnesbeskaffenhet, som legat till grund för det honom ådömda straffets utbytande mot förvaring, sedermera, under det denna pågår, skulle konstateras hava varit oriktig — ett fall, som måhända får anses icke alldeles uteslutet — skulle en tillämpning beträffande nämnda förbrytare av ifrågavarande undantagsstadgande medföra, att för honom frihetsförlusten, som kanske till tiden minskats redan därigenom att berörda diagnos lagts till grund vid straffets utmätande, ytterligare förkortas. Att detta ur allmänpreventiv synpunkt skulle vara i hög grad olämpligt, synes påtagligt. Med skäl torde också kunna befaras, att den genom undantagsstadgandet öppnade möjligheten att få tiden för frihetsförlusten förkortad skulle bliva ägnad att ofta nog framkalla försök till simulering av psykiska defekter, som i verkligheten icke finnas.

Med hänsyn till det nyss anförda förordas det ifrågavarande undantagets uteslutande ur förslaget.

Lagrådet:

I andra stycket av förevarande paragraf stadgas, att vid beräkning av minsta tid för förvaring de grunder, som gälla för beräkning av strafftid, skola tillämpas. Innebörden härav torde vara, att vad som i lagen den 1 juli 1898 innefattande vissa bestämmelser om beräkning av strafftid finnes stadgat i fråga

om begynnelse- och slutdag för straffarbete och fängelsestraff ävensom angående verkan av visst avbrott i straffverkställigheten skall i tillämpliga delar lända till efter rättelse, då det gäller att beräkna minimitiden för förvaring. I ett avseende synes emellertid hänvisningen till berörda lagstiftning icke alldeles tydlig. 1898 års lag innehåller bland annat den bestämmelsen att, om den till frihetsstraff dömd i föreskriven ordning förklarar sig nöjd med det utslag, varigenom straffet ådömts honom, strafftiden skall räknas från dagen för nöjdförklaringen. Härvid uppkommer nu frågan, om denna bestämmelse skall äga tillämpning beträffande förvaringstid. Så torde icke vara förhållandet, då ju särskild ordning icke finnes föreskriven för avgivande av nöjdförklaring med avseende å beslut om intagande till förvaring i vårdanstalt och en motsvarande tillämpning därutinnan av vad i lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag, är stadgat beträffande dylik förklaring, såvitt angår ådömt straff, icke lärer kunna ske utan uttrycklig bestämmelse därom. I själva verket torde också övervägande skäl tala för att, där förordnande meddelats om utbytande av ådömt straff mot förvaring, denna får taga sin början först då beslutet vunnit laga kraft. Till undanröjande av all tvekan i detta hänseende hemställes emellertid, att till omförmälda stadgande i 7 § göres ett tillägg av innehåll att tiden för förvaring ej i något fall må räknas från tidigare dag än den, då beslutet om förvaringen vunnit laga kraft.

9 §.

Lagrådet:

Enligt ordalydelsen av denna paragraf förutsattes för beslut om återintagning i vårdanstalt, att det brott, varom nu är fråga, bestraffas med minst fängelse, att den brottslige av domstolen befinnes vådlig för annans säkerhet till person eller egendom samt att nämnden tillstyrkt hans återintagande i anstalten. Härutöver lärer emellertid vara avsett, att den allmänna förutsättningen enligt 1 § eller att brottslingen prövas vara av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, skall äga giltighet även i detta fall. Då denna mening icke torde framgå med erforderlig tydlighet, synes en omredigering önskvärd, och då någon anledning icke lärer föreligga att, i annat avseende än såvitt angår det ådömda straffet, för återintagning uppställa regler avvikande från dem, som gälla beträffande någons intagande i vårdanstalt första gången, synes omredigeringen böra ske i riktningen av en närmare anslutning till bestämmelserna i 1 och 2 §§. Förslagsvis kunde stadgandet avfattas ungefär sålunda: Dömes den, som utskrivits från vårdanstalt, till straffarbete eller fängelse, och äro i andra avseenden än såvitt angår straffet förhållandena sådana, att enligt 1 och 2 §§ förordnande om intagande i vårdanstalt må meddelas, äger domstolen efter tillstyrkan av nämnden förordna, att den dömd skall, i stället för att undergå straffet, återintagas till förvaring. Att i detta fall, såsom skett i det remitterade förslaget, beteckna förvaringen såsom fortsatt synes icke lämpligt, då ju den genom återintagningen påbörjade förvaringen är att betrakta såsom ny såväl i avseende å beräkningen av förvaringens minsta tid

— om ock i vissa fall, såsom av 10 § framgår, den tidigare förvaringen kan komma att räknas den återintagne till godo — som även vid tillämpning av 8 §. Uppenbart är nämligen, att då i sistnämnda paragraf gives föreskrift för det fall att en till förvaring intagen förbrytare dömes till frihetsstraff, innan han utskrivits från anstalten, denna föreskrift skall komma till tillämpning jämväl beträffande den, som visserligen en gång utskrivits, men sedermera återintagits och därefter, innan ny utskrivning skett, dömes till frihetsstraff.

Uttrycket »den, som utskrivits från vårdanstalt» är i det remitterade förslaget avsett att inbegripa jämväl den, som efter utskrivning på prov blivit jämlikt 14 § till anstalten återhämtad. För att undvika missförstånd synes dock lämpligt, att genom ett tillägg till paragrafen vad däri sagts förklaras skola äga tillämpning även beträffande sådan till anstalten återhämtad person.

12 §.

Lagrådet:

Den första av de två punkter, av vilka denna paragraf består, meddelar bestämmelse om förfarandet, då till verkställighet på en gång förekomma dels beslut, varigenom straff ådömts någon, och dels förordnande om samma persons förvaring i vårdanstalt. Stadgandet innefattar således en föreskrift, vars tillämpande närmast ankommer på Konungens befallningshavande. Paragrafens senare punkt åter innehåller en bestämmelse för beräkning i detta fall av minsta tid för förvaringen, en föreskrift som det tillhör nämnden och anstaltens föreståndare att iakttaga. För att tydligare utmärka denna olikhet synes lämpligt, att paragrafen avdelas i två särskilda stycken.

Sedan utskrivning från vårdanstalt skett, har därmed verkställigheten av förvaringsförordnandet avslutats, och detta kan följaktligen icke efter utskrivningen föranleda, att en straffdom mot den utskrivne, evad denna meddelats före eller efter utskrivningen, kommer att verkställas genom förvaring. Detta gäller, även om den dömda emellertid blivit på grund av nämndens beslut återhämtad för fortsatt förvaring enligt 14 §. En dylik fortsatt förvaring är således icke att hänföra till vad i förevarande paragraf betecknas såsom verkställighet av förordnande om förvaring i vårdanstalt; paragrafen saknar i sådant fall tillämplighet och straffet skall gå i verkställighet i vanlig ordning. Härmed må jämföras det allmänna stadgandet i 16 § att, då förvaring trätt i stället för straff, det skall så anses, som hade straffverkställigheten avslutats den dag utskrivning från anstalten ägde rum. För att vad sålunda får anses vara avsett må tydligare framgå av lagtexten hemställas, att det nu ifrågasatta första stycket i 12 § måtte erhålla ungefär följande lydelse: Har förordnande meddelats om någons intagande i vårdanstalt och förekommer, innan han därifrån utskrivits, till verkställighet annat beslut, varigenom han blivit dömd till frihetsstraff eller till böter, vilka skola förvandlas till frihetsstraff, skall förvaringen träda i stället jämväl för nämnda straff.

Någon allmän regel för beräkning av minsta förvaringstiden i fall, som äsyftas i denna paragraf, har däri ej upptagits, men det framgår av departementschefens yttrande till remissprotokollet, att de grunder, som i sådant hän-

seende stadgats i 7 och 10 §§, äro avsedda att lända till efterrättelse i den mån ej annorlunda uttryckligen anges. Till förekommande av ovisshet härutinnan torde dock detta böra utsägas i lagtexten. Härigenom skulle ock starkare framträda, att det i andra punkten upptagna stadgandet utgör ett undantag från vad härutinnan eljest gäller, i det nämligen, såsom ock i samma yttrande framhålles, ett förvandlingsstraff icke i något fall skall ensamt för sig vid övergång till förvaring kunna medföra beräkande av en ny minimitid om två år. Å andra sidan kunde möjligen ordalagen i paragrafens senare punkt framkalla den föreställningen att ett dylikt förvandlingsstraff dock alltid skulle medföra någon förlängning av minsta tiden för förvaringen, något som emellertid under vissa förhållanden och måhända i regel icke torde bliva följden. Missuppfattning av stadgandets innebörd i såväl ena som andra hänseendet synes kunna förebyggas, om paragrafens senare stycke erhöles ungefär följande lydelse: Vid beräkning av minsta tid för förvaringen skola i fall, som avses i denna paragraf, ovan stadgade grunder lända till efterrättelse; dock att minsta tid för förvaring, som träder i stället för frihetsstraff, vartill böter förvandlats, skall motsvara förvandlingsstraffets tidslängd.

14 §.

Lagrådet:

Såsom av departementschefen framhållits, utgör möjligheten att i vissa fall till anstalten återhämta den, som utskrivits på prov, ett nödvändigt komplement till tillsynsinstitutet; på grund av svårigheten att på ett fullt bindande sätt avgöra, när den förvarades samhällsfarlighet kunde anses hava upphört, syntes det vara av vikt, att nämnden, om den beslöte sig för utskrivning, ägde möjlighet att utan större omgång själv till anstalten låta återhämta den utskrivne, där omständigheterna låte förnyad observation framstå såsom nödig.

Såsom förutsättning för att beslut om återhämtning må meddelas uppställles i förevarande paragraf, att den utskrivne åsidosätter någon för honom meddelad föreskrift och *på grund härav* befinnes vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. I sak överensstämmer förslaget i denna del med de sakkunnigas förslag.

Det synes anmärkningsvärt, att sålunda å ena sidan olydnad mot gällande föreskrifter aldrig skulle i och för sig kunna föranleda återhämtande samt å andra sidan ådagalagd vådlighet ovillkorligen måste vara förknippad med överträdelse av någon särskild föreskrift, för att nämnda påföljd skulle få inträda.

Vad den förra frågan angår, må det väl vara riktigt, att en enstaka överträdelse av meddelade föreskrifter eller överträdelser av ringare natur icke torde böra få medföra ett så kraftigt ingripande, som ett återhämtande till anstalten för fortsatt förvaring innebär. Men annorlunda ställer sig saken, om den på prov utskrivne genom uppenbar tredska mera varaktigt åsidosätter sina skyldigheter och därigenom måhända t. o. m. helt undandrager sig tillsynsmyndighetens kontroll. Frånsett det fall, som avses i 6 § första stycket i den föreslagna tillsynslagen, skulle annat hjälpmedel mot en dylik tredska ej

stå till buds än att söka genom nya och skärpta bestämmelser hårdare åtdraga de band, som reglera hans rörelsefrihet. Men åsidosätter han även dessa senare bestämmelser, stå tillsyningsmannen och nämnden lika hjälplösa som förut, allt försåvitt nämligen icke den utskrivne på grund av sitt förhållande kan anses vådlig för den allmänna säkerheten. Nu må det visserligen kunna antagas vara förslaget mening, att genom en tredska, som komme till uttryck på ovan angivet sätt, vådlighet skall anses konstaterad och beslut om återhämtande således kunna meddelas. En sådan tolkning synes dock ingalunda under alla förhållanden följa av ordalagen såsom självklar; närmare till hands synes ligga, att överträdelsen i fråga måste vara av den beskaffenhet, att den lämnar ett mera direkt och positivt bevis för tillvaron av vådlighet. Lagrådet vill därför förorda en omarbetning av förslaget i denna del till närmare överensstämmelse med motsvarande föreskrifter i lagen om villkorlig frigivning eller således därhän, att åsidosättande av meddelade föreskrifter skall ensamt för sig kunna i svårare fall medföra beslut om återhämtande. Härigenom skulle, utan att någon egentlig saklig ändring skedde i vad enligt förslaget får anses åsyftat, vinnas fördelen av en till innebörden klarare regel, vilket ingalunda torde sakna praktisk betydelse, särskilt då enligt 5 § i tillsynslagen det frihetspass, som vid utskrivning på prov skall utfärdas, skall innehålla bland annat en erinran om vad den utskrivne genom åsidosättande av meddelade föreskrifter även-tyrar.

Beträffande frågan om den utskrivnes vådlighet för annans säkerhet till person eller egendom synes förhållandet vara i viss mån analogt med vad som gäller rörande den föregående frågan. Sålunda torde vara avsett, att genom att meddela tillsynsföreskrifter av en mycket allmän och obestämd karaktär det skulle bliva vederbörligen sörjt för, att varje på något sätt yppad vådlighet också skulle kunna betecknas som ett brytande mot någon av dessa föreskrifter. Men en sådan omgång synes onödig. Vådligheten för annans säkerhet har utgjort en grundförutsättning för intagandet i vårdanstalten. Utskrivning har skett därför att denna vådlighet ansetts ej längre föreligga. Visar det sig nu, att denna förutsättning brister, bör ett återhämtande kunna ske med åberopande uteslutande av detta faktum och utan att behöva sättas i ett mer eller mindre konstlat beroende av ett åsidosättande av någon för den utskrivne meddelad särskild föreskrift. Det synes därför stå i god överensstämmelse även med departementschefens ovan återgivna uttalande, om förslaget i denna del så ändras, att såsom alternativ förutsättning, utan något därmed förbundet villkor, för beslut om återhämtande upptages det fall, att någon efter utskrivning på prov på grund av sitt uppförande eller eljest finnes vara vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

Enligt de sakkunnigas förslag var förstahandsregeln rörande tiden för den återhämtades kvarhållande i anstalten formulerad sålunda, att det tydligen icke förutsattes, att i beslutet skulle fastslås någon viss tid för den fortsatta anstaltsvistelsen, men att för denna, i den mån den grundades på samma beslut, skulle under alla förhållanden gälla den utsatta maximigränsen ett år. Det vill synas lagrådet, som om de sakkunnigas förslag i denna del vore att

föredraga framför den formulering, som innehålles i det remitterade förslaget, enligt vilken en inom nämnda gräns efter omständigheterna i varje särskilt fall avpassad tid synes böra utsättas i beslutet.

15 §.

Lagrådet:

Förslagets mening lärer vara att, där nämnden vid sitt beslut om utskrivning av en i vårdanstalt intagen förbrytare valt utskrivning på prov, nämnden icke sedermera, förrän tre år förgått utan att hinder mot tillsynens hävande mellankommit, äger föreskriva, att tillsynen över den utskrivne skall upphöra. Då detta emellertid icke med tydlighet framgår vare sig av ordalagen i förevarande paragraf, där allenast talas om nämndens skyldighet att till prövning upptaga frågan om tillsynens upphörande, eller av annat stadgande i förslaget, synes paragrafen böra inledas med föreskrift därom, att tillsynen över den, som utskrivits på prov, skall fortvara under åtminstone tre år.

Såsom hinder mot tillsynens hävande upptager det remitterade förslaget dels, i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag, förordnande om den utskrivnes återintagande i vårdanstalten eller återhämtande till densamma och dels därjämte att den utskrivne under tillsynstiden dömts att undergå straffarbete eller fängelse. Har nu en sådan dom beträffande den utskrivne mellankommit eller har förordnande meddelats om hans återhämtande till vårdanstalten, skall, efter det straffet verkställt eller, där återhämtning ägt rum, den i enlighet med 14 § bestående tiden för förvaringen gått till ända, tillsynen ånyo vidtaga och frågan om dess hävande företagas till prövning först sedan därefter tre år förflutit utan att hinder mot tillsynens hävande därunder mellankommit. Förutsättningen för nämnda frågas upptagande är således, att tillsynen bestått under en sammanhängande tid av tre år utan att därunder dom å ett till verkställighet avsett frihetsstraff eller förordnande om återhämtning meddelats. Till mera tydligt utmärkande av den sålunda avsedda innebörden i första punktens stadgande torde redaktionen av stadgandet böra något jämkas. Härvid synes emellertid böra uteslutas vad som säges angående förordnande om återintagning i vårdanstalten såsom utgörande hinder mot tillsynens upphörande. Därest ett dylik förordnande meddelats, har nämligen därmed verkan av den skedda utskrivningen helt och hållet förfallit, och frågan, om och på vilka villkor den i anstalten återintagne må ånyo utskrivnas, blir föremål för ny prövning, sedan minsta tiden för den nya förvaringen gått till ända.

Även beträffande andra punkten i paragrafen synes en viss otydlighet vidlåda den föreslagna lagtexten. Meningen lärer vara, att om den, som utskrivits på prov, oavbrutet under tre år stått under tillsyn utan att därunder hava dömts till undergående av straffarbete eller fängelse och utan att under samma tid förordnande om hans återhämtande meddelats, men nämnden i allt fall finner tillsynen böra fortvara, denna skall äga bestånd under ytterligare tre år, varefter, under förutsättning att icke heller under denna tid meddelas dom eller förordnande, som nyss nämnts, tillsynen skall obligatoriskt upphöra. Härför skulle således förutsättas en sammanhängande klanderfri tidsperiod av

sex år. För att den sålunda åsyftade meningen må komma till klarare uttryck, torde jämväl denna punkt böra i viss mån omredigeras.

En annan sak är emellertid, huruvida den ståndpunkt förslaget intagit därutinnan, att vid förlängningen av tillsynstiden denna ovillkorligen måste omfattas en hel ytterligare treårsperiod, är obetingat riktig. Varken ur principiell eller praktisk synpunkt lär det hinder kunna anses möta för en sådan anordning, att enahanda befogenhet att förordna om tillsynens upphörande, som nämnden äger efter utgången av en klanderfri treårsperiod, under i övrigt enahanda förutsättning skulle tillkomma densamma exempelvis då tillsynen fortfarit i fyra eller fem år.

Promulgationsbestämmelsen.

Lagrådet:

Enligt den här givna föreskriften skall lagen äga tillämpning allenast i mål, däri åtal sker för brott, begånget efter lagens ikraftträdande. Där fråga är om flera brottsliga handlingar, skall emellertid denna föreskrift icke vara så att förstå, att samtliga brotten måste vara begångna efter ikraftträdandet; även om endast beträffande ett av dessa brott nämnda villkor är uppfyllt, skall ett förvaringsbeslut kunna meddelas, fastän detta brott icke ensamt för sig kunnat medföra dylik påföljd utan härför erfordras hänsynstagande jämväl till de straff de tidigare brotten förskyllt. Vad nu sagts gäller tydligen icke blott vid en samtidig lagföring för flera brott utan även då någon dömes först för ett före lagens ikraftträdande begånget brott och därefter för nytt brott, förövat efter nämnda tid under sådana omständigheter, att vid domfällandet reglerna i 4 kap. 9 eller 10 § strafflagen skola iakttagas. I båda dessa fall sker ju åtal för brott begånget efter det lagen trätt i kraft. Detta synes däremot knappast kunna anses vara förhållandet, i händelse, under i övrigt enahanda förutsättningar som i det senare fallet, lagförandet skett i motsatt ordning, så att det efter ikraftträdandet begångna brottet blivit föremål för dom tidigare än det äldre brottet. Då sistnämnda brott därefter förekommer till bedömande, skall visserligen 4 kap. 9 § strafflagen tillämpas, men härigenom kan åtalet näppeligen sägas inbegripa även det tidigare avdömda brottet, särskilt om fallet är sådant, som i 4 kap. 2 § strafflagen avses. Då det emellertid måste anses oegentligt, om lagens tillämpning skulle bliva beroende av den tillfälliga omständigheten, i vilken ordning brotten göras till föremål för rättsligt bedömande, synes en omredigering av ifrågavarande bestämmelse, varigenom nämnda oegentlighet kunde undvikas, vara att förordna.

Förslaget till lag om internering av vissa återfallsförbrytare.

Rubriken.

Lagrådet:

Ordet »vissa» synes av likartat skäl, som av lagrådet anförts beträffande rubriken till föregående lagförslag, kunna utan olägenhet uteslutas.

1 §.

Lagrådet:

Med uttrycket »Dömes någon för återfall i brott» avses att beteckna uteslutande det faktum att någon, efter det han dömts till ansvar för brott, för nytt brott dömes till ansvar. Det må visserligen vara riktigt, att uttrycket kan anses överensstämma med terminologin i 4 kap. 14 § strafflagen, men då särskilt i det allmänna föreställningssättet termen återfall i regel torde anknytas till sådana fall, däri fråga är om ådömande av återfallsstraff, vill lagrådet ifrågasätta, om ej genom någon omredigering den åsyftade meningen kunde erhålla ett mera tydligt uttryck. Förslagsvis skulle paragrafen kunna inledas ungefär sålunda: Begår någon för brott dömd ånyo brott och dömes han för det återfall till ansvar. Att härvid särskilt betona, att detta ansvar måste uppgå till straffarbete, synes av enahanda skäl, som anförts beträffande motsvarande föreskrift i föregående lagförslag, oegentligt och obehöfligt.

2 §.

Lagrådet:

Den första här upptagna förutsättningen för någons internering eller att han, efter det han dömts till straffarbete, för upprepade återfall i brott genom minst tre lagakraftvunna domar ånyo dömts till sådant straff, lärer innebära, att någon blivit minst fyra särskilda gånger dömd till straffarbete och att ettvarvt av de brott, som föranlett de tre senare domarna, begåtts efter det han dömts för det närmast förut begångna brottet. Ettvarvt av de tre senare brotten måste således hava utgjort återfall i förhållande till det närmast föregående. Med stadgandet, att dessa domar skola vara lagakraftvunna, torde åter icke avses annat än att så är förhållandet, då fråga uppstår om internering, således ej att varje dom måste hava vunnit laga kraft, innan det nästa brottet i ordningen begicks.

Denna förslagets innebörd skulle måhända komma till tydligare uttryck genom någon omformulering, förslagsvis sålunda: *dels*, efter det han dömts till straffarbete, för minst tre upprepade återfall i brott ånyo dömts till sådant straff genom domar, som äro lagakraftvunna.

5 §.

Lagrådet:

Av enahanda skäl, som anförts vid 6 § i förslaget till förvaringslag, hemställer lagrådet, att tredje stycket i förevarande paragraf måtte erhålla samma lydelse, som föreslagits för motsvarande stycke i förstnämnda paragraf.

Det torde vara förtjänt av påpekande att, ehuru båda nu omförmälda paragrafer äro ordagrant lika, en saklig åtskillnad förefinnes dem emellan, i det nämnden vid utskrivning av den som internerats icke i något fall äger valfrihet mellan frigivning och utskrivning på prov, såsom förhållandet är vid utskrivning av en i vårdanstalt intagen person. Frigivning av internerad kan nämligen äga rum endast i det i 6 § omförmälda fall, då maximitiden utgått, men i sådant fall är också frigivning den enda formen för utskrivning. I övriga fall

av utskrivning från interneringsanstalt skall följaktligen sådan alltid ske på prov.

6 §.

Lagrådet:

Visserligen må det kunna antagas, att då någon, som enligt 2 § internerats, varit intagen i interneringsanstalten i tjugu år, han såväl med hänsyn till ålder som i övrigt i regel icke vidare är att anse som vådlig för annans säkerhet till person eller egendom och att han således utan fara kan från anstalten frigivas, men då det, om också blott i sällsynta undantagsfall, torde kunna inträffa, att den internerade även efter så lång anstaltsvistelse fortfarande är att anse som vådlig, synes möjlighet icke böra vara betagen nämnden att under dylik förutsättning kvarhålla honom i anstalten även efter utgången av nämnda tid. För att betona att ett dylikt kvarhållande endast undantagsvis borde bliva behöfligt, kunde stadgandet förslagsvis erhålla ungefär den lydelsen, att då den tid, varunder den internerade varit intagen i anstalten, uppgår till tjugu år, han skall frigivas, såframt det ej synes uppenbart, att han fortfarande är vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

7 §.

Lagrådet:

I sakkunnigförslaget har såsom förutsättning för att förordnande om livstidsinternering skall kunna meddelas uppställts, att den, som intagits i interneringsanstalt, före eller efter utskrivningen begår brott, varigenom han gör sig förfallen till straffarbete ej under ett år. I det remitterade förslaget har härutinnan gjorts avvikelse i två avseenden, i det att dels fastställts en tid av tio år från utskrivningen, inom vilken dylikt brott skall hava begåtts för att kunna förändra sådan påföljd, dels ock föreskrivits, att brottet skall vara av den beskaffenhet, att på grund därav den dömda måste anses vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Dessa skärpta förutsättningar hava uppenbarligen tillkommit i syfte att utesluta förordnande om livstidsinternering i fall, då det nya brottet ej kan anses utgöra bevis för fortvaron av den dömdes förut ådaga lagda brottsliga böjelse. Emellertid torde genom dessa skärpningar förutsättningarna för livstidsinternering bliva för snäva. Enligt förslaget skall den, som utskrivits på prov, stå under tillsyn i minst tio år. På grund av den övervakning den utskrivne därunder är underkastad och med hänsyn till den inskränkning i friheten, som kan vara honom ålagd, lär den omständigheten att den utskrivne under tillsynstiden förhåller sig ostrafflig ej utgöra något oemot-sägligt bevis för att den tidigare brottsliga böjelsen upphört. Vidare synes det oegentligt, att i detta fall i motsats till vad som enligt förslaget gäller, då fråga är om någons internering första gången, man endast skall taga hänsyn till brottets beskaffenhet vid bedömande av frågan om den dömdes vådlighet för annans säkerhet till person eller egendom. Även i detta fall torde för bedömande härav avseende böra fästas å samtliga i målet upplysta förhållanden. I detta sammanhang må jämväl anmärkas, att med hänsyn till avfattningen av 10 § första stycket i förslaget den sist berörda förutsättningen för livstids-

internering, eller att den dömd på grund av brottets beskaffenhet måste anses vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, medför den inkonsekvensen, att straffet för ett av en ej på livstid internerad begånget och före utskrivning avdömt brott, som förskyller minst ett års straffarbete men ej är av nu nämnd beskaffenhet, alltid skall verkställas, under det att, där brottet förskyller sagda straff och är av berörda beskaffenhet, straffet skall antingen verkställas eller föranleda livstidsinternering och, där brottet förskyller mindre strängt frihetsstraff, straffet skall antingen verkställas eller utbytas mot vanlig internering.

Som de fall, då ett av en internerad begånget brott, som föranleder dom å straffarbete i minst ett år, ej i och för sig skulle motivera livstidsinternering, torde vara sällsynta, lärar åt domstol och nämnden kunna anförtros att efter prövning av samtliga föreliggande omständigheter härutinnan träffa avgörande. Lagrådet finner följaktligen en återgång till de sakkunnigas förslag vara att förorda.

8 §.

Lagrådet:

Orden »efter det han senast begick brott» samt »enligt den nya domen» synas med hänsyn till innehållet i paragrafen i övrigt böra utbytas mot »efter brottets begående» resp. »för samma brott». Med en sådan omredigering skulle naturligtvis ej åsyftas någon rubbning i den principiella ståndpunkt förslaget får anses intaga därutinnan att, i händelse domen å livstidsinternering avsett ett flertal vid olika tider begångna brott, den här stadgade tvåårsperioden skall beräknas från tiden för det senast förövade av dessa brott.

9 §.

Lagrådet:

Med hänsyn särskilt till de nya bestämmelser angående straffpreskription, som innehållas i lagen den 31 mars 1926 om ändring i vissa delar av 5 och 6 kap. strafflagen, torde sådana fall, som avses i andra punkten av första stycket, eller att den som internerats, först efter det han blivit från interneringsanstalten på prov utskriven, dömes för ett av honom före interneringens början begånget brott, ytterligt sällan komma att inträffa. Betydelsen av den här under vissa betingelser åt domstolen lämnade befogenheten att förordna om återintagning i anstalten torde därför komma att bli skäligen ringa. Då det här är fråga om brott, efter vars begående en avsevärd tid förflutit, synes det för övrigt knappast vara av grunden för interneringslagstiftningen tillräckligt motiverat att i anledning av ett dylikt brott tillgripa interneringsåtgärden. En återgång till de sakkunnigas förslag i denna del förordas därför.

Skulle emellertid stadgandet bibehållas, torde till mera tydligt utmärkande av att stadgandet, enligt vad avsett lärar vara, skall tillämpas även beträffande den, som utskrivits men därefter återhämtats till interneringsanstalten, orden »är den dömd utskriven på prov» böra ändras till »har utskrivning på prov skett» eller något liknande uttryck.

10 §.

Lagrådet:

Denna paragraf läser uteslutande avse sådana brott, som begås av någon sedan han internerats. Att så är förhållandet med bestämmelserna i paragrafens båda första stycken, framgår ock tydligt av ordalagen. Genom avfattningen av tredje stycket åter synas icke från dess tillämpning vara uteslutna fall, då brottet begåtts före interneringen. Stadgandets rätta innebörd skulle bliva fullt tydlig, därest tredje stycket i stället inleddes exempelvis sålunda: Begår den, som internerats på livstid, brott, och dömes han efter utskrivning till straffarbete i minst ett år.

13 §.

Lagrådet:

Av enahanda skäl, som anförts vid den häremot svarande 12 § i förslaget till förvaringslag, synes denna paragraf lämpligen böra avdelas i två stycken, avseende, det förra förfarandet vid verkställighet av skilda beslut om någons internering och om honom ådömt straff samt det senare beräkning i sådana fall av interneringstiden.

Beträffande förra stycket torde här liksom i fråga om förvaring i vårdanstalt gälla, att stadgandet äger tillämplighet endast därest utskrivning från anstalten icke ägt rum, något som även här lämpligen bör erhålla uttryck i lagtexten. I ett annat hänseende gör sig däremot en viss olikhet gällande mot vad förhållandet är enligt förvaringslagen. Enligt denna skall domstol, då straff ådömes någon i vårdanstalt intagen, i regel alltid förordna, att förvaringen skall träda i stället jämväl för detta straff, och där domstolen undantagsvis äger föreskriva straffets verkställande, skall vid förordnande härom detta uttryckligen i domen upptagas med erinran att förvaringen under tiden skall avbrytas. Enligt förslaget till interneringslag åter skall domstolen, då frihetsstraff ådömes internerad för brott begånget före interneringens början, förordna, att interneringen skall träda i stället för detta straff, men med avseende å senare begångna brott har domstolen, där ej straffet ovillkorligen skall gå i verkställighet (jfr lagrådets yttrande under 7 §), valfrihet mellan att låta straffet verkställas eller övergå till internering. Någon bestämmelse att domstolen, där straffet skall verkställas, skall därom i domen meddela uttryckligt besked, förekommer icke i förslaget och läser heller icke kunna anses påkallad; frånvaron i domen av föreskrift om straffets ersättande med internering torde innebära erforderlig upplysning därutinnan. En dylik straffdom är naturligtvis icke avsedd i förevarande paragraf; det kan ju icke rimligen ifrågasättas, att vid dess verkställande straffet, tvärt emot vad domstolen bestämt, skulle övergå i internering. Ett förtydligande av paragrafens första stycke till förebyggande av möjlig missuppfattning i detta avseende synes emellertid önskvärt. Med hänsyn till vad nyss erinrats läser man kunna utgå ifrån, att dom, varigenom frihetsstraff ådömts för brott begånget efter interneringens början, där annat ej framgår av själva domen, också är avsedd att bringas till verkställighet oavsett föregående interneringsbeslut; endast då brottet är begånget tidigare, läser man hava an-

ledning antaga, att domen — den må vara av äldre eller senare datum — tillkommit oberoende av interneringsbeslutet, och endast beträffande en sådan dom lärer anledning förefinnas att med tillämpning av förevarande stadgande låta den verkställande myndigheten ingripa. Vad nu anförts saknar däremot betydelse med avseende å beslut, varigenom endast böter ådömts, i ty att det icke tillkommer domstolen att meddela föreskrift rörande verkställigheten av dylikt beslut, vare sig brottet begåtts före eller under interneringen.

Den begränsning av paragrafens tillämplighetsområde, som sålunda får anses gälla, skulle komma till uttryck i lagtexten, därest åt första stycket gäves ungefär följande lydelse: Har förordnande meddelats om någons intagande i interneringsanstalt och förekommer, innan han därifrån utskrivits, till verkställighet annat beslut, varigenom han blivit dömd till frihetsstraff för brott, begånget före interneringens början, eller ock till böter, vilka skola förvandlas till frihetsstraff, skall interneringen träda i stället jämväl för nämnda straff.

Beträffande innehållet och avfattningen av det ifrågasatta andra stycket, vilket skulle ersätta det remitterade förslagens andra punkt, torde vad av lagrådet anförts vid 12 § i förvaringslagen äga motsvarande giltighet. Med beaktande härav synes åt detta senare stycke böra givas förslagsvis följande lydelse: Vid beräkning av interneringstidens längd skola i fall, som avses i denna paragraf, ovan stadgade grunder lända till efterrättelse; dock att tid för internering, som träder i stället för frihetsstraff, vartill böter förvandlats, skall motsvara förvandlingsstraffets tidslängd.

14 §.

Lagrådet:

Med hänsyn till att stadgandet i andra punkten äger allmängiltig karaktär, medan första punkten endast avser ett undantagsfall, synes paragrafen lämpligen böra erhålla ungefär följande avfattning: Vid beräkning av interneringstid skola de grunder tillämpas, som gälla för beräkning av strafftid, med iakttagande att, där straff verkställs i interneringsanstalten, den tid, varunder straffverkställighet pågår, icke må medräknas.

Härefter torde av enahanda skäl, som anförts beträffande 7 § andra stycket förvaringslagen, böra göras ett tillägg av innehåll, som under sistnämnda lagrum angivits.

16 §.

Lagrådet:

Bifalles lagrådets under 14 § i förslaget till förvaringslag gjorda hemställan, böra tydligen motsvarande ändringar vidtagas även här.

17 §.

Lagrådet:

Förslagens mening är att, för den händelse den på prov utskrivne, medan han står under tillsyn, dömes att undergå straffarbete eller fängelse eller under tillsynstiden förordnande om hans återhämtande till interneringsanstalten meddelas, tillsynen över honom, sedan han avtjänat det ådömda straffet eller

efter återhämtningen ånyo utsläppts, skall fortgå tio år, varefter den utan vidare upphör, såframt under nämnda tid varken sådan straffdom, som nyss sagts, eller nytt beslut om återhämtning meddelas. Då detta emellertid icke med önskvärd tydlighet framgår av den föreslagna lagtexten, torde stadgandet i denna paragraf böra underkastas enahanda redaktionella jämkning som den beträffande första punkten av 15 § i förslaget till förvaringslag förordade. I likhet med vad vid sistberörda paragraf anmärkts, synes förordnande om den utskrivnes återintagande i anstalten icke böra omnämnas såsom hinder för tillsynens upphörande.

18 §.

Lagrådet:

I remissprotokollet anföres, att då enligt denna paragraf interneringslagen icke skall äga tillämpning i fråga om tilltalad, som prövas vid brottets begående hava varit av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen förmäles, därav följer att, innan domstolen förordnar om internering, utredning bör hava verkställts angående den tilltalades sinnesbeskaffenhet. Enligt lagrådets mening skulle det, om annat ej stadgas, i dylika mål likasom i andra brottmål ankomma på domstolen att bedöma, huruvida skäl föreligger att förordna om sådan utredning, och således även att underlåta att föranstalta därom, då domstolen finner anledning icke vara för handen till antagande, att den tilltalade lider av psykisk abnormitet. Om det därför, såsom av det åberopade anförandet synes framgå, är avsett, att beslut om internering icke må i något fall meddelas, därest icke utredning om den tilltalades sinnesbeskaffenhet infordrats, bör enligt lagrådets åsikt åt en sådan mening givas uttryck i lagtexten.

Promulgationsbestämmelsen.

Lagrådet:

Denna bestämmelse torde böra avfattas på samma sätt som av lagrådet ifrågasatts beträffande motsvarande stadgande i förslaget till förvaringslag.

Lagrådet:

I nu omförmälda båda förslag beröres icke frågan om preskription av sådana för brott ådömda påföljder, varom förslagen handla. Sedan numera genom lagen den 31 mars 1926 om ändring i vissa delar av 5 och 6 kap. strafflagen preskriptionsstadgandena utsträckts att avse ådömt straff jämväl av svåraste art, kan emellertid särskild anledning anses föreligga att taga under övervägande, om icke bestämmelser i detta avseende tilläventyrs böra uppställas jämväl beträffande här ifrågavarande påföljder, där de icke kommit till verkställighet inom viss tid. Vidkommande förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare synas dock varken principiella eller praktiska hänsyn betinga, att verkställighet av beslut härom bör utebliva allenast därför att under en längre tid hinder däremot mött. Med avseende åter å internering av återfallsförbrytare skulle, därest fråga vore om upptagande av detta institut i själva strafflagen, principiella hänsyn onekligen tala för införande jämväl av en preskriptionsbe-

stämmelse rörande verkställighet av ådömd internering. I strafflagskommissionens förslag till strafflagens allmänna del har också under 13 kap. 18 § upptagits det stadgandet att om, sedan någon dömts till internering, domen ej verkställts inom tjugu år, verkan av densamma skulle vara förfallen och att, om internering avbrutits, verkställigheten därav ej i något fall finge återupptagas, sedan trettio år förflutit efter det domen vunnit laga kraft.

Då emellertid nu ej är ifrågasatt att infoga stadgandena om internering i själva strafflagen utan att upptaga dem i en fristående lag, ställer sig saken i viss mån annorlunda. Preskriptionsbestämmelser hava sin naturliga plats i den allmänna strafflagen och torde icke utan nödtvång böra införas i speciella, till straffrätten hörande författningar. Att i 5 kap. strafflagen nu upptaga en preskriptionsbestämmelse avseende det i strafflagen eljest icke omnämnda institutet internering, låter sig tydligen av lagtekniska skäl icke göra. Och att i den speciella lagen införa en särskild preskriptionsbestämmelse bör av nyssberörda hänsyn undvikas.

Slutligen må det beaktas, att från praktisk synpunkt en dylik bestämmelse får anses vara för närvarande föga påkallad. En kortare preskriptionstid än den av strafflagskommissionen föreslagna eller tjugu år skulle med hänsyn till interneringstidens normala längd ej gärna kunna ifrågasättas; och då efter ikraftträdande av en lag i enlighet med nu förevarande förslag således en tid av över tjugu år måste förflyta, innan något av dessa för övrigt säkerligen ytterst sällsynta fall skulle kunna förekomma, där preskriptionsbestämmelsen kunde vinna tillämpning, synes man böra lämna detta spörsmåls besvarande åt framtiden. Det lär väl nämligen kunna förväntas, att inom nu angivna tidsperiod det förslag till ny strafflag, som i denna del redan föreligger utarbetat, blivit bragt till slutlig behandling, och att, om därvid en preskriptionsbestämmelse i förevarande hänseende anses påkallad, densamma — liksom ock nu ifrågasatt förvarande lagstadganden i övrigt — däri kommer att inflyta i sitt rätta organiska sammanhang.

Förslaget till lag om verkställighet av förvaring av vissa förbrytare samt av internering av vissa återfallsförbrytare.

3 §.

Lagrådet:

Det här givna stadgandet avser uteslutande tiden närmast efter intagandet i interneringsanstalten och innebär — förutom huvudregeln att den internerade härunder skall någon tid hållas i enrum — att denna tid ej må mot den internerades vilja utsträckas över tre månader, där sådant ej påkallas av hänsyn till fara för ordningen eller säkerheten inom anstalten. Det kan ifrågasättas, om ej genom ändrad avfattning åt stadgandet borde givas en mera vidsträckt tillämplighet, så att därå kunde grundas rätt för anstaltens ledning att, sedan den vid intagandet påbörjade förvaringen i enrum upphört, återinsätta

den internerade i enrum antingen på grund av hans egen därom framställda begäran eller till följd av sådan under den fortsatta förvaringen yppad fara, varom nyss sagts.

7 §.

Lagrådet:

Då även sådana närmare föreskrifter beträffande verkställighet av förvaring eller internering synas kunna ifrågakomma, som icke direkt hänföra sig till något av de i föregående paragrafer upptagna stadgandena, torde den här givna regeln böra i angiven riktning fullständigas.

Förslaget till lag om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för vissa förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

1 §.

Lagrådet:

På sätt redan vid 6 § i förslaget till förvaringslag av lagrådet framhållits, avses i nu förevarande förslag med *tillsyn* icke blott den direkta personliga övervakning, varunder en från förvarings- eller interneringsanstalt på prov utskrivnen ställes, utan även det förhållandet att han skall vara underkastad vissa skyldigheter i enlighet med föreskrifter dels av mera allmän natur, upptagna i själva lagen, och dels sådana som för varje särskilt fall meddelas av nämnden. Denna lagförslagets innebörd synes böra erhålla uttryck i dess 1 §, förslagsvis genom en omformulering av första stycket i den riktningen, att då någon utskrivnes på prov, nämnden skall, med iakttagande att onödigt lidande icke därigenom förorsakas den utskrivne, meddela sådana föreskrifter för denne och förordna om sådan tillsyn över honom, att han såvitt möjligt avhålls från att ånyo begå brott.

Vad angår paragrafens andra stycke synes knappast av detsamma i dess föreslagna lydelse med tillräcklig tydlighet framgå vad med stadgandet i själva verket avses. Departementschefens yttrande till remissprotokollet visar emellertid, att avsikten är att, i olikhet mot de sakkunnigas förslag, som föreskrev »omprövning» av tillsynsbestämmelserna minst en gång årligen, giva en mindre kategorisk föreskrift med avseende å tiden för företagande av sådan förnyad prövning, i vilket syfte stadgats, att närmare regler härutinnan skulle kunna meddelas i de tillämpningsföreskrifter Konungen enligt 8 § i förslaget äger utfärda. Det väsentliga i stadgandet, som i detta sammanhang behöver utsägas, torde emellertid vara, att de vid utskrivningen givna föreskrifterna icke äro en gång för alla gällande, utan att nämnden, så länge tillsynen fortfar, äger att, i den mån skäl därtill äro, meddela nya eller ändrade bestämmelser. Att härvid särskilt hänvisa till de närmare föreskrifter i avseende å lagens tillämpning, som avses i 8 §, synes överflödigt. Lagrådet hemställer, att paragrafens andra stycke måtte i enlighet härmed omredigeras.

2 och 5 §§.

Lagrådet:

Det förefaller knappast nödigt, att underrättelse om vad den på prov utskrivne har att jämlikt lagens stadganden i 4 § iakttaga skall införas i nämndens beslut om utskrivningen. Den expedition, som skall tillställas den utskrivne, är icke detta beslut utan det frihetspass, varom förmäles i 5 §, och det synes vid sådant förhållande tillfyllest, att dylik underrättelse intages i frihetspasset. Lagrådet anser sig därför böra förorda, att bestämmelsen i 5 § om frihetspassets innehåll utfylles med en direkt föreskrift att däri skall införas även underrättelse om vad den utskrivne jämlikt 4 § har att iakttaga, samt att 2 §:s andra stycke uteslutes ur förslaget.

6 §.

Justitierådet *Svedelius*, regeringsrådet *Palmgren* och justitierådet *Christiansson*:

Enligt sakkunnigförslaget skulle befogenhet att taga den på prov utskrivne i förvar, om han visade sig vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, tillkomma såväl länsstyrelsen som i avvaktan på dess beslut underordnad polismyndighet med skyldighet för denna att genast göra anmälan därom hos länsstyrelsen. I det remitterade förslaget har bestämmelsen inskränkts till att avse endast länsstyrelsen, och såsom skäl för den vidtagna ändringen anföres i remissprotokollet, att det icke syntes nödigt eller lämpligt, att sådan befogenhet tillkomme jämväl underordnad polismyndighet. Den sålunda intagna ståndpunkten skulle följaktligen innebära, att underordnad polismyndighet måste, innan den finge ingripa, inhämta bemyndigande härtill av länsstyrelsen, vilken vid sin prövning givetvis i regel bleve hänvisad till de upplysningar polismyndigheten lämnat. Då det emellertid är fråga om en person, som efter begångna svårare brott varit intagen i vård- eller interneringsanstalt och därefter ånyo befunnits vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, synas betänkligheter icke böra möta mot att — till undvikande av den omgång och tidsutdräkt, som åtminstone på landsbygden ej sällan skulle föranledas av sakens hänskjutande till länsstyrelsen — polismyndigheten på platsen tillerkännes befogenhet att på eget ansvar omedelbart ingripa genom att taga den såsom vådlig ansedde i förvar. Och den diskretionära prövning, som härvid skulle åligga polismyndigheten, torde icke kunna betecknas såsom mera krävande än den, som i andra fall, där det gäller ingrepp i den personliga friheten, är åt samma myndighet anförtrodd. Sakkunnigförslaget synes därför i förevarande avseende vara att föredraga framför det remitterade förslaget.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning.

Lagrådet lämnade detta förslag utan anmärkning.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ i lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Förslaget till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister.

Lagrådet:

Med anledning av den ändring, som, efter det förevarande förslag remitterades till lagrådet, genom lagen den 19 februari 1926 (nr 27) vidtagits i 8 § 1 mom. straffregisterlagen, erfordras någon jämkning i avfattningen av förslaget i fråga om ingressen och 8 § 1 mom.

Ur protokollet:

A. V. Stenkula.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 november 1926.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Thyren anmäler lagrådets den 1 juni 1926 avgivna utlåtande över de den 6 november 1925 till lagrådet remitterade förslag till

- 1) lag om förvaring av vissa förbrytare;
- 2) lag om internering av vissa återfallsförbrytare;
- 3) lag om verkställighet av förvaring av vissa förbrytare samt av internering av vissa återfallsförbrytare;
- 4) lag om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för vissa förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare;
- 5) lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 22 juni 1906 angående villkorlig frigivning;
- 6) lag om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ i lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag; och
- 7) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 om straffregister.

Efter redogörelse för lagrådets utlåtande anför föredraganden:

»Till grund för nu ifrågavarande lagförslag ligga, såsom av min företrädare i ämbetet erinrats vid remissen till lagrådet, utredningar och förslag av särskilda, inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga, vilkas arbete jag i egenskap av ordförande haft att leda. De till lagrådet remitterade förslagen förete i åtskilliga hänseenden avvikelse från de sakkunnigas förslag. Den omarbetning, som alltså i vissa delar ägt rum, har dock icke medfört någon skiljaktighet av större principiell betydelse; i det väsentliga råder saklig överensstämmelse mellan förslagen. I det läge, vari denna lagstiftningsfråga nu kommit, finner jag därför icke äga anledning att å de punkter, i vilka ändring skett, vidhålla den uppfattning, som erhållit uttryck i de sakkunnigas betänkanden.

Den överarbetning i vissa avseenden, varom lagrådet hemställt, berör ej heller förslagets huvudgrunder, utan hänför sig väsentligen till de remitterade förslagets formella avfattning. För min del har jag ansett vad lagrådet sålunda tillstyrkt böra beaktas, och jag har i enlighet härmed låtit inom departementet vidtaga de ändringar, som föreslagits. Allenast i ett avseende har jag funnit mig böra mot lagrådets enhälliga mening förorda, att det remitterade förslagets ståndpunkt bibehålles. Därutöver torde jag nu kunna inskränka mig till att angiva min ställning i de frågor, i vilka olika meningar yppats bland lagrådets ledamöter.

I fråga om 4 § i förslaget till lag om förvaring av vissa förbrytare har lagrådet hemställt, att föreskriften om skyldighet för nämndens ordförande och ledamöter att avlägga domared icke måtte upptagas i lagen. Tre ledamöter hava därjämte ansett, att föreslagna bestämmelser angående omröstning till dom och jäv kunde, såsom mindre behöfliga, uteslutas. För min del har jag härutinnan icke funnit anledning frångå det remitterade förslaget. Även om nämndens beslut, i all synnerhet efter den omarbetning sakkunnigförslaget i denna del undergått, väsentligen bliva av administrativ karaktär, lär det dock icke kunna bortses från att de till sin verkliga innebörd i åtskilliga avseenden erbjuda jämförelse med domstols avgöranden.

Beträffande 7 § i samma förslag har jag, i anslutning till vad justitieråden Svedelius och Högstedt inom lagrådet anført, funnit mig böra hemställa, att andra punkten i första stycket uteslutes. Härav föranledes en jämkning i 13 §.

I fråga om 6 § i den föreslagna tillsynslagen har jag, i enlighet med vad lagrådets flesta ledamöter tillstyrkt, ansett befogenhet att taga en på prov utskrivnen person i förvar böra tillkomma ej blott länsstyrelse utan jämväl, i avvaktan på dess beslut, underordnad polismyndighet med skyldighet för denna att därom genast göra anmälan hos länsstyrelsen.»

Föredraganden uppläser ifrågavarande förslag i deras i vissa avseenden omarbetade skick samt hemställer, att förslagen måtte genom proposition föreläggas nästkommande års riksdag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställa förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilagor till detta protokoll utvisa.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.